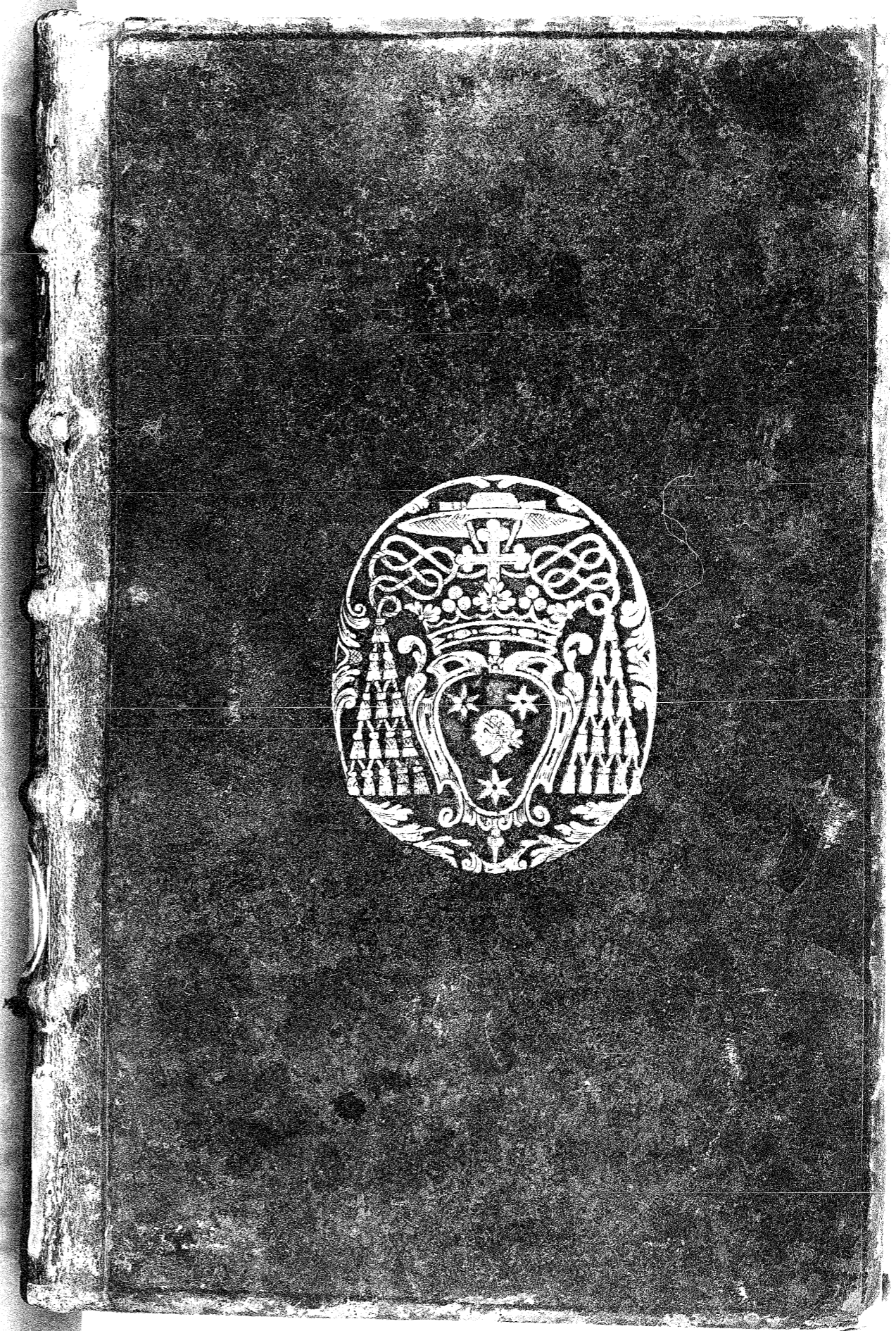

7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28

27

0000

5/1

122

122

8955

unc

BERNHARDI VARENI

Med. D.

DESCRIPTIO

Regni Japoniæ

ET

SIAM.

Item

De Japoniorum Religione & Siamensium.

De Diversis omnium Gentium Religionibus.

Quibus, præmissâ Dissertatione de variis Re-
rum publicarum generibus, adduntur quæ-
dam de Priscorum Afrorum fide excerpta
ex Leone Africano.

S. J.

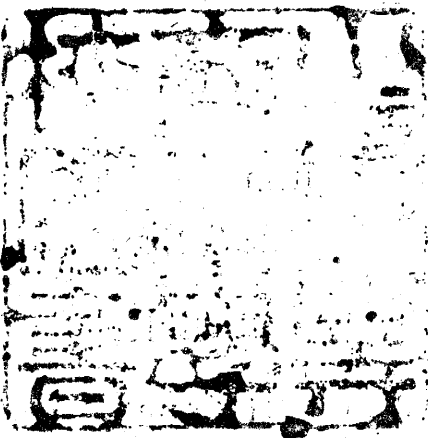
M. J. de Oudevaan arch.
Narbonne

CANTABRIGIA,
Ex Officina Joh. Hays, celeberrimæ Academiae Ty-
pographi. 1675.
Impensis Samuelis Simpson Bibliopolæ Cantab.

Serenissima ac Potentissima Principi

CHRISTINÆ DEI GRATIA, Sue-
corum, Gothorum ac Vandalorum Regina, Magni Du-
catus Finnoniæ Principi, Esthoniæ & Careliæ Duci,
Dominæ Ingridiæ, &c. Dominæ meæ Clementissimæ.

SERENISSIMA REGINA.

A est illustrium Virtutum, tam earum que mentem atque intellectum exornant, quam que voluntatem & appetitum regunt, indoles, ut pulcherrimis factis atque operibus brevi tempore omnium in se oculos, amorem atque admirationem, etiam in remotissimis regionibus convertant. Hoc eo magis, si tales contingat illo existere tempore, quo paucissimi Virtutis iter ingrediuntur, sed aliis studiis minus decentibus plurimi occupantur. Praclarum hujus rei exemplum præbent V. Majestatis divina ingenii dotes atque virtutes, que tanquam præfulgentes Solis radii omnium quibus Virtus placet, oculos dudum feriunt. Inprimis autem eximia V. Majestatis eruditio, favorque in omnes literatos atque liberalium artium cultores omnibus jam innotuit, ita ut tota doctorum schola hoc nomine non sine causa gaudeat atque V. Majestatis virtutes, suspiciat, hoc præsertim tempore, quo adeo pauci reperiuntur eruditorum Mæcenates, ut vere cum Virgilio dicere possimus:

Apparent rari nantes in gurgite vasto.

Norunt jam satis superque docti Viri, V. Majestatem à primis adolescentiæ annis magno liberalium artium amore flagrasse, in libris magnam dierum partem hæsisse ac habitasse, memoriam atque igneum illud ingenium exercitii lima diligenter excoluisse.

Unde fit, ut nemo gloriosissimi atque Inviçtissimi Patris GUSTAVI ADOLPHI p. m. fortitudinem, prudentiam aliasque dotes, admiretur, qui non V. Maje-

DEDICATIO.

statis insignibus Virtutibus exornatum pictus predicet atque laudibus evehat. Neque immerito subditi tui sapientissimum divini Platonis dictum animo sibi proponent, qui tum demum felices fore Respublicas censuit, si aut Philosophi regnarent aut qui ad Reipubl. gubernaculum sedent, Philosophia operam darent. Hæc causa fuit, ut cum hunc Tractatum publici juris facerem, atque pro recepta consuetudine circumspicerem, cujus nomini illum inscriberem, statim V. Majestatis amor erga literarum studia atque omnem eruditionem mihi occurrerit. Itaque quo meam erga admirabiles V. Majestatis Virtutes observantiam & reverentiam ostenderem, libellum hunc ei dedicare volui; Quem ut V. Majestas serena fronte tanquam testem animi mei recipiat, etiam atque etiam rogo, & cum hocce omnia mea studia offero. Scribebam Amstelod, Cal. Augusti. An. CIO IJC XLIX.

V. MAJESTATIS

Devotissimus Cultor

BERNHARD. VARENIUS.

Magnificis,

Magnificis, Nobilissimis, Amplissimis, atque Prudentissimis, Viris,

D N N. CONSULBUS
ET SENATORIBUS
REIP. Hamburgensis,

D N N. ac Favoribus meis honorandis, salutem
& observantiam.

MAGNIFICI, NOBILISSIMI, atque
CONSULTISSIMI VIRI,

UOD diversorum Regnorum atque Rerum-publicarum Descriptiones magnum præbeant tam in formanda quam regenda Societate usum, præstantissimi quique Politici consentiunt. Etsi enim etiam propter jucunditatem & animi recreationem à multis legantur, tamen insignis illa, quam dixi, utilitas præcipue studium hoc commendat. Adeo hic verum est illud Terentianum: Periculum ex aliis facere, tibi quod ea usu fiet, cautum est. Huic autem parti Politica magna est cum Geographia consuetudo & familiaritas. Etenim qui terrarum topographias, situm atque connexum ignorant, illi regnorum descriptiones neque apte & jucunde describere, neque descriptas feliciter apprehendere possunt: Et qui regionum tantum situm proponunt sine gentium conditione, illi plerunque somnolentos reddunt auditores vel lectores: Hæc causa est, quod Mathematici, ubi in Geographia occupati sunt in regionum situ terminisque explicandis, multa soleant adjungere de populorum ritibus & Republica. Ego quoque qui hætenus magnam temporis partem Mathematico studio tribui, cum aliquando de Regno Japonia tractarem, inveni apud diversos Scriptores multa de eo annotata. Quæ cum colligerem, animadverti, à nemine hætenus

illud regnum integre descriptum esse. Itaque ea in ordinem redigere atque in certa capitula distribuere, ut in lucem darem, incepti. Vestro autem Nomini hoc opusculum dedicare volui non tantum eam ob causam, quod Vos omnis eruditionis Mæcenates esse cognoverim, sed ideo præcipue, quod in Vestro Gymnasio prima Philosophia, imprimis Mathesis atque Physica fundamenta jecerim. Itaque æquum existimaui, ut meam erga Vos gratitudinem testarer hoc libello, qui primus ex meis scriptis prodit, post se trahens alia non pauca. Accipite itaque VIRI MAGNIFICI, NOBILISSIMI, serena fronte primum hunc meorum studiorum fructum, atque eo, quo erga omnes liberalium artium cultores uti consuevistis favore, me quoque dignum judicate. Valete. Dabam Amstelodami Calendis Julii, Anno MDC XLIX.

Vestra Amplitud.

Addictissimus

BERNHARDUS VARENIUS,

Medic. Doctor.

P R Æ

P R Æ F A T I O

Ad Lectorem.

Mice Lector, Cum omnes fere Respublicas, quibus populi totius terræ inter se distincti sunt, excepta sola Japonia, descriptas latino sermone esse scirem, & forte continua & diutina Mathematicarum rerum contemplatione (cujus fructus jam prælum expectant) defatigatus essem, constitui ingenio meo requiem aliquam concedere à severioribus illis studiis, quæ dici vix potest quantopere hominis mentem & cogitationes à rebus civilibus abstrahant. Etenim quæ in Conica, difficillima totius Mathesis parte speculatus fueram, ea typographi excudere abnuebant, propterea quod ea studia paucissimorum hominum esse dicerent, atque ideo pauca valde exemplaria & non nisi multis annis divendi, ita ut tantum non lucrum ex illis facere possint, sed ne quidem expensas & sumptus in impressionem faciendos recipere. Faciliora itaque & quæ ab omnibus latinæ linguæ peritis intelligi possent, scribenda esse cum statuissem venit mihi in mentem Japonici Regni, quod solum ex omnibus Regnis latino sermone nondum explicatum esse deprehenderam, etsi multa commemoratione digna in diversis Scriptoribus partim Belgis, partim Lusitanis de eo legeram. Operæ itaque pretium me facturum putavi, si illa, quæ de eo legi, colligerem, in ordinem & certa capita distribuere, obscura illustrare, tandemque publici juris facerem. Addiderunt mihi stimulum Viri quidam docti, qui cum Belgica quædam collectanea de eo regno apud me vidissent, & me de latina Descriptione

ptione cogitare cognoscerent; magnopere hortati sunt ut propositum hoc meum perficerem. Verum enim vero vix ea rudi forma elaboraveram & disposueram, cum Æsculapius, cujus sacris dudum initiatus fui, intervenit, atque ut sepositis aliis literarum studiis Medicinæ exercendæ me totum tradam Medicamque scientificam artem acrius excolam jubet. Etenim huic arti, dum in Academiis versarer, soli fere me dabam & curriculum Medici studii absolvebam: sed cum non sine magnis sumptibus praxin ubi nulla occasio est, suscipi posse considerarem, propterea quod omnia fere loca Medicis abundant, ideo putavi me rectius facturum, si primo in Philosophia & imprimis Mathesi fortunam experirer, quandoquidem tantum temporis in illam impendi & labores exantlavi, ut ex illa omnino mihi fructum aliquem promittere deberem. Sed dum in hoc totus sum, præter meam expectationem & de qua nunquam cogitaveram, offertur mihi occasio medicinæ faciendæ, quæ quamvis tenuè largiatur annum æs, tamen talis est, ut & exercitio Medico amplum campum præbeat, & industriam meam atque artem aliis probare possit atque ea ratione ad lautiorè conditionem promovere. Ideo, re in utramque partem expensa, occasionem hanc nequaquam negligendam censui, amicis idem suadentibus. Accedit, quod ingenium meum magis afficitur & trahitur Physicæ studio & naturæ contemplatione, quam cum mihi in toto studio tanquam metam proposuerim, gaudebam, quod hac occasione posthac illi disciplinæ me totam tradere possem. Etenim Medica ars ita conjuncta est Physicæ, ut altera sine alterius ope claudicet. Cum itaque Mathesis, Physica, & Medicina tot tantisque difficultatibus scateant, ut vel unaquæque earum totum hominem postulet, hoc mecum reputans, judicavi optime me facturum, si aliis studiis valedicerem, neque posthac ex aliis, quam tribus illis quas nominavi eruditionis speciebus, laudem gloriamque honestam quærerem. Quod ut absque aliorum admittione vel interpellatione præstare possem, illa quæ fere absolveram, perfici-

perficere & mea potestate emissa publici juris facere decrevi, nimirum Descriptionem hanc Japoniæ, item de Religione in illo regno, præterea Tabulas Historiæ Universalis. Accipe igitur benevolò animo, amice Lector, hanc Descriptionem, atque ubi reliquos duos libros etiam acceperis, tunc præter Mathematica, Physica & Medica in alio nullo argumento à me quicquam expecta. Vale.

Autores & Scriptores, ex quibus hæc desumpta sunt.

1. **M**affei Historia rerum Indicarum.
 2. Selectæ Epistolæ ex India missæ, ab eodem Maffeo editæ.
 3. Epistola Xaverii à Tursellino editæ.
 4. Vita Xaverii ab eodem Tursellino descripta.
 5. M. Paulus Venetus.
 6. Descriptio Belgica Regni Japonici per Francois Caron, Hollandum. Hic puer adhuc delatus in Japoniam, cum esset caeteriophylax navis (Kocksjung) & sapius præter culpam à navarcho verberibus multaretur, addidit se ubi jam cum navis erat abeundum. Deinde informatus Procuratorum Belgicorum inibi degentium beneficio in legendo, & scribendo, supputando, hæc feliciter apprehendit, & insuper Japonicam linguam perdidicit ita ut promptè illà uteretur, quod ante eum nullus Belga potuerat. Hanc ob causam ad majora mercimonii munera paulatim adhibitus tandem factus est Director mercaturæ in Japonia nomine Belgarum, & membrum Senatus Indici, qui nomine Belgarum Fæderatorum in India institutus est, & dicitur De Raet van Indien.
 7. Notæ Hageneri Belgici in Caronium, qui etiam in Japonia diu vixit.
 8. Descriptio Persecutionis per Rejerum Gæbert, Belgica, qui illo tempore inibi commoratus est.
 9. Descriptio navigationis Oliverii circa totam tellurem Belgica.
 10. Descriptio navigationis Duce sive Ammiralio Matelief, Belgica.
 11. Itinerarium Linschotenii.
- Xaverius in epist. p. 149. commemorat Descriptionem Japoniæ & morum illius gentis à Paulo Japonensi summæ religionis ac fidei viro factam. Sed illa, quantum cognoscere potui, edita non est. Idem Xaverius p. 126 refert, se misisse Societate Romana commentarios diligentes scriptos de terræ Descriptione, gentisque moribus à quodam mercatore Lusitano. Sed nec illi editi, sunt; puto autem Romæ eos adhuc asservari, & delitescere in aliqua bibliotheca Jesuitarum. Grammatica quoque linguæ Japoniæ à Jesuitis edita est, in qua multa de regni statu contineri à Clarissimo Viro Domino Golio accepi: Sed eam videre non licuit, Lexicon quidem Japonicum Lusitano & Latino idiomati respondens ab eodem mihi monstratum est, verum in hoc nullæ historiæ neque quicquam degentis moribus erat.

TITU-

TITULI CAPITUM.
LIBRI I.

Cap. I. De Situ Japonia, &c.	p. 1.
II. De Japoniæ proprietatibus, &c.	5
III. De Origine incolarum Japoniæ	9
IV. De Dairo, hæreditario Domino	11
V. Historia de cæde Cubi.	15
VI. De stirpe hodiernorum Cesarum	18
VII. De Regiminis forma	21
VIII. De Cesaris aula & arce Fedo.	24
IX. De Magnificentia Cesaris.	26
X. De gradibus dignitatis	29
XI. De annuo redditu Procerum, &c.	31
XII. De Conjugio & sexus sæminei condit.	38
XIII. De Scortatione & Adulterio	41
XIV. De fidelitate & pudore sæminarum.	43
XV. De Educatione liberorum & hæreditate.	46
XVI. Quæ in Cesaris Chiongon conjugio acciderint.	49
XVII. De Dairi uxoribus & nati hæredis nutrice	50
XVIII. De Rigore juris & pænis.	51
XIX. De Re militari.	55
XX. De Virtutibus & Vitiis Moralibus.	59
XXI. De honestis & turpibus opinione	64
XXII. De Urbibus, ædificiis & suppellectile	66
XXIII. De Cibo & Potu Japonens.	71
XXIV. De Vestitu.	74
XXV. De Eruditione, Artibus liberal. & illiberal.	75
XXVI. De Mercatura.	83
XXVII. De Moneta.	89
XXVIII. De Funeribus.	91

TITULI CAPITUM.
LIBRI II.

Cap. I. Descriptio Siam	p. 107
II. De ejusdem regimine.	109
III. De officiis & dignitate.	110
IV. De magnificentia Regis Reditus.	ibid.
V. De successione.	113
VI. De judiciis.	114
	Modus

VII. <i>Modus in causis dubiis. De re militari.</i>	115
VIII. <i>Regis erga exteros benevolentia.</i>	117
IX. <i>De Elephantis.</i>	118
X. <i>De moribus, vestitu, ædificiis.</i>	119
XI. <i>De Coniugio.</i>	121
XII. <i>De quæstu incolarum.</i>	122
XIII. <i>De Moneta.</i>	123
XIV. <i>De Lusitanorum & Belgarum conditione in hoc regno.</i>	ibid.
<i>Collecta ex aliis Scriptoribus de Regno Siamensi.</i>	127

TITULI CAPITUM.

LIBRI III.

C ap. I. <i>De Religione Japonensium.</i>	p. 135
II. <i>De Sacerdotibus & Professoribus ejusdem.</i>	149
III. <i>De Templis eorundem.</i>	162
IV. <i>De diebus Festis.</i>	166
V. <i>De Christianæ Relig. Introduct. per Jesuitas</i>	169
VI. <i>De ejusdem propagatione & incremento.</i>	184
VII. <i>De Methodo, qua usi sunt Jesuita.</i>	190
VIII. <i>De illis quæ Japonii objiciebant vel quærebant.</i>	193
IX. <i>De Zelo & pietate Japoniorum.</i>	197
X. <i>De Causis adeo felices propagationis.</i>	200
XI. <i>De Relig. Christ. crudeli Persecut. & Exstirpatione.</i>	203

DESCR I-

(1)

DESCRIP TIO REGNI JAPONIÆ.

CAPUT I.

De Situ Japonia, Magnitudine, Divisione, & primâ Europæorum de ea notitia.

REGNUM Japoniæ jam communiter dicitur Japan, incolis verò, vernaculo idiomate, Hippon. Ab Hispanis Argentana quondam dicta est: olim etiam Chryse & Zipangry dictam esse, Paulus Venetus refert. Ultima est regionum à nobis versus Ortum remotarum & cognitarum, Solisque matutinos radios omnium prima aspectat. Etenim ab Oriente obversa est Californiæ & Novæ Granadæ intervallo mille circiter milliarum.

Ab occidente Sinas aspicit interjectâ Insulâ Corea, estque varia pro littorum flexu excursivæ distantia. Ab urbe enim Liampo*, qui Sinarum regnis in ortum est li- * *Maffeus.* mes, ad Japonis Insulam Gotum, quæ prima inde navigantibus occurrit, leucas numerant sexaginta, (sive millia quinqueaginta & unum) ab * Amacano autem, occi- * *Maccou.* duo Sinarum emporio, ubi Lusitani fermè negoti- *Macao.* antur, ad eandem Gotum, leucarum ducentarum nonaginta septem trajectus est, sive milliarum ducentarum quinquaginta quatuor. Linschotius Japoniam minimo intervallo à China distare ait octoginta milliaribus: à Macao autem trecentis milliaribus. A Septentrione habet partem Septentrionalis Americæ incognitam, regna nempe Aniam & Quivira: A meridie Novam Guineam Terræ Australis partem, cujus majorem notitiam brevi, ut spero, nobis Belgarum navigationes dabunt. Ex illa casu nautas olim quosdam in Japonem delatos fama est, neque inde solvisse, ait Maffeus.

Ab Insulis Canariis sive Fortunatis, ea nempe quam Teneriffa vocant, gradibus centum quinquaginta septem remotus est Meridianus Japoniæ citimus, cumque per mediam Europam trigesimus à Canariis transeat Meridianus, colligimus inde, quod septem, octo, vel novem horis pro ratione diversorum locorum prius meridiem agant Japonenses, quam Europæi.

Distantia ab Æquatore, sive latitudo Japoniæ media, sive elevatio

B

levatio

levatio poli est triginta quinque graduum, cum inter trigésimum primum (alii trigésimum ponunt) latitudinis gradum & inter trigésimum octavum vel nonum jaceat. Itaque dies longissimus est quatuordecim horarum cum quadrante, quo quidem die Sol meridiem agens, octo, novem, decem, &c. gradibus distat, à vertice eorum. Brevissimus decem, dempta quadrante: eritque in quarto Climate quod denominatur ab Insula Rhodo, in quo Climate etiam Cyprus, Creta, Sicilia, Peloponnesus, Lusitania, Andalusia, Granada, item magna Syriæ, Arabiæ, Persiæ, Chinæ portio reperiuntur, & propterea eadem cum his regionibus habebit phænomena coelestia.

Quod ad Divisionem Japoniæ attinet, sciendum est, illam non esse unam aliquam Insulam, sed ex multis constare insulis, quæ interfusente mari disjunctæ sunt, quædam majori, quædam minori intervallo.

Divisæ sunt omnes in tres classes seu membra. 1. Chickock, Xicocum vocat Maffeus, cui tres præsumt Reges & unus satrapa. 2. Sayckock, Maffeus Ximum appellat & novem satrapiis regniive censeri scribit. 3. Japonia, strictiore vocis usu, quæ maxima est ex his tribus, habetque in se Regni metropolim, Meacum à qua Maffeus scribit hanc Insulam denominari, & continere quinquaginta tres satrapias seu regna quorum præcipua sunt Meacense & Amangucianum: Etenim Meacensi parent viginti quatuor Dynastiæ seu Reguli: Amanguciano duodecim vel tredecim. Caronius in quinque eam provincias esse divisam notat, ita ut totum regnum Japoniæ septem provinciis constet, quæ sint, Sayckock, Chickock, Jamaysoit, Jetfengo, Jetfegen, Quanto, Ochio, quæ deinde in alia regna & satrapias subdividuntur.

Neque putes trium harum Insularum unamquamque esse continuam terram. Ipsæ enim ex aliis constant Insulis, sed parvo Euripo separatis. Unde in Epistolis Indicis Maffei, ubi describuntur itinera in Japonia, multarum insularum fit mentio, ut insulæ Hiu, p. 168. (edit. in octav.) Tacaxumæ p. 71. Iquicuchi ib. Firando p. 51. Cangæ, p. 215. & aliarum, quarum descriptio aliqua ibi videri potest. Sanè Japoniæ partes sive regiones optimè conceperis, si Zelandiam Belgicæ provinciam animo cogites, quam ex 7 constare Insulis notum est; Belgæ dicunt, *het is een gebroken land*. Cæterum provinciæ Ochio, intercedente Isthmo alia adjacet terra, dicta Jesso vel Sessò, quæ licet non sit sub Imperio Cæsaris Japonici, tamen ad Japoniam referri potest, quandoquidem continens ejus est, & non videtur aliquod peculiare Regnum constituere. Imo si illam excludamus, non erit Japonia Insula, sed peninsula. Quanquam & de hac regione Jessò exploratum non est, utrum mare totum ejus ambitum excepto Isthmo cingat, an verò ea se ad aliam continentem extendat,

tendat, vel saltem quousque vel in quam longitudinem protendatur. Caronius ita de hoc negotio loquitur: Japonia hætenus, quantum mihi constat, Insula esse censetur: sed hac de re certi aliquid statuere non possumus, cum maxima ejus pars ipsis Japonensibus incognita sit. Sæpe de hoc inquirens edoctus sum quod ultra provinciam dictam Quanto, (ubi Cæsarea Majestas præcipua dominia habet, & in qua Cæsarea urbs & arx, Jedo dicta, sita est) iter viginti septem dierum restet versus plagam Cæciæ vel ortus æstivi, antequam perveniatur ad extremum angulum regionis dictæ T'sunga, mari conterminum. Hinc trajecta aqua, cujus latitudo undecim est circiter milliarium, exponuntur in terram Jessò vel Sessò, ubi pretiosæ pelles inveniuntur. Hæc regio Sessò inculta quidem est, montibus petrisque aspera, & paucis habitata locis: sed adeo vasta & longè se extendens, ut Japonenses, etsi sæpius eam perlustrarint & ad interiora penetrarint, nunquam tamen ejus finem attingere, nec de hoc aliquid certi resciscere potuerint. Etenim plerumque accidit, ut cibus illos defecerit, & ideo rebus non exploratis gressus suos relegere coacti sint. Relationes quoque exploratorum ejusmodi fuere, ut Cæsareæ Majestati cupiditatem cognoscendi vel ulterius inquirendi imminuerint. Nam, ut dixi, regio maxima ex parte deserta est, & in quibusdam locis habitant populi, quorum totum corpus hirsutum est, prolixum capillum barbamque alunt, ut Chinesium jumenta, magis feris quam hominibus similes. Ad ostendendam itaque incertitudinem, insulane sit Japonia annon, notandum est, quod aqua illa, quæ à regione T'sungar, tam versus Japoniam, quam terram Sessò labitur, sistatur ad altissimos montes & inhabitatam regionem quæ provinciæ Ochiam adjacet, & nè per longinquas imò inusitatas vias cum dispendio iter facere opus esset, trajectus ille à T'sungar ad Sessò hodiernum usque in diem usurpatur.

De populis hisce in terra Jessò sunt quoque sine dubio intelligenda ea, quæ Ludovicus Frojus Jesuita, cum in Japonia ageret, in quadam epistola, quæ est in libro IV Epist. Maffei, scripsit his verbis: Japoniæ terræ in Septentrionem adjacet amplissima sylvestrium hominum regio, leucas ab urbe Meaco trecentas (milliaria ducenta quinquaginta quatuor.) Bestiarum pelibus induuntur, toto hirti corpore, ingenti barba, mystacibus maximis, quas paxillo subrigunt potaturi. Vini gens avida imprimis, ad bella ferrox, formidolosa Japoniis. In prælio fauciati, salitis aquis abluunt vulnera: id unum genti remedium est. Speculum gestare dicuntur in pectore: ad caput gladios alligant sic, ut in humeros manubrium desinat. Sacra habent nulla, coelum duntaxat venerari soliti sunt. Aquita perampla est urbs in regno Japonis Geuano: illuc frequentes commeant mercimonii cau-

fa, itémque vicissim ad eos Aquitani, sed rarius, quod illuc delati, fere perimantur ab incolis. Mappæ autem Geographicæ & Globi post Aquitam nihil præter Oceanum exhibent, etsi jam olim Itinerarium Lynschotii de hac incertitudine monuerit.

Ex hisce jam facilius erit ferre iudicium de illis quæ de magnitudine Japoniæ scripta sunt. Cluverius in sua Geographia, scribit eam in longitudine esse miliarium c l, latitudine (ubi maxima) lxx. Maffeus autem longitudinem ei assignat, c c leucarum, (quæ faciunt 171 miliaria) latitudinem, ubi maxima, xxx (quæ faciunt 16 miliaria.) Hæc autem non parum diversa sunt. Et regionem quidem Jesso, de qua jam diximus, uterque excludit, quippe ignotam quam nec Globi Geographici nec Mappæ monstrant. Sed & hac sepositâ, majorem tamen esse magnitudinem Japoniæ, quam vel à Cluverio vel Maffeo assignatur, ex eo manifestum est, quod ab urbe Meaco ad regionem Jesso numerentur ccliv miliaria, ut supra ex Frojo diximus. Est verò Meacum in medio circiter Japoniæ sita. Et in epistola prima Indicarum, quæ scripta est à Japonio quodam Christiano, fit mentio Academiæ Banduensis quæ absit à Meaco sexcentis passuum millibus. Caronius quoque scribit mercatores Meacum commeare à ducentis & trecentis miliaribus. Ex quibus liquet, majorem esse Japoniam, quam longitudo, & latitudo tam Cluverii, quam Maffei indicant. Turfellino potius assentior, qui in vita Xaverii ait, Japoniam solam, unam nimirum ex tribus præcipuis regni Japonici partibus porrigi in longitudinem millia passuum dcc l : latitudinem maxima ex parte esse clxx.

De prima ejus apud Europæos notitia ita loquitur Maffeus : Aditæ primùm ejus terræ titulum decusve & alii quidem Lusitani ad se trahunt : sed ego Antonio Galuano crediderim, in eo libro, quem de Inventoribus Orbis novi conscripsit, apertè narranti, Antonium Motam, Franciscum Zeimotum, & Antonium Pexotum, cum ex urbe Sionis Dodra peterent Sinas, pertinenti vento ad Insulas Japoniorum abreptos, anno seculi hujus (nempe decimi sexti) quadragesimo secundo, (sive anno Chr. c i o i o x l i i.)

Lusitanis itaque nominatis à Maffeo concedenda est gloria primi ad Japoniam aditus : sed, eos primam quoque notitiam de Japonia intulisse Europæ, non potest admitti, cum Marcus Paulus Venetus diu ante illos quædam de Japonia scripserit. Vixit hic enim seculo duodecimo post Chr. Natum. Apianus tamen & Gemma Frisius in Geographicis suis nullam ejus faciunt mentionem, multò minus Ptolomeus, qui multis seculis Paulum Venetum antecessit. Chinesibus semper notissima fuit. Eos enim ab ipsa Regni Japoniæ memoria navibus mercaturæ causâ illuc venire solitos scribit Caronius, & multa sunt e-

jus

jus indicia. Qui navigationes ex China ad Japonem cognoscere cupit, legat Linschotium in Itinerario c. 31. 32. 33. 34.

CAPUT II.

De Terra Japonia proprietatibus, Aquis, Montibus, Herbis, Animalibus.

EX Climate quidem, in quo unaquæque regio sita est, licet judicare de illius apparentiis coelestibus, ut priori capite innuimus : Sed de qualitatibus regionum, terræque fructibus non potest inde certè aliquid statui, cum multæ regiones in eodem Climate sitæ sint, quæ multis modis inter se differant. Tutius itaque est, de hoc experientiam consulere, & eorum, qui in illis vixerunt, narrationes sequi. In Epistolis ex Japonia in Europam missis hæc reperio. Pag. 87. Vilela de Meacensi provincia ita loquitur : Regio est inprimis frigida, partim ex copia nivium, partim ex arborum cæduarum inopia. Sterilis autem adeo ut raphanis, rapis, malis infans & leguminibus vulgò vescantur. Et pag. 89 scribit, Mense Januario anni c i o i o l i x, magnam cecidisse nivium copiam, frigora fuisse maxima, quod etiam p. 56. refert. Almeida pag. 105 ait : maxima erat nivium copia, quæ aciem oculorum retunderet, viâque teterrima, occultis passim occurrentibus foveis, è quibus jumenta sese ægrè admodum expedirent. Idem pag. 166. Præter vim frigoris acerbissimi & confragosa atque invia loca, diuturnus etiam imber calles ita lutulentos effecerat, ut sæpenumero prolapsi fuerimus : cum interea defatigatis corporibus ad reficiendas vires in diversis nasturtiorum & Inhamis herbæ folia præberentur. Et in eadem Epistola (scripta anno 1565) ita : Hyemis initium erat asperimæ, juga montium nive cooperta, quæ assidue cadebat densa adeo, ut jam tum experiri liceret, inter ejus regionis & aliarum frigora quantum interesset : & paulò post, pag. 169 ; Tanta, inquit, vis nivium caelo delapsa est, quanta his annis quinquaginta nunquam. De frigore, nive, glacie, pluvia in his Insulis testatur etiam Linschotius. De sterilitate, Vilela pag. 50 in epistola ex Firando insula scripta hæc : Hic locus quartum jam quintumve annum abundat annona, exspectamus vicissim vaccas Pharaonis strigosas, quas utinam Deus arceat. Effodit enim peccatus, infantium multitudo à parentibus tali tempore pereuntium :

B 3

quibus

Quibus si nunc in ipsa vilitate non parcunt, quid in caritate putandum est? Magna enim (mihi credite) fratres charissimi, itineritatis incommoda ac difficultates in his regionibus sunt, prorsus ut ipsi divites herbis tolerent vitam. Idcirco nos Josephi prudentiam imitati, in annum insequentem aliquid semper custodientes, Christianorum inopie ac necessitati consulimus: tametsi inter Josephi horrea, nostraque permultum interest, quippe apud nos non nisi nasturtiorum folia, lactucæque Sole tostæ adservantur. Res frumentaria in his locis est perexigua. Nam triticum, ubi maturum est, imbrium vi tempestatumque deperditur. Oryzam ferè demetunt, eamque non ita multam, ut universæ urbi sufficiat, nec eâ pauperes nisi siquando gratulationis causa vescuntur; quos tamen omnes Domini benignitas alit ac sustinet.

Cæterum hæc, quæ ex Jesuitarum Christianismum in Japoniam introducentium epistolis attulimus, de quibusdam tantum Insulis & regionibus Japoniæ accipienda sunt: nec ignorare debemus, toto eo seculo bellum intestinum inibi fuisse, quod agriculturam ferè omnem sustulit, inprimis circa Meacum metropolim regni, ut seq. cap. dicitur. Itaque Tursellinus aptè dixit, naturâ fertilem esse Japoniam, nisi cultui agrorum assidua penè bella obstarent. Etenim mediocre esse telluris ibi fertilitatem & Belgæ testantur, & ex multitudine hominum & brutorum colligitur. Omnia enim quæ ad sustentationem vitæ requiruntur, habet Japonia in se ipsa, inquit Caronius, & nullam esse in India regionem, quæ cœli salubri temperie, fertilitate & argenti copiâ eam superet, Hagenerus refert. Ex Japonia quoque olim farinam, & frumentum ad Philippinas vectum, legimus in Descript. Itin. Oliver. & à multis, qui in India fuere, cognovi, quod Oryza ex Japonia evehatur navibus magnâ copiâ in alias Orientis Insulas ipsamque Javam, & haberi pro omnium optima, cum sit candida; reliqua genera vel rubra vel nigra vel fusca. Multos habet montes, in quibus gramen ad egregiam altitudinem crescit, & variæ herbæ, species quædam rosæ odoratæ sylvestris, flava lilia, aliæque florem bulbosum proferentes, quorum magni sunt cultores Magnates Japoniæ. Duo præcipuâ nobilitate montes visuntur, quorum alter, incertæ appellationis, assidue flammam evomit, inque ejus cacumine, certis hominibus postquam voti causa diu se maceraverint, splendida circumfusis nube sese Cacodæmon ostendit: (verba sunt Maffei) alter Figenojama nomine, leucarum aliquot adscensu trans nubes attollitur.

Frenojamam quoque montem commemorant epistolæ permagnum esse, ad cujus radices jacere lacum plenum piscibus, qui passuum nonaginta millia in longitudinem, unum & viginti in

in latitudinem habeat, & quem multi confluentes amnes efficiant. Pag. 86. epist. dicitur distare à Meaco, passuum millibus decem & octo: sed pag. 244, novem tantum millia passuum ponuntur. Ad eum montem olim fuisse cœnobîa ter mille & trecenta; suo autem tempore (nempe anno 1562) tantum quingenta esse scribit Villela.

Arbores vel ad amœnitatem vel ad fructum ferunt haut ab-similes nostris: cedros verò tellus profert magna copia, proceræ & insigni adeo altitudine, ut malos ex eis faciant. Unius tamen, inquit Maffeus, quæ palmam imitatur, ignoto nomine, admirabilè planè ingenium. Siquidem (uti perhibent) humiorem quemlibet reformidat: Si forte maduerit, contrahit illico sese, ac veluti pestifero contactu marcescit: remedio est, avulsam radicem in sole siccare, & in vacuum scrobem scoriæ ferri cœntulam vel sitientem arenam infundere. Ibi, postquam aruerit, rursus depacta revirescit, ac pristinum nitorem, decorumque recipit: rami quoque decidui seu defracti, si clavo ad truncum affigantur, veluti insiti coalescunt.

Herbæ Inamis sæpe fit mentio in epistolis, sed qualis ea sit, nulli fit descriptio.

Animalium quoque omnes species ibi reperiuntur, quæ in Europa sunt, ut boves, cervi, porci, apri, ursi, lupi, cuculi, canes, feles, inprimis verò equorum incredibilis copia. Avium similiter variæ species, Cygni, anseres annici aratæque, ardeæ, grues, accipitres, phasiani, columbæ, ficedulæ, coturnices sylvestres gallinæ & minoris magnitudinis species, quarum Magnates & divites domi in amplis caveis magnum asservant numerum. Falcones quoque doctos aliis avibus capiendis habent. Bombyces quoque alunt, ex quibus sericum colligere nōrunt. Nullum verò atile animal mactant Japoni, adeoque domi non alunt oves, porcum, gallinam, anseres & similia, si caro gustanda sit, ferinâ vescuntur. Piscibus quoque tam fluviatilibus quàm marinis abundant, sed de his plura capite de Cibo & Potu dicentur.

Præcipua autem dona, quæ Japonia largitur, sunt metalla, aurum, argentum, æs, ferrum, stannum, plumbum, omnia in magna abundantia, propter quæ diversi peregrini populi Japoniam adierunt. Argenti quidem magnam copiam suppeditat exteris, auri non ita multum: etsi Paulus Venetus scribat, suo tempore aurum in Japonia fuisse multum, adeo ut palatium & arx Dairi habuerit aureum tectum. Sed & hodiernorum Cæsarum arcem Jedo, & vicinas Procerum multas ædes aureis laminis intratas esse Caronius scribit. Aquarum dulcium & fluviorum nullâ premuntur penuriâ: thermis quoque diversis gaudet regio (quarum beneficio & usu multis ægris sanitas restituitur;)

nimirum cupreis, sulphureis, nitrosis, ferreis, stanneis, sal-
s.

Inter alias vidi, inquit Caronius, aquam stanni qualitibus seu virtutibus imprægnatam, quæ erumpit ex spelunca sita ex adverso excelsi montis. Os speluncæ erat circiter decem pedum in ambitu: intus propter profunditatem tenebricosa, sed partibus orificio propioribus, quantum inspicere licebat, tam superiori, quam inferiori latere, acutis lapidibus quasi brevibus crassisque Elephantis dentibus obsita, mira aspectu, nec absimilis piscis, qui *galeus* dicitur, hianti palato, vel picturæ, quæ Inferni introitum solent repræsentare. Ex hac cavitata aqua illa stannæ naturæ magnâ copiam, noctes atque dies sine intermissione profluit, nec majorem obtinet calorem, quam ægri in ea sedentes admittere possunt. Alium verò vidi fontem, priori similem, ad radicem montis in planitie non procul à mari situm, qui certo tantum diei tempore aquam dabat, nempe binis quotidie vicibus plerunque, nec diutius, quam unius horæ spatio.

Subsolano tamen vehementer spirante, tribus & interdum quatuor vicibus uno die aqua erumpit.

Lapidofus est puteus, ex quo hæc calida erumpit aqua, & magnis saxis tectus: sed appropinquante fluxus horâ, tanto cum vento spiritûque & tantâ copiam eructatur aqua ex puteo, ut saxa illa commoveat, tremore quodam, simulque ingentem clangorem excitat similem ei, qui ex magni tormenti explosione existit, ascenditque aqua ad altitudinem aeris trium quatuorve orgyiarum. Est hæc aqua adeo fervida, ut aqua communis nullo, ut ut forti, igne ad eum fervoris gradum possit perducî: triplo quoque diutius servat calorem, quam alia calefacta aqua: & comburit omnia, quæ lanea vel lineæ sunt, si in illa incidat. Puteus hic cinctus est lapideo opere, ne cui propius accedenti ex illa damnum nascatur: ad pedem verò montis aliquot ei inferuntur canales, qui in progressu minores in fistulas abeunt, & aquam illam ad ædes hominum deferunt, cum à multis ad morborum curationem adhibeatur.

Similis huic aqua fervida annotatur in Historia Martyrum Japoniæ, quam ultimo capite dabimus; Hanc autor ait appellari Singak, nostro sermone, Infernum & magno cum murmure sonitûque ex radice montis alicujus emanare.

CAPUT III.

De Origine Incolarum Japonia.

EX quibus regionibus vel Terra Continenti in Insulas Japoniæ populi migrarint, (omnium enim Insularum incolæ à Continenti aliqua egressi sunt) de eo nihil annotatum invenio, exceptis paucis, quæ Hagenerus in Notis ad Caronium habet & quæ Linschotius in suo Itinerario. Accepi, inquit Hagenerus, à fide dignis hominibus, quod Japonenses hi ex China, terra Continenti fuerint ejecti in exilium, & in has Insulas missi, incolis eas impleverint. Cum enim multi Magnates Chinæ contra Cæsarem conspirassent, detecta conspiratione quidam capiebantur & capite multabantur. Comperto autem, quod permulti ejus criminis participes essent (Linschotius non ob eorum multitudinem, sed quod alii Chineses Proceres, qui damnatis sanguine juncti erant apud Cæsarem intercesserint, mutatam mortis sententiam perhibet) expulerunt eos in proximas Insulas: quidam aufugerunt, & in fertiles hosce fundos (Japonis, quæ tunc nullos alebat incolas) confederunt. Ut autem originem suam, quam à Chinesibus ducebant, occultarent, cum ignominia sibi posterisque fore censerent, quod ob crimina ex China ejecti essent, instituerunt mutationem omnium ferè Chinesium morum & rituum, assumentes aliud vestium genus, alias cæremonias, alium sermonem & Scripturam. Chineses longis sunt crinibus, quos nunquam tondent, sed accurate comptos & in verticem coactos illaqueant, & oblongum ex argento aliave materiâ clavum in laqueum inserunt: Japonenses novaculâ radunt sinciput, & paulum ultra aurium regionem, relictos in occipitio capillos colligant in service alba tænia (quam ex chartâ contorta faciunt) ita ut ad longitudinem articuli unius de pollice extent, atque ita partem resecent. Chineses, cum sese invicem salutant, erecto stant corpore, manusque alterius alter tangit: Japonenses corpore valde inclinato & ferè natibus terræ insidentes salutationem peragunt. Chineses barbam alunt; Japonenses mentum penitus depilant. Hæc Hagenerus. Linschotius plura addit dicens: Eam ob causam inter Japonios & Chineses capitalia foventur & vigent odia, afficiuntque se invicem injuriis, quibus possunt maximis usque in hunc diem.

Sæpissime Japonii trajecerunt in Chinam infesto animo & maritima longè lateque deprædati sunt, terræque & igne devastarant. Et quò magis hoc odium ad posteritatem propagaretur, ritus & cæremonias omnino contrarias Chinesibus usurparunt, quas

quas omnes enumerare nimis longum foret, paucas tantum afferam. Chineses sibi invicem obviam facti salutandi officium capite & manibus præstant: sed Japonii calceos à pedibus excutunt. Chineses assurgunt illis, quibus honorem exhiberi volunt: Japonii in terram resident, dedecori grandi ducentes, si quis erecto corpore consistat in hoc officii genere. Sicut alie gentes pallium injiciunt humeris, prodituri; ita Japonii illud domi gestant, deponunt, ubi prodeundum est. Aliis gentibus dentes & capilli albicantes probantur: Japonii eos valde averfantur & nigerrimos habere student; & nigrum colorem lætitiæ signum ducunt, album tristitiæ. Fœminas prodeuntes præcedunt ancillæ & filiæ, sequuntur servi. Eadem fœminæ cum prægnantes sunt, fasciis arcu cingunt & stringunt ventrem ita ut dirumpi videantur, sed ubi non habent in utero, libero ventre incedunt, aiuntque experienciã se edoctos, quod haud feliciter pariant, nisi ita egerint. Post enixum foetum matri paucus præbetur cibus: infans frigidâ abluitur. Hæc ex Linschotio. In Hageneri verbis quædam sunt, quæ cum Maffeo non consentiunt. Etenim hic de salutationis ritu Chinesium ita refert: Salutandi ritus inter plebeios ejusmodi: Lævam in pugnum compressam obtegunt dextra, ambas deinde pectori sæpius admovent, & simul accommodato ad gestum sermone demonstrant, amicum sibi conditum hære in medullis. At primores brachiis arcuatim extensis, ac digitis utriusque manus implexis, identidem sese ad terram submitunt: certantque verborum officiis inter se, uter posterior alterius honoris causa quiescat.

Præterea, idem Maffeus tam Chinesibus, quam Japonensibus attribuit modicam barbam, & in Epist. Ind. pag. 257. haud obscure idem ponitur de Japonensibus. Sed hic magis credo Hagenero, qui diu inibi commoratus est.

Verum nihilominus est, quod in permultis aliis rebus duæ hæ nationes sequantur diversas consuetudines. Nec ideo tamen dubitandum existimo, ex China tam in Coream quam in Japoniæ insulas Coloniam venisse, cum nulla reperitur continens, quæ illis vicinior sit: sed an ob eam causam, quam Hagenerus assert, id contigerit, non ausim affirmare.

Nec illud, quod Xaverius refert pro certo receperim: Japoniam sexcentesimo abhinc anno (sunt autem Xaverius ibi prioris seculi medio) incolæ cœptam. Confirmat autem hoc ea, quæ ex Hagenero attulimus. Vid. vitam Xaverii p. 352.

C A P U T

C A P U T IV.

De Supremo Japonia Imperatore, & de Dayris.

Qui summo cum Imperio præest Japoniæ, cum jam communiter Europæi vocant Cæsarem Japoniæ, propterea quod inter Regni proceres quidam Regis titulo gaudeant. Absolutam habet agendi potestatem, totius regni Dominus est, & magnos Reges vel Magnates ob parva delicta ditionibus privare, in exilium mittere, in insulam deportare, morte punire, bona illorum & ditiones aliis, qui magis id ipsius arbitrio merentur, largiri potest, quemadmodum Caronio istic locorum agente aliquoties factum.

Ab initio regni, ut Japonensium Chronica describunt, usque ad 1110 Epoch. Chf. annum circiter, (in tempore hoc dissentiunt valde autores: ego Xaverium secutus sum. Vid. ep. p. 236) regnavit hæreditarius continua stirpis serie Dominus, quem Dayro nominant Maffeus & epistolæ Indicæ. Hic ab incolis non tantum ut absolutus Imperator, sed etiam tanquam semideus colebatur, & ideo nunquam bello à subditis impetebatur nec rebellionem patiebatur: quandoquidem unusquisque ita persuasus erat, quod huic Dayro se opponere, propter sanctitatem ejus quæ censebatur, grande esset in ipsos Deos peccatum.

Nunquam attingebant (quemadmodum & hodie id observat) pedes ipsius terram: radiis Solis caput nunquam illustrabatur: in apertum ærem non procedebat. Præterea in illius corporis membris nihil refecatur tam à barba & capillis, quam unguibus. Cibi omnes mensæ illius apponendæ in novis ollis præparantur.

Supremus autem quidam militiæ Præfectus quem Cubum appellabant, constituebatur ab illo, cujus officium erat, si quando Reges & Magnates propter certas controversias & lites vel ex libidine, unus alteri bellum inferret, sedare tales tumultus, & in autores ejus pro ratione delicti animadvertere. Munus hoc supremi militiæ Præfecti seu Cubi maximæ tunc erat inter omnia officia autoritatis, & plerunque filio secundo Dayri concedebatur, cum primogenitus solus esset regni hæres. Quod si tertius haberet filium, quem ad aliquem dignitatis gradum ex amore illius, vel matris commotus precibus evchere cuperet, huic quoque eundem Præfecturæ honorem impertiebatur, hac conditione, ut alternatim fratres officio hoc fungerentur, idque per tres annos. Ex hac verò consuetudine, (quandoquidem amor & regnum rivales non patiuntur) tandem evenit, ut fratrum u-

nus

nus in munere hoc constitutus, tempore administrationis suæ quosdam regni Proceres sibi arctius devinciret, statumque suum ita stabiliret, ut nec fidelibus Parentis admonitionibus nec vi leviori ab illo munere depelli posset. Quoniam autem hic illius conatus multa mala secum trahebat, a quibus regnum perturbari posset, quod antea nunquam factum; Dayrus demum constituit, hunc inobedientem & pertinacem filium per alterum belli præfectum ope Regum & Principum majori vi aggredi, captumque interficere. Consilio eventus respondit, & ut constitutum erat, ita peracta res est, fuitque hoc bellum quod primum contra Dayri Majestatem gerebatur, cum filii morte finitum.

Sed aliud mox insecutum est. Etenim alter Cubus seu supremus belli Præfectus, postquam necato fratre in munere hoc solus constitutus & confirmatus esset, ad suum tantum commodum omnia dirigere coepit, & majora ausus, quam frater, cum gladium in manus traditum teneret, post mortem Dayri, patris sui, supremam regni potestatem & Majestatem sibi vindicavit, seque ipsum absolutum totius Japoniæ Dominum, & Imperatorem declaravit, relinquens nihilominus aulam Dayri, (qui defuncti primogenitus & solus regni hæres erat) in priori & antiqua forma, statu, dignitate, cum necessariis ad illa redditibus. Quo tamen Dayrus haud contentus fuit, sed contra hunc injustum regni raptorem, fratrem licet suum vindictam meditatus, alium creavit Cubum, qui priorem debellavit & necari curavit. Verum enim vero hunc quoque Præfectum insana regni cupiditas invasit, nec priorum exempla deterrere potuerunt, quo minus, ut illi fecerant, summum Imperium obtinere niteretur, etsi Dayri aulam & personam non violaret. Hinc tertium excitatum est bellum, prioribus multo funestius & diuturnius, in quo cum singuli fere Reges & Principes libertatem sibi arriperent, quidam verò in alios potestatem, intestino bello omnes regiones infectæ sunt & miseris modis vastatæ. Nullæ civitates, nulli pagi, utut exigui, fuere, qui non armis inter se decertarent, fortunâ modò uni modò alteri parti favente. In hac rerum omnium confusione, animosus quidam heros, qui antehac infimæ fortis miles fuerat, prodiit, Taycko dictus & ingenti audacia magna ausus, cum quinquaginta tantum milites initio haberet, summa expeditionum celeritate & impetu, fortunæque adjutus benignitate, brevi effecit, ut multi ad ipsum confluerent. Horum deinde auxilio omnia regni castella urbésque occupavit & spatio trium annorum totum regnum sub imperium suum redegit, sinens Dayrum cum tota ejus familia in consueta dignitate, excepto regimine & regni administratione, quam sibi servabat. Diuturni hi tumultus omnes Dayri vires fregerant, nec quisquam

quisquam ex Dynastis ejus partes amplius sequebatur. Videns itaque se impotentem omnino redditum ad arcendum Tayckonem à summo Imperio, solennibus cum cæremoniis & decenti magnificentia illum summum Imperatorem creavit & declaravit.

Hac ratione immutata est Imperii Japoniæ forma, & vera regni majestas, quæ in liberâ imperandi & administrandi potestate consistit, ad novos Cæsares devoluta est, apud Dayros verò justos regni hæres mansit simulata sive ficta & inanis majestas cum vano splendore & titulis. Sacrorum summi hodie sunt antistites & in tanta æstimatione, quanta Pontifex Romanus. Cæsares quoque obligati sunt, singulis trienniis (quod tamen quinquennio vel sexennio tantum fit) ad urbem Meaco, ubi Dayri aula & olim fuit & hodie adhuc est, proficisci, atque illi pretiosis donariis & cæremoniis reverentiam & observantiam suam testari.

Offertur tunc Cæsari vinum in patera argentea, quam vino exhausto confringit, & fragmenta sibi retinet, qui ritus in Japonia pro submissionis & servitutis signo habetur.

Etenim etsi administrationem Regni Dayrus concedat Cæsari, omnia tamen illa, quæ initio hujus capituli de ipsius dignitate dicta sunt, adhuc observat, & de fastu nihil remittit, nec tantum ipse superiorem se Cæsare æstimat, sed etiam ex cognatis ejus, (quorum magnus est numerus & qui juxta Dayri aulam habitant) non pauci Cæsarem præ se contemnunt. In illis novem sunt, qui proximè attingunt Dayrum cognatione, & dignitatis hæres fiunt, si illum sine liberis contingat mori.

Motus hi bellici & cruentæ seditiones, de quibus hactenus ex Caronio dictum, inter annum Epoch. Chr. 11010 & 11010c, hoc est seculo decimo sexto contigerunt, & circa initium decimi septimi vel paulo postea, Taycko totius Japoniæ Cæsar à Dayro declaratus est.

Crebra est horum tumultuum mentio in epistolis Jesuitarum, qui in medio turbulenti illius seculi tempore illuc venerunt, nempe anno 11010xxix. Unde Maffeus quædam in suas Historias retulit, quæ etsi in quibusdam à Caronio aliena sint, hic tamen apponere operæ pretium putavi. Sanè inquit, Japonium omne nomen uni quondam parebat Imperatori, cui titulus Vo, seu Dayri: quoad is diuturna pace in delicias atque socordiam resolutus, præfectis & satrapis, ac præcipuè Cubis (sic enim duo primarii vocabantur, quorum alter deinde extinxit alterum) contemptui coepit esse. Viri ergo militares, talem aliquandiu perpeffi, mox indignati dominum, tandem abruptè scenos, & suam invasere quisque provinciam: ira, momento,

unitas illa & maximi contextus imperii, multas in partes ac veluti fragmenta dissiit: jus tantum Dayri mansit in hunc usque diem, honorum vocabula proceribus dividendi, quæ pro graduum varietate mutantur identidem, certisque characteribus designantur. Indè haud spernendas cogit pecunias: alioqui pœne precariam obtinet dignitatem. Summus verò & potentissimus Japoniorum omnium habetur ille quisquis Meacum & Meaco finitima nobilissima regna (quem tractum communi nomine Tensam appellant) armis atque arcibus occupavit. (qui ideo dicebatur Dominus in Coquynay & Princeps Tensæ. Coquynay enim dicitur regnum, in quo sita est Meacum hodie enim illa longè aliter se habent.) Ea loca nuper obtinebat Nubunanga tyrannus. Hujus in solium à conjuratis ante hoc biennium interempti, liberis ejusdem aut pulsis aut occisis, per factionem ac vim præcipuus è ducum numero Faxiba successit.

Quodnam sit illud biennium non licet ex his Maffei verbis vel consequentibus colligere: rectius fecisset, si annum ipsum notasset.

Circa tamen octogesimum prioris seculi annum nempe c10, D, LXXX, aliquot annis prius vel serius id factum existimo. Namque in epistola ultima Indicarum, Nubunangam legimus adhuc potentia floruisse: scripta autem est illa epistola, anno c10 10 LXXIII. Quanquam in hac Nubunangæ non adscribitur summum imperium, sed potius Cubo, qui tunc Cæsaris erat loco. Verùm de his judicare non possumus, quandoquidem illæ literæ quas post annum LXXIII ex Japonia Maffeus accepit, & se editurum promisit in Præfatione Epistolarum, ex quibus hæc de Nubunanga desumpsit, hætenus lucem, quod sciam, non aspexerunt. Faxibam autem proximè ante Tayckonem rerum positum fuisse in Belgarum annotationibus legi, & quinquaginta saltem regna in suam potestatem redeisse. Eundem quoque Faxibam devicta Japoniâ constituisse firmo exercitu in Chinam trajicere eamque sibi subicere, jamque in hunc usum curasse arbores cædi ad fabricandam classem bis mille navium. Etenim manipulus Japonensium fugat legionem Chinesium.

CAPUT

CAPUT V.

De cede Cubi, quæ anno c10 D LXV facta est, & ejus Successore, usque ad LXXIII annum.

Ludovicus Frojus Jesuita in epistolis suis, quæ reperiuntur in quarto libro Epistolarum Indicarum, prolixè exponit Cubi cædem & quæ consecuta sunt. Ita enim loquitur in epist. v. Cæptis nostris intervenit atrocissimum, & post hominum memoriam inauditum facinus, quod non modò conatus nostros omnino impediret, sed etiam nos ipsos in extremum vitæ discrimen adduceret. Nam regulus Imorensium (de quo scripsi ad vos antea) Mioxindonus, devictis à se gentibus quibusdam, potentia atque opibus auctus: ipsum quoque Cubum, ut in pace otioque securum & imparatum à rebus omnibus, certè nihil ejusmodi metuentem, imperio, quod magna cum æquitate regebat, per summum scelus atque perfidiam deturbare, ac Tyrannidem occupare constituit: neque apud inflammatum dominandi libidine animum vel Cubi virtus & probitas, vel plurima, eaque maxima ab eodem in se profecta beneficia valuere. Igitur assumptis latrocinii fociis duobus, Narensium Tyranno Dayondono, & alio quodam dynasta, cum delectis armatorum duodecim millibus repente Meacum iter intendit, eò certiore spe rei perficiendæ, quod & ipse Cubi nomine universæ rei bellicæ præerat, & plurimos habebat in urbe Meaco satellites & clientes. Copiis ergo prope urbem jussu opportuno loco subsistere, ipse cum fidelium manu specie officii Meacum introit, nimirum ut quibusdam recentibus honoris insignibus à Cubo decoratus, ei gratias agat. Atque ut quod volebat, quam maximè sine tumultu transigeret, ad alia verborum officia illud etiam addidit, ut Cubum in suburbanum quoddam Bonziorum (de quibus vide caput xxv) cœnobium blandis precibus ad cœnam invitet. Namque ibi circumventum adoriri placuerat. Sed cum res parum procederet, quod Cubus de confidente prope Meacum exercitu factus denique certior, & suspicatus id, quod erat: non modò se Mioxindono minimè crederet, sed etiam fugam pararet, ex qua deinde imprudentiâ comitum suorum revocatus est. Mioxindonus aperte ratus agendum, copias omnes ad regiam propius admoveat: ac ne inexpiabili in suum Imperatorem ac Regem odio accensus esse videretur, dum inops consilii Cubus cum familiaribus trepidat, præmittit ad Regiam, qui palam denuntiet, se caput ipsius Cubi minimè petere, certis tantum ejus cognatis amicisque graviter insensum, eorum potentiam ultra ferro non posse: itaque

itaque tum demum rem conventuram, seque inde cum pace abiturum, si complures proceres, quos nominatim in schedula descripserat, quam primum interfici jubeat. Ad hæc tam insignis impudentiæ postulata, irâ percitus is qui ad ea cognoscenda Cubi jussu prodierat, grandis natu aulicus, ille ipse qui nos ad Cubum introducere consueverat, abjectâ, quam legerat, schedulâ, verbisque gravissimis in parridas investus, ad extremum addit, rebus jam desperatis quoniam quidem aliâ ratione non possit, certè voluntariâ morte sese officio fideique suæ satis esse facturum. His dictis regressus in regiam, coram ipso Cubo strictum pugionem gentis more sibi condit in viscera, & moribundus occumbit. Eodem ipso leto quatuor alii, cum præ timore oclusis januis non admitterentur, mox in ipso regie perire vestibulo. Senis verò demortui filius, ut patrem conspexit exanimem, præceps dolore atque iracundiâ fertur in conjuratos infestus pugnantque perimitur. Tum illi pluribus locis palatio flammas injiciunt, quod Cubus ubi sensit, certus prælio potius, quam incendio mortem oppetere, ex honestissimæ gravissimæque sceminæ matris amplexu se proripit, vaditque cum suis armatus in confertam hostium aciem: ibi quam acerrimè dimicans, ventrem hastili, caput sagittâ confixus, duobus præterea vulneribus acceptis in facie concidit: super eum præliantes egregiè centum circiter aulici primæ nobilitatis viri sternuntur: quorum cum animi magnitudo ac fidelitas omnium, tum præsertim adolescentuli cujusdam quartum decimum annum agentis enituit; qui cum in certamine hostes poenè obstupescisset audaciæ miraculo, eumque vivum sublato undique clamore conarentur excipere, ille Cubum defunctum intuitus, sibi que turpissimum ratus, Regi suo Dominoque superstitem esse, gladio confestim abjecto sicam arripuit, abscissoque sibimet gutture eandem sicam adegic in viscera. Inter hæc hostes, qua per incendia patuit aditus, in regiam frequentes irrumpunt, fratrem Cubi Bonzium una cum matre, nequaquam vel hujus senectutem, vel illius adolescentiam miserati acerbissimè contrucidant: regia gaza diripitur: cuncta ferro flammæque miscentur. Honorariæ puellæ ac pedisequæ, regulatorum fere ac principum filix & clarissimis ortæ familiis, omnia miserabiliter ejulatu gemitibusque complentes, inter obsessos armatis exitus conantur sibi fugâ consulere, quarum aliquæ vestimentis etiam in illa ipsa immanitate petulanter atque procaciter a militibus exuuntur: aliæ verò ad viginti, dum ancipiti metu distractæ, hinc micantes horrent gladios, inde sævienti perterrentur incendio, in conclave quoddam abditæ, quo nondum flammæ pervaserant, igne deinde grassante opinione celerius, ibidem oppressæ, atque ad unam omnes absumptæ sunt, &c. Videantur reliqua de matris morte & cujusdam

dam Cubi familiaris ibidem in epist. ix. Frater demortui Cubi, Canadonus Vojacata, elapsus è conjuratorum custodia, ad Vatandonum (Dynastam in regno Vomi) opis implorandæ causâ confugit supplex, quem ille non modò benigne exceptum ingenti sumptu & munificentia plus annum in arce sua Coca fovit atque custodit, magno ob id ipsum ære alieno conflato: sed etiam ut in fraternum imperium restitueret, finitimos Reges nationesque circumire, atque omni ratione sollicitare non desit, quoad Nubunanga Rex Voaris, armatorum quinquaginta millium exercitu comparato, & Mioxindoni & Dajondoni, qui conjurationis principes fuerant, repressâ audaciâ, quem dixi exulem, in fraternis opibus & gradu honoris amplissimi collocavit.

In epist. ultima libr. iv. Nullam puto regionem ex iis, quæ Christianorum navigatione vel armis apertæ sunt, in tanta rerum vicissitudine ac varietate versari, quantam assidue patitur hæc terra Japonica. Post tuum à nobis digressum, quot cædes, populationes, everfiones urbium & incendia consecuta! Cubo enim Nubunangæ opibus restituto, cum res Meacensis utcumque pacata videretur esse, repente quibusdam interpositis offensionibus (ut sunt irritabiles animi Regum, & omnis imperii suspiciosa communitio) periculosum & grave bellum inter eosdem exarsit, cujus belli initio cum se Cubus, evocatis undique militibus, in arcem munitissimam recepisset, & cum hostibus Nubunangæ inita Societate (qui multi potentisque sunt) tantum virium collegisset, ut Nubunanga nequaquam è suis sinibus egressurus in præsentia crederetur: tum ille nihil hoc apparatu perterritus, præter omnium expectationem cum robustis legionibus affuit, captusque misericordia populi, cum frustra, per interpretes de conditionibus pacis egisset, malo cogendum ratus, qui monitis non pareret; quanquam invitus, atque adeo illacrymans tantæ cladi (ut affirmant) omnibus passim tectis agrorum, multisque præterea idolorum fanis, Bonziorumque coenobiis, ad hæc vicis frequentibus uno die centum exustis, prædæque ingenti rerum non modò agrestium, sed etiam urbanarum abactâ (quod cives initio tumultus, veriti ne Meacum rectâ contenderet, pretiosam supellectilem cum liberis uxoribusque in ea loca raptim avexerant) rursus Cubum institit ad pacem invitare. At ille fœderatorum copias propediem expectans, cum interim omni ope resistere & ultima experiri decrasset: tum verò Nubunanga vehementius irritatus urbem ipsam evertere statuit.

Est autem pro situ loci divisa bifariam sic, ut altera pars Meaci superior, altera inferior nominetur. Superiorem longe celeberrimam totius Japonis præcipua nobilitas incolebat: ii directionis & incendiî metum ingenti pecunia conati redimere, nihil

hil profecerunt. Inferioris urbis exitus felicior fuit: siquidem cives, & in iis Christiani permulti, non tam argenti pondere, quam precibus infinis & humilitate veniam & pacem à Nubunanga impetrarunt.

Itaque totis castris gravi poenâ propositâ iussit edici, nè quis inferiori Meaco damni quicquam inferret.

Interim in superiori parte conscelerati aliquot, nè in patriz direptione & exitio nulla ad ipsos prædæ portio perveniret, ultro ignem tectis injicere anteverunt, qui totâ eâ nocte longè latèque vagatus, tertiam ferè oppidi partem absumpsit: postridie verò Nubunanga cum suis invecus, quod erat reliquum omne combussit. Eo incendio ædes privatæ ad octo millia, Bonziorum cœnobia viginti, & in eis duo Xacæ & Amicæ nobilissima & maxima; minoris verò formæ ad octoginta conflagrâsse dicuntur, quorum in unum trepida fuga sese abdiderant Bonziæ mulieres ad sexaginta ex iis, quæ itipi cogendæ ad instaurationem fani Daibud in regno Thematis religionis causa dabant operam. Interea inclusus arce Cubus nihilominus flecti, quoad Nubunanga castellis circa ipsam arcem quatuor excitatis obsidione hominem premere & operibus oppugnare constituit, minis insuper aditis Imperatoris dignitatis ab ipso in Dayri filium transferendæ.

Quo metu victus Cubus, positis tandem ferocibus animis, præsertim cum expectata dudum auxilia non adessent, pacem expetiit: neque abnuït Nubunanga, quanquam longè superior & explorata poenè victoria. Scriptis itaque conditionibus obsides dati: qui tamen quod non primæ sunt notæ, negabant pleriq; Cubum in conditione mansurum: sed hanc moram interpositam, quoad auxilium à fociis quandoque veniat.

C A P U T VI.

De stirpe Cesaris in presentia regnantis.

Quomodo à veris antiquæ stirpis Dominis, Dayris regni administratio & majestas ad alium nullâ generis nobilitate splendidum, nomine Tayckonem pervenerit, diximus capite quarto. Novus hic Cæsar insigni erat vir prudentia, atque ideo non tantum feliciter regnum administrabat, sed etiam facile providebat, fieri vix aliter posse, quin Proceres regni invidia simul & indignatione aliquando stimulati, quod tam vili stirpe oriundo Cæsari obedientiam præstare tenerentur, rebellionem facerent.

Hoc

Hoc ut præcaveret, callido usus est consilio: Inter Chinam & Japoniam medio mari in longum se extendit à septentrione versus Austrum Insula magna Corea, cujus longitudini tribuuntur miliaria germanica ccxxx, latitudini maximæ xxx. Illam sibi in animo esse expugnare regnoque Japoniæ subjugare comminiscabatur. Ad perficiendum verò hoc, præcipuos reges & magnates, à quibus periculum sibi aliquod imminere suspicabatur, illum cum exercitu sexagies millium circiter militum misit ad inferendum incolis bellum, missosque deinde amicis epistolis magnisque promissionibus septem annos illic detinuit, assidue illos exhortans, nè reverterentur antequam totam insulam debellassent.

Elapso jam tot annorum spatio Duces & milites non poterant diutius ferre patriæ, uxorum, liberorum desiderium, nec tamen injussu vel absque permissione Cæsaris exire insula licebat.

Patientiâ itaque in desperationem & furorem conversa, crudeliter in Insula Corea grassabantur, trucidantes incolas, ædificia cremantes, fœminas constuprantes, atque omnia, quæ poterant, funditus evertentes. Tandem Corienses cum hæc sustinere diutius non possent, ad Cæsarem Japoniæ Tayckonem mittunt Legatum pacis ineundæ causâ. Cæterum hic Legatus amore suæ patriæ flagrans Cæsarem & simul seipsum veneno interemit. Proceres Japonenses in Corea belligerantes audita Cæsaris morte, illico non expectata permissione vel licentiâ in patriam relicta Corea festinarunt, quisque ad suas ditones, visuri quisnam ex ipsorum numero imperium consecuturus esset. Prædictus Taycko genuerat unicum filium, nominatum Eidery, qui moriente patre sextum modo ætatis annum agebat.

Sentiens itaque pater moriendum sibi esse, elegit præcipuum & potentissimum ex regni Proceribus, cui maxime omnium fidebat, dictum Ongoschio, quem in Testamento filii, cujus ætas ad regnum nondum apta, Tutorem constitueret & interregem. Quod tamen antequam faceret, debuit Ongoschio volente ita Cæsare & juxta gentis morem, aliis quoque adhibitis obtestationibus & Sacramentis, Syngrapha quam sanguine è corpore suo educto conscripserat cavere, quod filium Cæsaris Fidery, simul ac is in decimo quinto versaretur ætatis anno, solennibus caeremoniis & ritibus, per Dayrum in Cæsarem Japoniæ coronandum curaturus esset.

Mortuo itaque Tayckone suscepit regni administrationem Ongoschio, acri vir judicio, & grandi jam senectute nomine pupilli sui & tanquam Interrex, quoniam & defunctus ita voluerat & Proceres Imperii consentiebant, nè propter Cæsaris pueritiam alius supremam dignitatem affectaret, noviq; rursus belli materiam subministraret.

C 2

Ve-

Verum enimvero hircus ollitor erat constitutus. Etenim Ongoschionio promissis suis proprio quamvis sanguine consignatis non iterit, sed sibi posterisque suis regnum comparare aggressus est, idem procul dubio animo volvens axioma, quod Romanorum primo Imperatori Cicero tribuit: *Si violandum est jus, regni causa violandum est.* Pupillum itaque suum Fidery, cum jam decimus quintus ætatis annus non longe abesset, variis confictis criminationibus oneravit, inter alia verò illum accusavit, quasi sibi Tutori à Parente ipsi constituto diffideret, & metuens ne ad regnum non eveheretur, bellum pararet, quo vi & armis imperium Tutori concreditum & pro tempore demandatum arriperet.

Objiciebat quoque tum ipsi Fidery, quod soli Cæsari convenientes honores admitteret, antequam Cæsar esset declaratus, tum Proceres regni, qui illum talibus honoribus afficerent. Has & alias non minus futiles prætendens rationes nefandi consilii, bellum instituit contra pupillum, contractisque in regno Suruga copiis quam poterat maximis ad urbem Osacka, ubi aula Fidery erat, perrexit, arctaque obsidione cinctam tertium post mensem expugnavit. In summum vitæ discrimen adductus Fidery, humiliter vitam sibi ut concederet, Ongoschionem Tutorem rogabat, imperiūque ultro ipsi cum regni Majestate permittens, vasallus tantum & satrapa quidam esse cupiebat.

Atque ut hanc petitionem facilius ab Ongoschione impetraret, ablegabat ad eum uxorem suam, quæ Ongoschionis filia erat & ab ipso in matrimonium pupillo data. Sed Tyrannus, mortuum Leonem non mordere cogitans, filia præcibus aures præbere abnuvit: quin potius perfidum suum propositum persequens, devictâ arce, ædes illas, in quibus se Fidery cum matre & præcipuis ex nobilitate tam viris quam foeminis absconderat, lignorum strue ad egregiam altitudinem circumdari iussit; quæ succensâ ædes illæ cum omnibus intra eas latentibus in cinerem redactæ sunt & tot nobiles animæ tam miserabili leti genere vitâ privatæ.

Omnes quoque Dynastas, qui ex parte Fidery steterant, interfecit Ongoschionio, totòque regno in potestatem suam redacto, constituebat imperii formam non per pejorem eâ, quæ à præcessore Tayckone inductus erat. Facta hæc sunt anno 1100 D C XVI Ep. Chr. & Fidery in Historiâ martyrum Japoniæ dicitur Fidecosamma. Quibus peractis, haud diu regni possessione illi licuit gaudere: sed proximo post illa anno vitam, cum valde jam senex, commutavit, relinquens heredem regni filium nomine Combo, sive Conbosamma, qui solenni ritu Cæsar factus est & parens fuit Cæsaris illius, qui anno 1130 D CXXXI incepit regnare, appellatus Chiongon.

C A P U T VII.

De regiminis Forma.

Sicut olim Dayi, ita hodie Cæsares Japoniæ absolutam obtinent regnandi & quidvis agendi potestatem. Omnes incolæ tam Reges & magnates, quam infimæ fortis in eo unice elaborant, ut Cæsari omnia officiorum & servitiorum genera præstent. Regum & Dynastarum filii qui parentibus in dignitate & imperio successores esse debent, in aula Cæsaris educantur, ita ut & obsides sint, & à pueritia sub adpectu Cæsaris versantes assuecant Cæsaream Majestatem venerari.

Ex Consiliariis Cæsaris quilibet peculiaris obtinet munera & proprios titulos, exceptis quatuor, quorum summa est post Cæsarem autoritas.

Hi ab omnibus regni proceribus honorantur & coluntur: singulis diebus in aula conveniunt, de oblatis causis deliberant, ad Imperatorem referunt, hujusque sententiam promulgant. Nulla ipsis restringendi arbitrium Cæsaris licentia, nec impuniti abirent vel extra periculum exilii & deportationis ab officio forent, si post acceptum semel responsum de eadem causa denuo ipsius sententiam peterent. Eliguntur Consilarii à Cæsare ex Nobilium numero, qui in aula ipsius educati præcipuorum ministeriorum muneribus defuncti fuerunt, suamque diligentiam & probitatem probant. Itaque cauti valde & attentissimi sunt in alloquendo Domino, ad vultum illius, antequam verba faciunt, respicientes, nec nisi bene prius apud se consideratis & animo expensis, quæ ad quælibet interrogata respondenda sint, id aggrediuntur, seduloque cavent, ne gratiâ & benevolentia illius excidant: imò si vel inique pronunciaverit Cæsar, ea tamen approbant, & sua sententia confirmant. Tempus opportunum alloquendi captare eos oportet, & si vel maximi res esset momenti, intempestive tamen illud non ausint proponere. Reditus Consiliariorum annui, primorum quidem sunt vicies florenorum, mediorum decies, reliquorum ter, bis, semel, sive viginti, decem, tres, &c. auri tonnæ Flandricæ, ut jam vulgus loquitur.

Ad præcavendas omnes seditiones & rebelliones, atque ad subditorum inprimis Magnatum animos & affectus erga se cognoscendos, sæpius mittit Imperator in diversas provincias clanculum quosdam suorum ministrorum, quos sibi maxime fidos esse ratur. Hi diligenter expiscantur, quid de Domino in singulis regionibus sentiant & loquantur incolæ, & an quidam contra eum conspirent inter se.

Verum alio callidiori & longè certiori ad hoc utitur artificio. Singulis nimirum Regibus & Dynastis potentioribus adjungit Consiliarium sive Cancellarium cum splendido prætextu & literis in hanc sententiam ad eos scriptis: Fideles & chari, scio, magnum esse subditorum vestrorum numerum & ideo gravia vobis incumbere regiminis onera. Eam ob causam, cum vestri curam agam, virum quendam prudentem simul & fidum, qui in aula mea educatus esset, vobis adjungendum censui. Illius itaque opera utamini, & grata sit vobis hæc mea pro vobis sollicitudo & cura.

Hæc non sine magna cum gratiarum actione, cæremoniis, donariis, & honoribus peraguntur. Viri illi, quos Cæsar in hæc munera mittit, ex eorum numero deliguntur, qui a pueritia in ministeriis trium Cubiculorum aulae versati sunt, & quorum fidem, ingenique acumen Cæsar expertus est. A quibus insuper antequam eos ableget, juramentum exigit & syngrapham sanguine uniuscujusque exaratam, quod omnia ad regni statum utcunque spectantia, quæ viderint, audierint vel fenserint apud Dynastam, ad Cæsarem sint perscripturi. Nec licet Dynastis quicquam inscio hoc Cancellario agere, sed in omni rerum suarum administratione hujus ministerio & consilio uti debent. Faxiba autem, qui ante Tayckonem regnavit, consueverat frequenter Regibus & Dynastis mutatis alios surrogare, ut hi imbecillitatem suam & precariam possessionem regnorum agnoscentes ipsi majorem præstarent & observantiam & fidelitatem, quandoquidem ex arbitrio illius omnia dependerent, & regnis exuti amittebantur illi insignem suam probare industriam & reverentiam, ut novas Dynastias consequerentur ab illo, quod crebro factitabat non aliter ac si Præfecti modo essent.

Præterea non contentus sacramento fidelitatis, omnes Dynastias jussit singulis annis sibi ferre insignia donaria, ut etiam hac ratione illorum vires debilitaret. Insuper majori altu ad hoc opus esse existimans, omni tempore magnum hominum numerum, usque ad centies mille, adhibebat ad extruendas urbes, arces, palatia, castella, templa, eaque omnia sumptibus subditorum perficiebantur, & magna ferri copia consumebatur, ut hoc prætextu arma subditis demeret & a novarum rerum molitionibus arceret. Etenim cum Dairus legitimus Regni Dominus adhuc superstes sit, fieri aliter nequit, quin Cæsares illi habeantur injusti usurpatores Majestatis, ut valde mirer, tantam esse Dairi apud illos reverentiam, ut illum necare non audent.

In provinciis, quæ Cæsaris imperio immediate subjectæ sunt, constituti sunt ab illo Præfecti & Magistratus, qui ipsius nomine regimini præfunt.

Notatu verò digna est singularis in hoc regno urbium pagorumque

rumque structura, & inde dependens Gubernatio. Dividuntur enim omnes in plateas, quarum singulis peculiare est nomen & longitudo sexaginta perticarum, quas *sekiens* vocant, & una earum tres ulnas facit Hollandicas. Unaquæque platea ab utraque extremitate portas habet, quæ de nocte excubiis laternisque appositis clauduntur, quemadmodum etiam aliâ quadam necessitate & periculo id postulante; ita ut eo tempore ex una in alteram introitus haud pateat, & tumultus petulantisque clamores omnino coërceantur. Duo in singulis plateis sunt Consules & unus primarius Præfectus, quibus incumbit causas & lites civium cognoscere, & de omnibus quæ inibi sunt, rationem reddere: quinæ verò quæque domus unum habent Præfectum, qui primarium præfectum tenetur edocere de omnibus quæ in istis quinque ædibus geruntur, & ad illum patresfamilias, quæ in vicinis ædibus viderint, deferre debent. Si quid criminis admissum fuerit, nec tamen delatum ad primarium præfectum, re comperta, in singulos quinque patresfamilias animadvertitur. Primarius ille plateæ præfectus ad Prætorem totius civitatis refert, qui de illis, si levioris sint momenti, statuendi potestatem habet, si verò majoris, ad Gubernatorem, qui nomine Cæsaris vel Dynastæ præest civitati, causam ablegat. Nullæ enim civitates, multo minus pagi, judiciorum obtinent potestatem, quandoquidem omnes vel Cæsaris vel Dynastarum sunt peculium. Ita quidem Caronius. In epistolis tamen Indicis pag. 86, Vilela refert de urbe Sacajo, quod suis legibus ac moribus more Veneto gubernetur. Nulla autem inter Caronium & Vilelam pugna est, quia de diversis temporibus loquuntur. Nam Vilela centum annis ante Caronium inibi vixit. Præfectorum illorum, de quibus dixi, officium quoque est, annotare singulis annis natorum, demortuorum & viventium numerum, eumque Cæsari indicare, nempe præfectus quinque ædium ad primarium præfectum plateæ de suis quinque ædibus refert: hic primarius ad totius civitatis vel pagi Prætorem, hic ad Gubernatorem, qui denique ad duos Cæsaris consiliarios, quibus ea cura demandata est: atque hac ratione nunquam latet Cæsarem quot subditos in singulis provinciis habeat. Hoc autem in nostris regionibus Christiani principes & Magistratus facilius opera per Baptismi Sacramentum, funerumque cæremonias cognoscere possunt.

CAPUT VIII.

De Cæsaris Arce Jedo, & aliis.

Multæ sunt Cæsaris Japonici arces non minus amplæ quàm firmæ, ut Quana, Iwasukii Matsjamma, &c. multa quoque palatia & castella, quorum inter Jedo & Meaco urbes, distantia centum & viginti quinque milliarium, numerantur viginti. Inter arces pulcherrima censetur Jedo, & post hanc Osacka. Sedes & aula Cæsaris hodie est in Jedo, cum olim esset Meaci, quæ causa est, quod in Maffeo & epistolis Indicis crebra fiat mentio Meaci, nulla arcis Jedo.

Magnitudinem illius ex circuitu licet colligere, quandoquidem ille ad minimum sesquimilliare habet.

Tribus cingitur fossis totidemque juxta eas spatiosi sunt ambitus: profunditas fossarum egregia, ab imo lapidei muri in utraque facie educti qui silice per medium dissecto constant, foras spectante superficie planâ, & vacuis minori lapide & argilla expletis. Varii autem & diversæ formæ procurrentes hinc fossarum inde anguli.

Etenim primus sive intimus ambitus cuspidem sui hinc inde aquâ comitante immittit in secundi cavitates, secundus in tertium, tertius vicissim in secundum, ita ut propter tam varios operum ductus & commixtiones difficile sit distinctam ejus ideam memoriâ retinere.

● Trecentorum circiter passuum spatium per octo vel novem transitur portas, quibus interceptæ viæ non directim sed ad normam una alteri sitæ sunt, modò ad dextram modò ad sinistram deflectentes. Inter binas quasque portas primò magna se offert planities, post illam per lapideos gradus superanda sunt quædam acclivâ opera cum altis mœnibus extructa, his relictis perveniunt ad aliâ loca plana, in quibus aliquot militum legiones juxta aciei formam possint, necessitate ita exigente, collocari. Ex uno ambitu in alterum multi super fossam strati sunt pontes: platearum in hisce ambibus maxima latitudo ita ut verè plateæ nomen iis competat: in illis utraque regione splendida & ampla magnatum palatia conspiciuntur. Ingressus in arcem duo, Portæ ligneæ sunt, ab utraque parte ferreis laminis crassitudine pollicis, decussatim & craticularum in modum sibi invicem obviantibus obductæ: super illas magna extructa est domus, in qua ducenti vel etiam trecenti milites disponi possent. Primus sive intimus ambitus complectitur Cæsaris palatium amplum & in varias habitationes divisum, domosque uxorum: arboreta ab ar-

te naturam æmulante profecta inibi non pauca, ut etiam piscinæ, amnes, horti, stadia: Oeci, Conclavia, cænacula, inibi multa omnia incredibili pretiosorum catastromatum & aulæarum sericarum immixto auro argentoque splendentium serie exornata. Ante hoc palatium in planitie theatrum conspicitur comœdiis & ludis agendis dicatum.

Qui inter intimam mediâque fossam est ambitus, is consanguineorum Cæsaris & Consiliariorum habet palatia. In tertio ambitu, qui primus est introeuntibus Regum & præcipuorum Principum Japoniæ sunt ædes, magnificæ & splendidissimæ, auro obductæ. Extra tertium ambitum Satraparum & minorum Dynastarum domos videbis, pro divitiis opibusque habitantiam singulas exornatas. Sanè, cum omnium serè horum ædificiorum tecta auro sint obducta, inde fit, ut si à longinquo arcem hanc aspicias, montem aureum te videre existimes. Proceres quoque tam supremi quàm infimi ordinis omni opera annuntur, ut in exornatione arcis splendidisque ædibus alter alteri palmam præripiat, atque hoc modo Cæsaris favorem præ aliis sibi conciliet: unde sæpius aliam atque aliam formam suis ædibus inducunt. In hisce educantur illi filii, qui hæredes esse debent paternarum ditiorum, ut præced. cap. dixi: & dimidia Procerum pars alternatim per unum semestre aulæ Cæsaris adesse tenentur & ipsi tunc in ædibus illis habitant: quæ causa est, quod urbs hæc Magnatibus & Dynastis, qui magno cum Nobilium satellitumque numero incedunt, semper plena sit, & plateæ non rarò angustæ nimis ad concedendum liberum incessum. Hæc de arce Jedo sufficiant dicta: Ejus in epistolis Jesuitarum nulla fit mentio, quia illo tempore nondum fuit extructa, sed à Taikone circa initium hujus seculi. Ejus enim hoc est molimen.

Præter illas, quas satis jam multas Cæsar habet arces, non rarò novas extrui curat.

Anno CIO D CXXXVI. Ex ipsius mandato amplum ædificium in regione Nicko, quatuor dierum itinere ab arce Jedo, suscitatum est, nimirum ad Cæsaris defuncti anno XXXI, parentis ejus sepulturam.

In illius templo antico suspensa est cuprea, ut vocant, corona, lychnuchos multos gestans, quam Societas Belgica Indiæ Orientalis Cæsari tunc fortè donaverat. Addita est arx cum duplici fossa & mœnibus ex saxo, spatiosa & satis munita, intus splendida habens aulas. In hac multa millia hominum laborarunt, varii artifices, aurifabri, pictores, ærarii, fabri, lapidæ alique ad hoc negotium qui requiruntur, quibus omnibus & singulis certum ad operis perfectionem tempus à Cæsare nullis sumptibus parcente constitutum & præfixum fuit. Cùmque talis sit structura, ut vulgari hominum supputatione, similiûmque operum

operum exemplo ad minimum, triennium ad ædificationem postulare videatur, perfecta tamen & absoluta est spatio quinque mensium.

Jacet procul à finibus regni, loco mediterraneo, ubi nulla arcis necessitas: nullum verò alium in finem extructa, quam ut Cæsari Mausoleum patris visitaturo & solennibus ritibus veneraturo hospitium duorum dierum præberet.

Aliquando Cæsar proceribus regni, qui apud aulam ejus tunc sunt, castella propriis ipsorum sumptibus excitandi, amplificandi, fossas ducendi & similibus curam mandat, unicuique pro opibus & divitiis assignatâ certâ portione operis faciendi secundum longitudinem, latitudinem & profunditatem. Illico hi aliquot millia operariorum omnis generis conducunt, pecunias & varia ad opus necessaria advehi & coënj curant, quantum quisque ad portionem injunctam necessariam existimaverit. Cum admiratione tunc ibi videas, quàm industrii & impigri sint singuli in curando opere, nullâ habitâ ratione grandium sumptuum certantes inter se invicem; alter alterum celeritate prævenire.

C A P U T IX.

De Magnificentia Cæsaris & Reverentia Procerum erga eum.

DE his quidem in præcedentibus quædam attigimus, hic alia commemoratione digna afferemus.

Omnes regni Proceres, Reges & Dynastæ dimidiam anni partem in aula Cæsaris Jedo commorari tenentur, ut eo tempore exeuntem comitentur, ministeriis fungantur, & ad jucunditatem vitæ sodalitiū præstent: uno nimirum semestri magnates in septentrionali & Orientali Japoniæ parte habitantes Cæsari adsunt: cum alterius semestris initio adveniunt ex australibus & Occidentalibus provinciis, post quorum adventum priores ad suam quisque provinciam revertitur, non sine accepta à Cæsare licentiâ, multis cæremoniis, solennibus conviviis & donariis: elapso semestri redeunt, atque ita alternatim splendido hoc onere levantur & premuntur. Diximus autem præc. cap. quod procerum quilibet in secundo & tertio arcis Jedo ambitu proprias habeat ædes, in quibus tempore istius commorationis habitent.

Neque verò paucis accedunt stipati ministris, sed sex, quinque, &c.

&c. millia hominum, pro conditione quisque opum & ditionum suarum secum adducunt, omnes splendidissimo ornatu, magnâque cum pompâ, ita ut in tam magnificos accessus & recessus magnam sumptuum vim impendere opus habeant. Dominus sive Dynasta in Firando, ubi Societas Belgica negotiationis suæ Japonensis sedem, merciumque repositorium pro tempore constituit, ex infimo procerum classe est, nunquam tamen cum minori quam trecentorum virorum comitatu proficiscitur, in quorum numero sunt nobiles; præfecti, milites, armiferi, servi, &c. Idem Dominus in duabus ædibus, quas in Jedo habet, alit plures quam mille homines, partim viros & servos, partim foeminas & ancillas: atque ita alii Magnates pro facultatum rerumque suarum magnitudine se gerunt: cumque propter immensam hominum in urbe Jedo multitudinem magna sit omnium rerum caritas, quilibet de faciendis sumptibus judicare poterit. Has augment splendida eorum ædificia, quæ sæpius immutantur & renovantur; superbæ vestes, quibus tam ministros quam primarias gynæcei virgines exornant; sumptuosa convivia & donaria in tam magnifica aula faciendâ.

Progresurus Cæsar extra arcem, interdum equo vehitur, interdum lecticâ ab omni parte apertâ portatur. Præcedunt proceres regni, de quibus jam dixi, & alii Domini, quos proprio nomine appellant Contubernium Cæsaris, qui aulâ nunquam abeunt. Hi omnes ex illustri Regum & magnatum sunt stirpe, largis gaudent stipendiis, sed nullis ditionibus vel officiis præfunt in id solum electi, ut Imperatori ad voluptatem & delectationem consortium præstent.

Ideo eximiis præditos oportet esse animi dotibus, quidam medici, alii musici, excellentes pictores & Scriptores, Oratores, Poëtæ & similes. Hos sequitur prima cohors prætoria, quæ constat ex delectis nobilibus, filiis, fratribus cognatisque Regum, progenitis ex pellicum lecto, qui hæredes paternarum ditionum esse nequeunt & propter pellicum multitudinem magno sunt numero.

Denique alterius cohortis seu potius legionis prætoriæ, (quandoquidem bis, vel ter mille habet milites, dimidia pars cum præfectis & magistris suis præcedit Cæsarem, & altera pars tergum tuetur, atque agmen claudit, multis satellitibus circa lecticam versantibus: atque omnes ita incedunt composito corpore, ut in æutrum latus se inclinent, jucundumque spectaculum præbeant. Nulli clamores aut sermones in via vel à comitibus & satellitibus Cæsaris vel ab incolis platearum, per quas eunt, instituuntur, ita ut istic locorum nihil audiatur, quàm strepitus ex incessu tam multorum hominum & equorum excitatus, cæteroquin summum silentium. Viæ platearum purgatæ & arenâ insperæ sunt

sunt: ædium januæ apertæ esse debent: nemini prætereunte Cæsare in officina, taberna aut antico stare nec per fenestras eundem contemplari licet: sed vel in domûs interioribus partibus se continere vel præ foribus aut in limine in genua considere debent.

Præcipui Reges & Principes, quando novum aliquod palatium ædificant, præter januas ingressûsque ipsorum usque necessarias splendidam aliquam portam fieri curant, exornatam à pede ad summitatem usque elegantibus cymatiis, menianis sive projecturis & stauis, quæ omnia non leviter deaurata sunt: perfectoque opere nè ab injuria cœli & pluviarum splendor aureus palleat, asserebus superinductis regitur. Hæc porta in eum solum extruitur finem, ut Imperatori ad unum in novas illas ædes introitum, nunquam deinde repetendum, pateat. Etenim palatio absoluto, Dominus illius excipit Cæsarem opiparo convivio, ad cujus adventum splendida illa porta remotis asserebus aperitur, finito convivio per eandem Cæsar discedit, statimque clauditur, nec unquam deinde recluditur; quo ipso summam Imperatoris Majestatem indicant, quæ tanta sit, ut nemo dignus censeretur, qui per eandem portam transeat.

Omnia instrumenta ad hujus epuli apparatus, domûsque exornationem necessaria, magnis sumptibus & industriâ diu ante convivii diem comparantur, usque insignia Cæsaris insculpuntur vel intexuntur: finito convivio, ad memoriam tanti honoris & gratiæ à Cæsare profectæ quod vasalli ædes præsentiam suam dignatus sit, tanquam egregius thesaurus seponuntur & asservantur, nunquam verò deinde ad usum adhibentur: cum nullius Dynastiæ Cæsar secundo fiat conviva.

Invitatur autem ad hæc dapes tribus annis ante tempus constitutum, quo tempore in præparandis necessariis rebus occupati sunt: & postquam primum diem suam Cæsar præsentiam decoravit per tres deinde menses procerum turba luxuriat, multis interea observatis cæremoniis, festivitibus, donariisque ultrò citroque missis, ita ut vel regias opes palatii illius structura & convivium exhaurire queat. Princeps Zatsumæ, cum nuper in ædibus recensenter exstructis Cæsarem convivio excepisset, majorem (quam quisquam antehac) ab illo honorem gratiamque expertus est. Donabat ei Cæsar annuos redditus superantes sexies florænorum pro alendis equis sive ad fabas pro equis, ut loquuntur.

Quando Imperator in venatione grues aliquot, quorum magna hic est æstimatio, cepit, interdum unam illarum vasallo cuidam suo in singulari favoris signum donare consuevit. Hæc donatio tam care constat vasallo, ut dimidiam annuorum reddituum partem auferat. Ideo enim, quod eam avem Cæsar ope falco-

falconis ipsemet ceperit, tantum secum fert honorem, ut propterea multis diebus convivia magnifica instituantur cum multis donariis cæremoniisque, omnibus cum maximo splendore peractis.

Rex Hispaniæ, Siamis, ut & Romanus Pontifex aliquoties ad Japoniæ Cæsarem Legatos suos miserit: sed hic illos nunquam simili honore vicissim dignatus est, etsi missos magnifice & decenti pompâ exceperit.

C A P U T X.

De gradibus Dignitatis.

A Pud solum Cæsarem esse liberrimum administrandi arbitrium, Dairos autem externo tantum splendore parem illi vel etiam majorem obtinere Majestatem, amissâ regnandi potestate, diximus in præcedentibus. Nomine teras itaque & si inanem spectes honorem supremus in regno est Dairus, si imperium, Cæsar. Etenim ipsam urbem Meacum, ubi Dairi aula est, Cæsar per constitutum inibi præfectum gubernat, qui in epistolis Indicis pag. 155, dicitur, Xamaxinodonus, Regni quoque Proceres non Dairi sed Cæsaris sunt vasalli & hujus tantum dictis obedientes. Inter subditos, qui primæ classis sunt, sive maximæ post Cæsarem autoritatis, Reges appellantur, improprie vocabulo sumpto, cum reguli potius dicendi sint, qualium viginti & unus numerantur. Hos subditi alloquuntur manibus humi positus ut ex epist. p. 175 colligitur. Secundam classem constituunt Duces quatuor: tertiam principes sex: in quarta classe equites, qui simul barones, septemdecim: in quinta Barones nonaginta: in sexta Domini minores quadraginta & unus. Maffeus ait, eos qui cum imperio sint, rerumque potiantur, omnes appellari *Tonos* inter quos tamen alii existant dignitatis gradus, uti apud nos Regum, Ducum, Marchionum & Comitum Et in epist. p. 60 legimus, quod Cungues sit nomen magni honoris. Consilarii Cæsaris sunt viginti octo, quorum quatuor primarii Regibus parem obtinent dignitatem, reliqui paulo minorem.

Septimum itaque ordinem facit Clerus, qui in varias sectas dividitur. Capita autem, earum sive Episcopos appellare placet, principibus, quidam etiam regibus præferuntur: de quibus capite de Religione dicitur. Ad hunc quoque ordinem omnes docti referuntur. Octavus ordo est Nobilium, quorum numerus propter

pter multitudinem non annotatur: multò minus nonus Ordo; quem milites ignobiles faciunt, qui omnes sunt stipendarii vel Cæsaris vel Dynastarum, quemadmodum etiam maxima nobilium pars, quandoquidem etiam hi omnes ferè milites sunt, pauci satellites & ministri Cæsaris & Dynastarum. In decimo ordine sunt mercatores, in undecimo opifices, in duodecimo rustici, in infimo denique mancipia, quæ emuntur & venduntur etiam rustici alias à mancipiis perparum differant.

Mercatorum nulla est dignitas & honor, sed viles censentur, cujus causam afferunt hanc, quod mercator (ut ipsi putant) mendacis deditus sit, & turpis lucri, nummorumque accumulandorum causa sine ullo falsi pudore tam nobiles, quam ignobiles fallere non erubescat, ut Caronius refert.

Opifices contemnuntur propter vilem, in qua vivunt, conditionem, cum ministri sint civitatum & pagorum, manûque & laboribus victum sibi querere necessum habeant Agricola & mancipia, ideo quod maxime omnium sese fatigant & quasi captivitatem transigunt, ab omnibus despiciuntur. Nobiles verò & milites à reliquis incolis honorantur & metuuntur, otiosi vitam degunt, obambulant, aluntur, sustentantur & ministeria accipiunt ab aliis: privilegiis multis gaudent, immunes sunt ab omnibus oneribus ferendis. Illis egentibus non minor habetur à cæteris honor, quam si essent opulenti: neque nobilis quisquam etiam pauper cum plebeia vel dirissima conjugium init. Namque descendendo ad plebeiorum affinitatem existimant se multum dignitatis atque existimationis deperdere. Superbi fastuosi illis mores, impericia magna, rapacitas non minor, egregii audacia. Parvos alunt pueros pro servis, qui soleas illorum portant, quandoquidem calceis quales nostri sunt, non utuntur, ut Capite de Vestibus dicemus: hi pueri dicuntur portatores solearum *schoendragers*, & decem vel duodecim stuferos præter tenuem victum accipiunt singulis mensibus.

Hic de nobili quodam memorabilem atexam historiam.

Memini accidisse aliquando, inquit Caronius, ut superbus quidam minister, pauperi Nobili operam suam offerret servitutis ei pro solearum seu calceorum portatore, ut loquuntur, plus interim mercedis pro servitio suo propter egregiam corporis dispositionem postulans, quam ab egeno Domino persolvi posse non ignorabat. Offendebatur Nobilis hæc juvenis istius arrogantia, qui illud sibi venisset: dissimulans tamen iram & indignationem suam hunc in modum respondebat: Nimium equidem tibi pro mercede dari postulas, tamen quoniam oculis meis places, recipio te pro ministro meo. Cæterum, elapsis tribus diebus ablegabat illum ad aliquod negotium, redeuntem incufabat, quod longiori, quam decuisset tempore absuisset: atque hanc ob causam

eum necabat, (quod quidem in hisce locis Domino licet) ulciscens hac ratione illius temeritatem sub honesto prætextu.

Mancipiorum miserrima est conditio ita ut non raro mortem oppetere malint, quam eam miseriam diutius sufferre. Et enim si quando Dynastæ moenia quædam extrui curant, rogantur à mancipiis sub specie officii, liceat sibi corpora sua substernere extruendo operi: quandoquidem Japonenses persuasi sunt, quod ea moenia, quorum fundamentum continet carnem hominis qui ultro se subjecit operi, nullam patiantur ruinam. Ita annuente haud gravatè Domino, miseri illi à superimpositis lapidibus comminuntur & contunduntur.

CAPUT XI.

De annuo redditu Procerum, expensis Cæsaris, & aliorum hominum questu.

Singulis Magnatibus à Cæsare assignati sunt annui redditus, quos ex provinciis, quas regunt, adjacentique mari capiunt. Diversæ ditiones diversa præbent dona. In una regione triticum, in alia oryza feliciter provenit: quædam gaudent auro & argento, alia cupro; stanno, ferro, plumbo, nonnullæ variis ligni generibus & aliæ aliis, sed plurimæ metallis abundant.

Hæc omnia accuratè annotata sunt & apud Cæsarem asservantur. Quantum autem unicuique ex Regibus & Dynastæ constitutum sit à Cæsare, id ex obsignatis regni rationibus Caronius enarrat juxta Japonensium supputationem, quæ fit per Cockios, quorum unus æstimatur decem florenis Flandricis sive quatuor imperialibus. Nos hic ponemus pro Cockiis florenos. Simul autem arcium nomina in hisce recensentur. Ita autem loquitur:

Cangano Tsum Angon, Rex Cangæ, Jetchiu & Nattæ, habitat in arce Canga.	Red. in flor. 11900000.
Furugano Saynangon, Rex Surugæ, Toto, & Micausbæ, habitat in arce Faytsiu.	7000000.
Onwarino Daynangon, Rex provinciarum Overy & Mino, residens in arce Nangay.	7000000.
Sendayno Tsum Angon, Rex Masjammæ & Dysio, residens in expugnabili in arce Sandaii,	6400000.
Satsumano Tsumangon, Rex Satsumæ, Ossinnii, Fiongo, Luckio, residens in arce Cangasima	6000000.

Kino-

Kinocounii Daynango Rex in Kino, Icho, residens in arce Ibakejamma	5500000.
Carro Fingonocamii, Rex in Fingo & adjacentibus provinciis, residens in arce Koumamotto	5540000.
Matfendeyro Jemenesko Rex Tſinkifæ, Faccattæ, residens in arce Foucofa	5100000.
Matfendeyro Jonocamii, Rex letſchefæ, residens in arce Oede.	5000000.
Cato Skibo, Rex Ofiæ, residens in arce Ais	4300000.
Aſſaino Tayſima, Rex Bingi, residens in arce Oky.	4200000.
Matfendeiro Nangato, Rex in Soro, residens in arce langii.	3700000.
Mitono Tſiunangon, Rex Fitaitriæ, residens in arce Mitoto.	3600000.
Nabiſſima Cinano, Rex Fiſciæ, residens in arce Cogioys.	3600000.
Matfendeiro Sintario, Rex Inabafokii, residens in arce Tackahan.	3200000.
Todo Iſumii, Rex Ingaichæ, residens in arce Tſou.	3200000.
Matfendeiro Countii, Rex Biſæ, residens in arce Okajamma.	3100000.
Inno Camman, Rex Totomis, residens in arce Sawajamma.	3000000.
Foſſocausba Jetchiu, Rex Boyſæ, residens in arce Cokora.	3000000.
Ojeſungii Dainſio, Rex provinciæ in Jetſengo, residens in arce Junii Sauwa.	3000000.
Matfendeiro Dainſio Rex provinciæ Jetsenjo residens in arce Formando.	3000000.
Matfendiro Auwa, Dux Auwæ, residens in arce ineſt.	2500000.
Matfendairo Jetchigonocamii, Dux Congæ, residens in arce Tackato.	2500000.
Matsdeiro Tſiuſio, Dux Iuæ, residens in arce Matsjamma.	2500000.
Arjanna Rimba, Dux Tſinckingæ, residens in arce Courme.	2400000.
Moryno Imafack, Princeps Imafackæ, residens in arce Siamma.	2000000.
Torii Inganocamii, Princeps Toſanocerii, residens in arce To-coſiam.	id.
Satake Okiou, Princeps Sewani, residens in arce Akita.	id.
Matfendeiro Simofauocamii, Princeps Simofæ, residens in arce Tattobays.	id.
Foriwo Jamaſſiro, Princeps Inſmos, residens in arce Matsdays.	1800000.
Ikouma	

Ikouma Ikinocamii, Princeps Sanikæ, residens in arce Coquam.	id.
Fondakainomii, Eques & Dominus Farimæ, residens in arce Taitno.	1500000.
Sackay Counay, Eques & Dominus in provincia Wano, residens in arce Fackfo.	id.
Tainſauwa Simade, Eques & Dominus in provincia Fiſen, residens in arce Carats.	1200000.
Kiongock Wakafa, Eques & Dominus Waeafæ, residens in arce Ofamma.	id.
Ferii Tango, Eques & Dominus in provincia Jetcheſen, residens in arce Kawanchiſima.	id.
Minſio Fiongo, Eques & Dominus in provincia Chingo, habitans in arce Foukojamma.	id.
Sackybarra Eskibou, Eques & Dominus Kooskæ, residens in arce Tattays.	id.
Matfendeiro Tawaitſ, Præfectus Cæſareæ arcis in Quana.	1100000.
Okendeiro Imafacka, Eques & Dominus Simotſkæ, residens in arce Oetſnomio.	id.
Sannadaſus Eques & Dominus in provincia Sinano, residens in arce Koſke.	1100000.
Taitſibanna Finda, Eques & Dominus Tſickingi, residens in arce Jannangouwa.	id.
Ongaſauro Ouckon, Eques & Dominus in provincia Fariſima, residens in arce Akays.	1000000.
Indatii Voutomii, Eques & Dominus in Iyo, residens in arce Itaiſima.	id.
Mambou Sinano, Eques & Dominus in provincia Ochio, residens in arce Moriſamma.	id.
Niwa Groſeymon, Eques & Dominus in provincia Ochio, residens in arce Siracauwa.	id.
Ebeno Bitchiou, Præfectus Cæſareæ arcis Iwatſukii, in regione Mouſfays.	800000.
Kiongock Oenieme, Eques & Dominus Tangæ, residens in arce Tanabo.	700000.
Makino Sunga, Dominus in magna provincia Jetchingo, residens in Nangareka.	id.
Nackangausba Nyſien, Dominus in provincia Bougo, residens in urbe Nangoun.	id.
Naitoſamma, Dominus in provincia Fitaitſ, residens in urbe Iwaiſſu.	id.
Jeckenda Bitchiou, Præfectus Cæſareæ arcis Matsjammæ in provincia Bitchiou.	600000.
Matſura	

Matsura Fifennocamii, Dominus in provincia Fifen, residens in Firando. id.
 Sengeck Fiwo, Dominus in provincia Sinano, residens in Ojenda. id.
 Catta Sewado, Dominus in provincia Ijo, residens in Oets. id.
 Tosauwa Okiou, Dominus in provincia Sewano, residens in arce Sinchiro. id.
 Matfendeiro Iwamy, Dominus in provincia Farima residens in Chifongonii. id.
 Marskoura Boungo, Dominus in provincia Fifen, residens in Simabarra. id.
 Jeskouwa Tonnomoy, Dominus in provincia Chongo, residens in Fita. id.
 Tfungaer Jetchiu, Dominus in provincia Ochio, residens in Tfungar. 600000.
 Ongafauwara Sinano, Dominus in provincia Farima, residet in Sckajis. id.
 Itho Chiurii, Dominus in provincia Fonga, residet in Orasio. 500000.
 Fourta Siwo, Dominus Iwamii, residens in arce Daifiro 500000.
 Wazifacka Arbays, Dominus in Sinano, residens in arce Ino. id.
 Toukii Mangato Dominus in Iohe, residens in arce Toba. id.
 Crima Sermonoske, Dominus in Nicko, residens in Acconda. id.
 Outa fiwo, Dominus in Jamatta, residens in Ouda. id.
 Matfendeiro Dewado, Dominus in provincia Jetschen, residens in arce Ouno. id.
 Minsnokuits fokii, Dominus in provincia Fetsengo, residens in arce Chibatta. id.
 Inaba Minbou, Dominus in Choungo, residens in arce Oufchiro. id.
 Croda Cainokamii, Dominus in Chinano, residens in Camro. id.
 Matfendeiro Soyodonno, Dominus in provincia Ifumii, residens in Kifnowadda. id.
 Tonda Sommoy, Dominus in prov. Tfounocomii residens in arce Amangafack. id.
 Stodtsianangii Kemmots, Dominus in prov. Ichior, residens in arce Cangou. id.
 Tonda Ichenocamii, Dominus in prov. Micausba, resid. in arce Okafacka. id.
 Matfendeiro Jammaifiro, Dominus in Tamba, residens in Cafajamma. id.
 Morii Cainocamii, Dominus in prov. Inga Icho, residens in arce Sourofada. id.
 Tonda Notanocamii, Dominus in prov. Farima, resid. in arce Fimens. id.
 Ekito

Ekito Sionoske, Dominus in prov. Fitaita, residens in arce Chi-chindo. 500000.
 Effano Oeninne, Dominus in prov. Chone, resid. in Cassama. id.
 Neito Cinocamii, in prov. Chiono, resid. in Akandato. id.
 Catto Skibodo, Dominus in prov. Ochio, residens in arce Soma. id.
 Fonda Jamatta, Dominus in prov. Taifima, resid. in Ifius. id.
 Ouckob Cangato, Dominus in prov. Mino, resid. in Canno. id.
 Neito Boifen, Dominus in Dewano, resid. in Iodata. id.
 Inawa Awacys, Dominus in prov. Tamba, resid. in arce Fouckaut summa. 400000.
 Camii Dyrick, Dominus in prov. Iwanii, resid. in Mongamii. id.
 Cattaingiri Ismou, Dominus in prov. Jammatta, resid. in Tatita. id.
 Chonda Findanocamii, Dominus in prov. Jethesen, resid. in Maroffa. id.
 Itacouro Sonodanno, summus Præfectus Miaci, habet reditus ex prov. Jamaifiro. id.
 Matfendeiro Bougo, Dominus in prov. Iwamii, residens in Nackafima. id.
 Fonda Naykii, Dominus in prov. Farima, resid. in Fimeis. id.
 Matfendeiro Tango, Dominus in prov. Ochio, residens in Suckii. id.
 Canna mauri Ifoumo, Dominus in prov. Finda, resid. in Oumorii. id.
 Ciongoek Chiurii, Dominus in prov. Tango, resid. in Tan-nabe. 360000.
 Outa Chjwe, Dominus in prov. Mino, resid. in Itfmodaij. 300000.
 Matfendeiro Jetsio, Præfectus arcis Cæfareæ Ioudo in prov. Jamaifirio. id.
 Matfendeiro Ouckon, Dominus in prov. Farima, resid. in Ako. id.
 Minfouja Ichenokamii, Dominus in prov. Kooske, resid. in Chinotains. id.
 Jammafacka Kainokamii, Dominus in prov. Bitchiou, resid. in Narfe. id.
 Matfendairo Jamatto, Dominus in prov. Jetsesen, resid. in Cathjamma. 300000.
 Inno Fiwo, Dominus in prov. Coske, resid. in Enna. id.
 Matfendeiro Tonnomon, Dominus in prov. Micausba, resid. in arce Juffinda. id.
 Akifuckii Nangako, Dominus in prov. Nicko, resid. in Sumyno. id.
 Souo Inaba, Dominus in prov. Sinano, resid. in Soua. id.
 Foiffimo fongo, Dominus in prov. Sinano, resid. in Tackoboyts. id.
 Sunganoma Ouribe, Dominus in prov. Totemii, resid. in arce Sefe. id.
 D. 2 Simaes

Simaes Oenanoske, Dominus in prov. Nicko, resid. in San-
 dobarra, id.
 Kinostaji Jemoji, Dominus in prov. Bongo, resid. in prov. Fins, id.
 Sono Tsiussima, Dominus provinciae Tsiussimad, id.
 Koinde Fimano, Dominus in prov. Tonga, resid. in Okoda, id.
 Fonda simosa, Praefectus arcis Caesar. Missiwo, habitat in prov.
 Micaussa, id.
 Gorick Setfnokamii, Dominus in prov. Micausba, ref. in Fam-
 mamats, id.
 Chiafio Suraga, Dominus in prov. Fitaitis, resid. in Tsiutoura, id.
 Sakuma fisten, Dominus in prov. Sinano, resid. in Imjamma. id.
 Todo Tojusima, Dominus in prov. Mino, resid. in Canna-
 jamma, id.
 Fonda Ifumii, Dominus in prov. Fitaitis, resid. in Minnan-
 gausba, id.
 Tongauwa Tosa, Dominus in prov. Bitchiou, resid. in Ni-
 kajis id.
 Matsendeiro Tosa, Dominus in prov. Icthesen, resid. in Kono-
 natta, id.
 Novendecim alii Domini, quorum quilibet habet annuos re-
 ditus fl. 200000.
 Duo alii totidem. 200000.
 Quatuordecim minoris dignitatis, quorum singuli 150000.
 Viginti quinque, quorum quilibet 100000.
 Viginti octo Consilarii Ordinarii Caesaris, qui redditus capiunt seu
 annua æra ex Caesari immediate subjectis provinciis.
 Descendunt autem redditus hoc ordine 1500000, 1200000,
 1000000, 900000, 600000, 500000, 400000, 300000, 200000.
 Sex habent 200000.
 Totidem, 150000. Septem habent 100000.
 Pro Caesari, filiique, qui Successor est futurus, aula, & quæcunq;
 ad hæc necessaria, dantur & consumuntur 40000000.
 In stipendia militum Caesaris, qui omnes sunt nobiles, singulis
 annis destinantur redditus 50000000.
 Horum omnium aggregatum ostendit annuos redditus, quos Cæ-
 sar partim vasallis & militibus attribuit, partim in propriam
 aulam infumit, excrecere ad 283450000 florenos sive 2834 tonnas
 auri Flandricas, aut 283 milliones, ut jam loquimur.
 Quas vero opes sibi Cæsar colligit ex provinciis quæ ipsi immedi-
 atè parent, ex annotatæ non sunt.
 Aurum & argentum, quæ præcipuos Caesaris thesauros consti-
 tuunt, inclusa sunt cistis, quarum singulæ continent mille Taylas, ut
 vocant: æstimatur autem una Tayla stufenis Flandricis quinquagin-
 ta septem, sive imperiali & septem stufenis.
 Fidem superare fertur thesaurorum horum magnitudo, nec
 vulgo

vulgo nota est: repositæ autem sunt illæ Cistæ, quibus inclu-
 duntur, in singulas arcis Jedo turres: a longo tempore collecti
 sunt thesauri, & reconditi cum vêtustis Scripturis & Testamen-
 tis: & ideo propter antiquitatis reverentiam asservantur & magis
 magisque augentur: quandoquidem sumptus, quos toto anno Cæ-
 sar facit, vix duorum mensium proventus absument.

Regum & Dynastarum redditus supra recensiti ampli quidem
 sunt, sed propter magnas expensas, quas, ut in præcedentibus
 capitibus diximus, facere necessum habent, non sufficientes, ita
 ut maxima eorum pars in re valde tenui sint. Inprimis verò
 magnus numerus militum & ministrorum, quos alunt, opes eo-
 rum exhauriunt. Illis enim provinciarum suarum certos attribu-
 unt agros, quibus se sustentent. Maffeus ita hac de re loquitur:
 Li omnes (Dynastæ & reges) non tam auro pecuniæ, quam
 cæteris opibus & clientelis abundant. Quippe ad regnum eve-
 cti, militibus amicisque agros (jure fundi sibi retento ac nullo
 imposito vectigali) dividunt eâ lege fruendos, ut & in pace,
 descriptis ordine ministeriis appareant Regi, & in bello suis ipsi
 cibariis ac reliquo sumptu militiam obeant. Sic fit, uti dynastæ,
 quanquam in magna nummorum inopia, tamen & multitudine
 bellatorum, & aulæ frequentia, cæteroque apparatu, vim imperii
 ac speciem regis majestatis obtineant.

Nobiles itaque & milites ex stipendio suo, quod ex attributis
 agris capiunt, victum & amictum sibi comparant: mercatores ex
 lucro: opifices ex opere, agricolæ & mancipia ex illa fructu-
 um particula, quam Domini illis ad sustentandam vitam con-
 cesserint.

Ex mercatura nec ad Cæsarem nec ad provinciarum, in qui-
 bus exercetur, Dynastas ullus census reddit: soli negotiatores
 lucrum habent; qui merces emunt & vendunt, quod plerunque
 est exiguum, nisi vel singularis fortunæ favor vel subitum præ-
 tii incrementum aliquos lautiori emolumento beaverit. Etenim
 amplum est regnum, ingens hominum multitudo, ita ut unius stufeni
 lucello vel decem inhient.

Vectigalia mercibus imposita non sunt: nec ullum tributum sub-
 diti Domini persolvunt: pro fundo tantum ædificiorum, quando-
 quidem is Minorum est, solvunt aliquantulum, nempe pro ma-
 gnitudine fundi, ab uno floreno ad viginti in plerisque. Præterea
 patresfamilias singulis fere mensibus bis operarium aliquem tenen-
 tur ad ministeria Domini mittere, sæpe in unam modo horam, in-
 terdum in dimidium diem. Clerus partim ex templorum & cœnobi-
 orum proventibus, partim à populi liberalitate sustentatur, de quo
 plura videantur in libro de Religione. Vocantur autem Bonzii.

CAPUT XII.

De Conjugio & sexus fæminei conditione.

IN rebus ad conjugium spectantibus eadem ferè vigent in Japonia consuetudines, quæ in omnibus Asiaticis regionibus: parva est in quibusdam discrepantia. Polygamia licita est, hæc tamen conditione, ut una tantum sit legitima uxor, reliquæ pellices sive Concubinæ, qualium quot alere possunt, tot habere permittitur. Plebeias quidem & pauperes una contentos esse jubet curta supellex; sed magnates & ditiores istâ licentiâ egregiè utuntur. Unde mirum videri non debet, si multam progenerent sobolem, regnùmque incolis abundet, inprimis militibus & nobilibus, quippe ad quorum classem filii ex pellicibus geniti maxima ex parte referuntur. Avunculus Cæsaris Chiononis, (qui anno 1631 regnare incepit) Rex in Mito cum esset quinquaginta annorum, tot progenerat filios, quot ætatis annos impleverat: & præter hos multas filias, quarum numerus vulgo non innotescit, quandoquidem in gynæceo assiduè commorantur. Soli filij ex legitima uxore nati fiunt hæredes paternarum ditiorum & opum, nec in horum defectu ex pellicibus geniti admittuntur ad successionem: sed Cæsar aliis regni Magnatibus, quibus favet, eorumque filiis defunctorum possessiones largitur. Uxorem hæc, ex qua procreandi sunt successores, ipse Cæsar magnatibus attribuit, conjugiumque ratum esse jubet: quam ideo valde splendide habent, novâque ædes deauratas & magnifice exornatas ad illius adventum extrui curant, adjunctes ei magnam nobilium virginum honoratarum & famularum numerum, pro suis quisque opibus, à viginti ad ducentas, quæ gynæceum constituunt, & omnes pretiosis indutæ vestibus incedunt. Ex hisce proferentem se extra ædes Dominam sequuntur & comitantur viginti, triginta, vel etiam quinquaginta, delatæ lecticis vermiculato opere auròque intercurrente paratis, sed omni ex parte clausis: quas singulas ab utroque latere cubicularij & satellites cingunt: inter binas quasque lecticas duarum orgiarum intervallum relinquunt.

In ædibus uxorum vel juxta eas omnia habent Magnates, quæcunque ad recreationem hominis facere possunt, nempe hortos, piscinas, aves terrestres & aquatiles, instrumenta Musica & singulis ferè diebus illic aguntur Comœdiæ. Maritus enim, aiunt, ingrediens uxoris domum, ut animum recreet, stontemque explicet, omnia negotia, officiorumque curas ex animo removet, quasi horum nihil ipsi incumberet: egrediens autem, rursus

illa assumit. Proinde præsentem in gynæceis marito, nihil inibi agitur vel tractatur, quam ludicra oblectamenta, Veneræ delicæ, cum fidium fistularumque Musica. Inprimis verò ipsæ uxores tam summâ quam infimâ stirpe nate callent, & valde in eo laborant, ut singulari cum suavitate, honore & obedientia maritis placeant, & ex vultu illorum, quomodo animus sit affectus, cognoscant.

Viros ambire vel procarî fœmitas, non fert Japonensium consuetudo: omnia matrimonia per utriusque partis parentes contrahuntur: quod si parentes jam defuncti sint, proximis consanguineis hoc officium incumbit. Dotem viris nullam afferunt uxores: opulentiores quidem parentes solent interdum cum filiabus suis ipso quo nubunt die, certam pecuniæ summam ad sponsum mittere: verum illam ad eos sponsus cum solenni gratiarum actione & cæremoniis remittit. Nolunt enim quicquam admittere, ex quo uxor occasionem superbiæ capiat: in plebeiorum tamen conjugio, quoniam illi omnes fere pauperes sunt, si sponsa aliquid secum afferret, id non remitteretur, quemadmodum etiam interdum contingit. Proverbium quoddam crebrò in ore habent, fœminam toto vitæ tempore carere propriâ habitatione. Puellam enim in parentum ædibus, nuptam in mariti, viduam in liberorum domibus agere. Porro nobiles, quamvis pauperes & egentes, nullâ ratione adducuntur (si fides habenda est Xaverio, qui p. 189. illud narrat) ut cum plebeio vel ditissimo jungant connubium: adeo præ dignitate divitias ducunt. Si viris minus placeant uxores, possunt illas, quocumque volunt, cum honesto divortio à se dimittere, etsi nullum admiserint crimen: & plebeii hoc jure utuntur: nobiles verò & Dynastæ aliter agunt. Neque enim, etsi non ducantur amore uxoris, ideo eam repudiant, sed retentæ apud se conjugii de omnibus, ut antea, prospiciunt: ad pellices verò amorem transferunt & cum his se oblectant, rarò deinde legitimum thalamum repetentes. Atque hinc fit, ut uxores cum tam exiguo jure nullisque ferè privilegiis se gaudere videant, omni studio annitantur mores maritorum suorum probe cognoscere, quo hisce cognitis ea faciant, quæ grata & jucunda illis sient, nihilque eorum omitant, quæ ad devinciendos sibi maritorum animos quicquam momenti habitura nõrint. Itaque ubi abalienatum à se maritum fœmina sentit, tantum abest ut par pari referre vel illum objugare conetur, ut potius ægritudinem dissimulans nè tristiori quidem ingratoque vultu eum excipiat, sed dulcedine conversationis & inserviendi promptitudine amorem ejus sibi rursus conciliet.

Dynastarum & nobilium uxores peculiaria sua habent cubicula &

conclavia, quibus inclusæ quasi servantur, nec in cujusvis aspectum veniunt.

Mercatorum & opificum uxores in antica domo sedent cum ancillis suis rem domesticam gubernantes: à venientibus tamen magna cum modestia & decenti cum respectu compellantur, unoquoque sibi bene cavente, nè liberiores sermones apud illas instituat, vel gestibus amorem utcumque significantibus utatur. Hoc enim & viro, qui tale quid fecisset, & mulieri, quæ admisset, magno verteretur vitio. Magnatum uxoribus semel tantum in anno extra ædes se proferre permissum est invisendæ cognationis causâ: & portantur à mancipiis sedentes in lecticis nulla parte ad obviantium oculos patentibus. In gynæcea sua mariti nullos admittunt viros, præter eos, qui proximâ illas cognatione attingunt, idque raró. Magna enim cum diligentia custodiuntur, & virginibus illic degentibus omni masculorum conversatione interdictum est. Nulla suspicio delicti, ut ipsum delictum taceam, tam parva est, quam morte luere non oporteat.

Virgines in gynæcea seliguntur pulcherrimæ, è nobili prosapia natæ, & quæ edoctæ sint, quomodo apud Dominas suas se gerere debeant, cum summa modestia illis servire, loquendi, videndi, tristitiæ simulandæ tempora discernere. Distributæ sunt in certas classes, quæ ex peculiari vestium, quas ex serico habent, colore dignoscuntur.

Aliquarum vestes rubri sunt coloris, cingula verò & tæniæ viridis: aliarum alba sunt vestimenta, cingula cum tæniis rubra: quædam flavo conspiciuntur habitu cum cingulis tæniisque purpureis: atque ita porro aliorum ordinum alii colores. Præterea singulæ classes sedecim plerunque constant virginibus, quibus una Antistes seu gubernatrix præfecta est. Ad pauciores quam quindecim annos nulla in gynæceum recipitur, pleræque ad totum vitæ tempus: multæ cum quatuor modò annorum vel circiter ætas illarum est, eliguntur. Quasdam ex illis, postquam ad xxviii annum ætatis pervenerunt, elocant Domini in matrimonium ministris suis quibus præ cæteris favent: atque simul stipendia illorum augent, certamque pecuniæ summam donant. Severitatis, quæ in gynæcei pudicitia tuenda utuntur, grande exemplum nuper dedit Dynasta de Firando, cum tres puellas jussit arcis includere, quibus intus ab omni latere infixi erant acuti clavi: unam quidem illarum, quod clanculum cum nobili quodam juvene solita fuerat in colloquium venire &, ut arbitrator, amori indulgere: reliquas duas, quod cum illud scirent, ad Dominum non detulissent. Nobilis ille sibi ventrem secuit, de quo mortis voluntariæ genere in sequentibus dicemus.

Nec silentio prætereundum est, quod omnes foeminae ita à teneris annis informatæ sunt, ut nunquam se rebus civilibus aut regimini

miscant,

miscant, nec de talibus maritos percontentur, vel aliorum nomine quicquam ab illis petant.

Norunt enim, si ejusmodi sermones instituerint, maritum absque ullo dato responso vel verbo, tacitum è gynæceo discessurum cum indignatione, quo nihil magis illæ evitare student. Rogati Japonenses, cur uxores suas tam severè habeant, nec ullam rerum civilium curam aut cognitionem permittant, respondere solent, primò quidem, quod foemina in eum tantum usum nata sit, ut viro inserviat, laboribus curisque lassum recreet, liberos ei pariat & educet: Deinde, quod cum olim, magnam obtinerent mulieres libertatem; multa inde extiterint tragica factora, quorum aliquot historiarum monumentis adhuc contineantur. Experienciâ itaque cautiores factos occasionem tantorum malorum sustulisse. Majus est, quod Xaverius scribit p. 240, Bonzios, Japoniorum sacerdotes docere, singulas mulieres propter menstruorum foeditatem pluribus peccatis esse coopertas, quam viros universos: proinde tam tetrum animal haut facillè salvum esse posse. Sed idem mox adjicit hoc à Bonziis fieri, ut à foeminis salutis æternæ cupidis, opima auferant donaria. Quin idem Xaverius & alius quidam Jesuita in epistolis affirmant, Japoniis persuasum esse, si foeminae pariant puellam, ipsas ad inferna damnari, & ideo medicamentis conceptum impedire vel abigere. Verisimilem illorum narrationem facit Hagenus Benga referens quod circiter dimidiæ horæ itinere à Firando prope aliquem maris sinum conspiciatur reposita cistella lignea, unius ulnæ in latitudine & crassitie. Huc prægnantes venire uxores atque rogare Deum hisce verbis: *Da mihi filium, tunc tibi munus afferam*, cum hisce verbis illas aliquantulum oryzæ offerre Deo.

CAPUT XIII.

De Scortatione & Adulterio.

Lupanaria & lenocinia admittuntur in omnibus Japoniæ provinciis, quod ideo fieri dicunt, ut illi qui propter egestatem vel alias ob causas propriam uxorem non habent, in illis libidinem explere queant, nec ad constuprandas civium filias vel maritatas foeminas incitentur. Meretrices sunt mancipia lenonum, qui pro certo pretio eas Venere turgentibus locant. In diversoriis, quæ sunt in via ducente à portu, ubi naves appellant

lunt ad urbem Jedo, (milliarium 136 circiter) puellæ vententibus ministrant, elegantibus vestibus sericis indutæ, etsi hospitum mancipia sint. Interpres quærit ex peregrino, cum quamnam ex illis, quæ ibi ministrant, per noctem se delectare cupiat? Hæc, quam elegerit, liberaliter & humane corporis sui usum ipsi concedit.

Invaluit quoque ab aliquot annis consuetudo, ut simul ac navis quædam Belgica in Japoniam delata sit, mox illi præsto sint lenones & diversorum hospites, qui præcipuos ex adventu interrogent annon pro tempore commorationis in istis locis cupiant sibi assumere pellicem aliquam aut uxorem? Annuente peregrino, adducunt juvenulam, & contractum matrimonialem faciunt. Pacificitur sibi mulier in victum singulis diebus tres, quatuor aut sex stuferos, quantum potest: præter hæc pro vestitu unam vel duas stolas sericas, (pretium unius est xxv vel xxx florenorum) totidemque gossipinas, cum aliquot calciolis ex cervino corio. Parentibus puellæ, vel lenoni, si mancipium sit, promittunt x, xv vel xxx florenos. Facta conventionem dat Belga convivium, & pro tempore uxoratus est. Cum ejus discessu conjugium dissolvitur, paulo post Japonensis aliquis adest, qui mulierem illam propter tantillum lucri quod à Belga meruit, in uxorem ducat; magnum sanè paupertatis incolarum indicium, sed ideo minus mirandum, cum divortia sine ulla turpitudine ibi quoque facere liceat, ut præced. cap. dictum.

Scortis itaque & meretricibus cuilibet sive cælebs sive uxoratus sit, impunè uti licet: at maritatas foeminas constuprare vel puellis vi pudicitiam eripere capitale est. Anno quadragesimo hujus seculi, dirigente ibi mercaturam Belgicæ Societatis Caronio, cuidam Germano caput amputatum fuit, propterea quod cum nobilis vel militis alicujus uxore rem habere deprehensus esset, quod ut intermitteret sæpe antea ab amicis erat admonitus, quemadmodum & mulier.

Maritis quidem ad Scorta ire licet, ut diximus, sed uxores ob parva delicta, nempe si vel secretum cum aliquo sermonem habuisse constet, morti obnoxia fiunt. Si maritus uxorem suam in clauso cubiculo vel janua non patente, cum alio viro versantem deprehenderit, utriusque mortem inferendi potestatem habet, quod etiam aliquando etsi rarius, contingit. Peregrè profecto marito, vel domo si sit absens, eadem potestas patri, fratribus & aliis consanguineis competit, imò servis illud permissum est. Unde adulteria hac in gente rarissima sunt, ita ut Caronius scribat toto suæ procurationis spatio unum tantum ejus exemplum innotuisse, quod sanè tale est ut horrorem alicui incutere possit, casta autem mente legendum. Vir quidam, de uxore sua malè suspicans id quod res erat, domo exiens simulabat, quasi

quasi peregrè ab urbe esset profecturus. Non multo post rediens domum præter opinionem uxoris, reperit eam in cubiculo cum alio viro turpiter se gerentem. Mœchum statim interficit, uxorem autem scilicet alicui alligat capite & pedibus & tota nocte sic ligatam sinit. Sequenti die invitat omnes consanguineos & affines ad convivium. Venere frequentes tam viri quam foeminae. Hæc cum matremfamilias non conspicerent, ignaræ eorum quæ acciderant, aliquoties Convivatorem percontantur, ubinam uxor esset, cur non accederet? ille respondere, occupatam esse præparandis eduliis, jubere convivas hilari esse animo. Cum jam aliquot horis accubissent mensæ, ferèque convivium absolutum esset, maritus ille conclavi exiens ad interfectum priori die cadaver se confert, genitalia ejus refecat, atque ea fosculis quibusdam infixis exornata in capsulam recondit, clausamque hanc uxori suæ de scala religatæ, seralibus vestimentis indutæ & capillo passo, tradit cum his verbis: I, convivis appone has dapes, & experire, si forte propter cognatos tibi gratiam fecero, culpamque condonavero. Mulier inscia, quid capsula contineret, & jam tum semimortua, rationisque experta, mandata mariti exequitur, & terribili ista specie magis spectro, quam homini similis cubiculum ingreditur, capsulam porrigit, coramque convivis in genua procumbit. Aperta capsula, & quid inesset conspecto, misera in animi deliquium incidit & ab adstante marito caput illi mox amputatum est. Quæ res tantopere convivas percussit, ut illico omnes domo aufugerint relicto convivio.

CAPUT XIV.

De fidelitate & pudore foeminarum.

Dulo fidelitatis exempla, totidemque verecundiæ seu pudoris annotat Caronius, quorum tria postrema, cum ibi præfens esset, contigerunt, primum dudum ante illius adventum, anno nimirum 1616, bello, quod Ongoschio Tutor contra pupillum suum Cæsarem Fiderium gessit de quo in præcedentibus dictum est. Erat tunc temporis in hujus aula regina Cocoræ, una cum liberis, tanquam obses: Rex autem illius nimirum maritus, sequebatur Ongoschionis partes contra Fiderium. Quo cognito Cæsar metuens reginæ fugam, ut arctiori eam custodia aservaret, jussit illi mandare, ut in arcem cum liberis suis se conferat.

conferat. Regina habita Cæsari debitâ reverentiâ recusavit id hisce verbis: Serenissime Cæsar, uxor ego cum sim, non minus imperium mariti mei agnosco, quam maritus meus Vestræ Majestatis imperium observare tenetur. Curet itaque Vestra Majestas marito meo hoc indicari, ut ego ab illo jussa vestræ voluntati satisfacere queam. Cæsar hoc responso ad iram commotus, jubet illi rursus dici, ut veniat, & nî faciat, se vim adhibiturum. Verum illa non tantum Regis conjux sed & regiâ stirpe nata maximo sibi dedecori & marito suo id fore existimans, mortem potius oppetere quam tale quid admittere statuit. Videns itaque quod viribus Fiderii resistere non posset, assumptis liberis, puellis gynæcei, nutrice sua, quæ omnes cum Domina sua mori decreverant, in aliquod conclave se confert, atque huic magnam ligni pulverisque nitrii copiam circumponi curat. Testamentum deinde cum aliquot tristibus versiculis conscribit, quod fidelissimo cuidam ex nobilibus suis ministris tradit, hac cum informatione, ut simul ac flammam erumpere conspexerit illico Regi suo id indicet, & Testamentum illud offerat. Fiderius in sententia sua persistens misit, qui reginam abstraherent è conclavi, sed illa accensa materiâ quâ conclave cingebatur, prævenit, atque ita omnes illæ foeminae concrematae sunt.

Non minus memorabilis est historia, quæ in regno Fingo accidit. Nobilis quidam magni nominis pulcherrimam duxerat uxorem: hujus amore flagrans Rex clam sustulit è medio nobilem, paucisque deinde elapsis diebus foeminam ad se vocat, amorémque suum ei exponit. Verum illa exploratum habens, quod Rex causa fuisset mortis mariti sui, ad illius inhonesta postulata hunc in modum dicitur respondisse: Potentissime Rex, decebat quidem me tacitam mecum gaudere felicemque me æstimare, propterea quod digna habita sim, quæ Vestræ Majestati inservirem aut placerem: attamen affirmo V. M. quod eodem temporis puncto, quo me contrectaverit, dentibus ipsa mihi linguam præmorsura sim, ut vitam cum mortæ hoc pacto commutem. Quod si antequam id attentet V. M. unî meæ petitioni satisfacere dignabitur, tum demum libenter omnia mea servitia & officia V. M. præstabo. Peto autem ut triginta mihi dies concedat, quibus defunctum meum maritum lugere & ipsius sepulturam, ut decet, procurare possim. Deinde ut hoc facto mihi liceat in arcis vestræ turri convivium pro amicis & consanguineis parare, atque ibi finem lacrymarum & luctus cum illis facere. Annuit Rex huic mulieris petitioni, miratus cur in turri instituendum esset hoc convivium. Omnibus jam curatis, cum cæna ferè peracta esset, (cui Rex ipse intererat & valde hilarem se præbebat, quoniam explendæ libidinis horam adesse credebatur) ecce tibi, foemina illa in pergula turris residet, quasi aspectu

pectu circumjacentium ædium & agrorum se recreatura, mox nemine animadvertente in præsentia Regis & consanguineorum suorum desuper se præcipitat, terræque allisa extinguitur, servans hac ratione pudicitiam à Rege illæsam.

Pudoris exemplum Caronius refert hoc. Puella quædam in gynæceo Magnatis alicujus ad mensam ministrabat, genibus pavimento insidens, adversus Dominum, juxta gentis morem, ad infundendum vinum Domino & Dominæ. Cum autem quædam patinæ cum cibis ante Dominum positæ essent, supra quas brachium extendere debebat, cum vinum pro Domino infunderet, accidit quiddam ridiculum puellæ, nempe dum nimium extendit brachium & humeros, compressus venter flatum non sine sonitu elisit.

Hoc infortunium tanto suffudit puellam pudore, ut non sustineret furgere atque extra conclave se proripere, sed in eodem loco manens, manus & brachia intra stolam absconderit, caput verò intra sinum, atque ore ad mammam dextram applicato, tanto cum impetu dentes ei immiserit, ut inibi infixi quasi obstupescerent, & puella animam exhalaret.

Alterum pudoris exemplum est hoc. Quidam Dynasta ex tota sua provincia multas elegantis formæ puellas ad gynæceum suum elegerat: inter alias pauperis cujusdam viduæ filiam, erga quam cum singulari afficeretur amore, in pellicum numerum assumpsit. Mater clanculum ad filiam literas mittebat, quibus extremam suam egestatem, præ qua vitam vix traheret, prolixè exposuerat. Cum autem filia in harum literarum lectione occupata esset, ingreditur ad eam Dominus, cujus adventu literas occultare festinabat. Ille hoc videns ægrè tulit, & sciscitatus ab ea, quales illæ literæ, unde & à qua persona scriptæ.

Puella præ magno pudore non poterat Domino matris pauperatatem fateri: illo autem acrius & cum violentia instante, in os intrusit epistolam tenui charta exaratam, cum aliter eam defendere non sciret, & deglutire conata est: verum literis in gutture hærentibus subito percussa terrore suffocata est. Dominus Zelotypiâ & irâ furens fauces dissecari jussit, atque chartam exemit. Ex qua perlecta postquam sine crimine eam esse sensit & ab egena vidua, matre puellæ scriptam, magnopere contristabatur ita ut lacrymis non abstineret. Assumptam in ædes suas viduam liberaliter deinde aluit & honorificè semper habitam sustentavit.

CAPUT XV.

De Educatione liberorum & hereditate.

Magna cum cura parentes educant liberos suos, sed molliter, nunquam vel rarissime saltem eos verberibus plectunt: ejulatus & clamores, si vel tota nocte durent, patienter ferunt, & blandis mitibusque verbis sedare student. Neque enim ab animo suo impetrare queunt, ut illos vel plagis vel severa objurgatione castigent, cum imbecillitati rationis, cujus perfectionem ætatis incrementum asserere consuevit, delicta infantum ascribenda esse judicent. Etsi itaque adeo placide erga liberos se gerant, diligenti tamen informatione, & crebris admonitionibus efficiunt, ut pueri septem, octo, plurimumve annorum, quidam maturius, alii tardius, eam modestiam & scientiam in sermone gestibusque ostendant, quæ senili ætati sufficere possit, quamque merito admireris.

Acutum & promptum ad liberales artes ingenium est, ita ut in epistolis Indicis sæpe hoc nomine laudentur.

Refert Arias Sanctius pag. epist. 96, duos pueros Japonicos, quorum alter undecim, alter quatuordecim natus erat annos, tam excellenti ingenio præditos fuisse, ut Christianos concionibus suis ad lacrymas usque permoverint. Et de filio regis in Bungo Almeida pag. 109 ait: Puer ille quidem, ac poenè potius infans (annum quippe agit quintum) sed in quo sensus animi ac ratio longè præcurrat ætatem. Atque hæc potissimum causa est, quod in nulla Orientis Insulâ Jesuitæ religionem majori cum successu introduxerint.

Septimo ætatis anno, non ante hoc tempus, liberos in scholam mittunt, hac inducti, ut aiunt, ratione, quod ante illam ætatem vix quicquam discere queant, & cætus ejusmodi puerorum potius colludentium quàm condiscipulorum esse, nec paucos petulantes & efferatos in illis reddi. Postquam igitur apta scholæ ætas advenerit, paulatim à parvis ad majora ducunt, non tamen cogentes vel vi & minis ad legendi aut scribendi laborem urgentes, sed gloriæ studium & cupiditatem teneris animis implantare consueverunt, incitandis unis contra alios ad victoriam consequendam & exempla eorum proponentes, qui cum brevi tempore multum profecissent, ad amplios propterea honores pervenerint, totamque familiam illustrarint. Qua ratione plus proficiunt parentes, quàm verberibus & sævis increpationibus effecturi fuissent. Pertinaci quippe est indole gens Japonica, nec plagas ferre potest,

potest, ita ut multi Domini à servis suis, quos absque eorum merito plagis multaverant, occisi sint.

De infantium curatione ita loquitur Hagenerus: Scimus, infantes illic nunquam ad ignem foveri nec fasciis involvi aut constringi: sed post partum obstetrix brachia & pedes recens nati stringit. Deinde matres foetum reconduunt in manicis stolarum. Sæpe vidi, cum itinera hic facerem rusticorum liberos planè nudos pedibus manibusque in terra prorepentes, etsi aër valde frigidus esset. Maffeus ita loquitur: In lucem editi, vel hyeme summa, protinus lavandi ad flumina deferuntur: ab ubere avulsi, venatu exercentur, & procul à matre ac nutrice locis habentur asperis, quod ita sentiant, nullâ re magis infringi animos, quam molli ac blanda educatione. Grande verò illis impingit crimen idem Maffeus his verbis: Prægnantes foeminae partum haud rarò medicamentis abigunt, idque Bonziis autoribus & magistris, vel etiam editos in lucem infantes, alendi rædio, inopiave, crudeliter injecto præfocant pede. Desumpsit Maffeus hæc ex epistola Vilelæ, qui pag. 46 hæc habet: Ad cætera scelera, quæ multa sunt, illa etiam accedit immanitas, ut filios infantes crudeliter enecent, vel quod unum aut alterum sobolis causa satis esse, vel quod in rei familiaris angustiis eorum felicitati hoc pacto se consulere arbitrentur. Persuasum habent etiam alicubi, quæ mulieres ventrem ferant, ex foeminam si peperint, ad inferna damnari: quâ re permotæ foetum in utero medicamentis interimunt. De hoc fides sit penes autores.

Ad hæreditatem quod attinet, ita ferè agere solent: Quando parentes ad senectutem, filii verò ad virilem ætatem pervenerunt, abdicat pater seipsum administratione regni vel rei domesticæ curâ, filiumque natu maximum surrogat, concedens ipsi vel totam domum (nempe si opulenti sint, aliam habitationem minorem sibi eligunt) vel majorem ædium partem cum maxima bonorum & opum portione: minorem sibi servat cum ad suam ipsius sustentationem, tum ad reliquorum liberorum, si quos habet, patrimonium, qui si nulli sint, post mortem patris ad filium illum bona redeunt.

Filiæ ex parentum opibus nihil præter vestes & ornatum muliebrem accipiunt, quandoquidem dotem maritis asserre non consueverunt, ut cap. XIII dictum.

Primogenitus itaque solus regnorum parentis, maximæque opum partis hæres est: reliqui filii accepta aliquâ portiunculâ victum sibi querant necesse est: qui si Dynastarum vel Regum sint, plerumque à Cæsare vel aliis Dynattis muneri alicui præficiuntur vel in nobilium & militum classem ascribuntur: multi verò Bonziorum Cœnobiis includuntur.

Mortuo Cæsare, Imperium, omnésque cum eo thesauri ad primogen-

mogenitum transferuntur, reliquis filiis regna quædam; si qua vacua fuerint, & Dynastiz donantur, vel etiam in aula Cæsaris manent atque in secundo arcis ambitu habitant. Præterea non tantum filiis & consanguineis, sed etiam Vasallis & ministris suis Cæsar Testamento aliquid legare consuevit: Cæsar Coubofamma, filius Ongofchionis, de quo cap. v. dictum, anno 1631 mortuus est cum quinquagesimum ætatis annum ageret. Ante mortem iussit ad se arcessi filium, multisque factis admonitionibus, hoc sermone finem dicendi fecit; Regnum quidem & omnes thesauri, quos possedi, tui jam sunt; hæc autem ipse tibi tradere volui: In arca hac antiquæ leges & regni annales cum multorum sapientibus dictis asservantur, & præterea pretiosissima cimelia. Accipe illa & magni æstima: mihi enim nostrisque majoribus grata & in magno semper pretio fuere.

Cimelia illa, quorum pretium ingens censetur, hæc sunt.

1. Acinas, vocatus apud illas Iojuky Massamme.
2. Alius, dictus Samoys.
3. Item alius, minor, dictus Bongo Doyffiro.
4. Vas pro molenda Tsia, dictum Naraisito.
5. Magnus urceus pro Tsia, dictus Stengo (de Tsia vide caput xxiii.)

6. Scriptura quædam, appellata Anckocki kindoi.

Fratri suo majori, qui erat Rex in Ouwany, Artiano & Mio, legavit hæc:

1. Picturam, appellatam Darma, quam ex averfa parte aspicere oportet.

2. Acinacem, dictum Massamma.

Fratri suo secundo, Regi in Kinocouny, hæc:

Acinacem, dictum Iesmassamme.

Picturam quandam de ranis.

Fratri tertio, Regi in Mico:

Acinacem, cui nomen Sandame.

Scripturam quandam, dictam Sinche.

Ultima sex dona, quæ fratribus suis Cæsar legavit, multo minoris sunt pretii, quam illa sex, quæ filio suo Successori: Unumquodque tamen eorum ad minimum valere censetur mille aureos Oebanos, hoc est quadragies septies mille argenteas Taylas, quarum unam facere quinquaginta septem stuferos, supra diximus.

Pecunia, quam idem Cæsar Coubofamma consanguineis, quibusdam præcipuis Regibus & Dynastis, horum uxoribus, Dominis consortii, militibus & ministris suis largitus est, superat trecenties florenorum, sive trecentas tonnas auri Flandricas, ut vulgo loquimur, sive triginta milliones.

CAPUT XVI.

Narratio eorum, quæ in Cæsaris Chiongonis conjugio acciderunt.

Chiongon, cum post obitum patris anno 1631, ad regnum eveheretur, nondum conjugem duxerat, eratque valde deditus amori puerorum, sive Sodomiticæ libidini, ut quidam hunc stultum & vesanum amorem appellant, quod apud Japonenses impunè facere licet. Dayrus hoc ægrè ferens, duas elegantissimæ formæ puellas sanguine sibi proximo junctas, & splendidis titulis ac honoribus auctas ad Imperatorem misit hac cum petitione, ut alterutram, quæ maximè placeret, in Midai, quo nomine Imperatricem seu Augustam appellant, assumeret. Satisfecit quidem Chiongon petitioni Dayri, alterâ ex puellis in uxorem ductâ: cæterum in consueta sua vivendi ratione & voluptate persistens, nullamque vel saltem exiguam cum nova nupta consuetudinem instituit. Quæ res etsi magnam ægritudinem uxoris animo crearet, tamen nè Cæsaris odium incurreret, studiosè illam occultavit. Nutrix, quæ eam infantem lacte suo nutrierat, & reliquæ educationi semper affuerat, huic malo mederi cupiebant. Habentur autem Magnatum nutrices in magno honore, atque illis liberius aliquando loqui & admonere permisum est; & apud alumnos suos innuptæ, & in otio vivunt. Hæc itaque diu captatâ occasione videns aliquando Cæsarem hilari esse animo, hunc in modum præviâ decenti reverentiâ illum alloquebatur: Quomodo, obsecro, animus Vestræ Majestatis tam perversâ voluptate delectari potest, & interim pulcherrimæ puellæ oblivisci, quam certè æquum erat illo frui gaudio, ut Maj. V. prolem utero gestaret? Hac nutricis admonitione, Chiongon, qui antea lætus videbatur, ita irâ excanduit, ut nullo prolato verbo discesserit ex illo conclavi, atque in aliam quandam domum se contulerit; accersi ad se jubens Architectos & fabros, quibus præcepit, ut illico novum aliquod castellum in arcis formam cum altis mœnibus, fossis, pontibus & validis portis extruerent, intus variis splendidisque conclavibus exornatum. Opere jam perfecto, Augustam, conjugem nempe suam, cum nutrice & toto gynæceo in novas illas ædes deduci mandat, adjunctâ arci diligenti custodia. Atque ita pulcherrima Imperatrix à conjugè omnino deserta est, & omni masculorum aspectu ad totum vitæ spatium privata, & fere ut captiva carceri inclusa. Ipsius Cæsaris nutrix, quæ non minus ac si mater illius esset colitur, cum propter illud factum magno afficeretur dolore,

dolore; nullósque Cæsarem nancisci liberos videret, nec tale quid sperandum dum ita se gereret, ex omnium Regum & Dynastarum gynæceis pulcherrimas conquirat virgines, atque has opportunam nacta occasionem in Cæsaris aspectum produxit. Fuit in virginum numero filia cujusdam fabri laminarii, sive ferreorum thoracum fabri: hujus amore præter cæteras ita captus est Cæsar, ut gravidam illam redderet: quod ubi sensere nobiles & elaro sanguine natæ foeminae, invidia tantum non rumpebantur indignantes, quod vilis opificis manuarii filiae talis honor & gratia contigisset. Nè tamen prole ista gauderet Cæsar, in ipso partu frætrum necandum curaverunt communi consilio; quod earum facinus aulici studiosè cavent nè innotescat Cæsari, ad præcavendam nimirum multorum hominum lanienam.

CAPUT XVII.

De Dairi uxoribus & ritu quem in eligenda nutrice observant.

DE fastu & inani majestate Dairi quædam capite IV attulimus; hic alia ad idem argumentum pertinentia exponemus. Omnes Dynastæ, Reges, & ipse Cæsar unam tantum ducunt uxorem & præter hanc pellices quot volunt: solus Dairus, excepto pellicum numero, duodecim alit uxores, quæ multis festivitatis, solennibus ritibus & cæremoniis ad hanc dignitatem evehuntur. Prodeunte Dairo, sequuntur eum uxores, singulæ splendido vectæ pileto, in cujus parte superiori depicta conspiciuntur insignia & characteres, quibus certâ quadam ratione honorum gradus denotantur. Palatio Dairi duæ series ædificiorum ex adverso adjunctæ sunt, in utraque serie sex sunt domus pro duodecim Dairi uxoribus, singulæ pro singulis, reliquæ pellicibus attribuuntur. In qualibet duodecim illarum domuum singulis diebus apparatus Pontificalis, cœna: adsunt psaltria, aliaque virgines variis Instrumentis musicis ludere gnaræ, quæ juxta certum ordinem dispositæ sedent: interim nemini cognitum est, in quam domum Dairus sit venturus eo die. Ingresso jam illo in aliquam, illico ex reliquis undecim domibus uxores cum psaltriis totoque gynæceo ad illam advolant, & omnes dapes illuc transferunt: nempe ut illi, quam Dairus præsentia sua dignatus est, gratulentur & in excitanda lætitiâ juvent. Ibi tunc ca-

natur,

REGNI JAPONIÆ.

natur, cantatur, organis Musicis luditur, comœdiæ aguntur, omnia denique fiunt, quæ Dairum possint exhilarare.

Cum Dairo filius gignitur, quem paternæ Majestatis hæredem fore existimant, ad eligendam ei nutricem conquiruntur octoginta pulchræ nuper nuptæ mulieres, illustri stirpe natæ. Hæ antequam dignæ esse possint, ex quibus talis electio instituat, multis cæremoniis & festivitatis per duodecim uxores Dairi & harum gynæcea ad majorem dignitatem evehuntur. Sequenti die ex octoginta illis eximuntur quadraginta, reliquæ abdicantur reventis titulis, quos priori die acceperant, & donariis à Dairo ornata. Exemptæ vero quadraginta, majoribus adhuc titulis & honoribus extolluntur, non aliter ac antea, factis festivitatis & cæremoniis. Quo facto eliguntur ex illis decem, ex his tres, ex tribus demum una, repetitis ad singulas electiones solennibus ritibus & splendidâ pompâ. Deinde post tres dies una illa, quæ ex octoginta foeminis sola est electa, summam nanciscitur dignitatem, maximósque honores non sine ingenti festivitatis celebratione: tandem ex illius mamma lac in infantis os exprimitur (quem interea quædam ex nobilissimis foeminis aluit,) & ultimo fiunt festivitatis, quod digna habita sit, quæ talem infantem, tantum non semiDeum, manibus suis exciperet & lacte suo aleret.

Quos alios observent ritus in nuptiis, puerperiis & annuis festis, eos prolixum nimis foret explicare: itaq; ad alia accedo.

CAPUT XVIII.

De Rigore juris & pœnis maleficorum.

SEvero & summo in puniendis delictis utuntur jure, nec considerant, quod summum jus sit summa injuria: Nullum ferè crimen tam leve est, quod morte non luere oporteat, exceptis Regibus & Dynastis. In aleatores vel alio lusu depositâ pecuniâ colludentes, in eos qui coram Magistratu mentiti sunt, & in similes morte animadvertitur: inprimis verò in fures, si vel minus stuleri furtum commiserint. Eadem mortis pœna illis infligitur, qui alicui evaginato gladio minatus est: unde rixæ & bigladiationes raræ apud eos visuntur. Omnes Domini & Patresfamilias, nè infimæ sortis quidem cive excepto, subditos & milistros suos pro delicti gravitate puniendi potestatem habent & omnidabile vitæ necisque eorum arbitrium. Carcerum usus ibi

nullus; quandoquidem rei vel statim necantur vel relegantur. Pro levioribus delictis soli transgressori poena irrogatur: sed in gravioribus non ipse tantum, sed etiam pater, filii, fratres & nepotes morte puniuntur. Mater vero, sorores, filiaque, modo non participes sceleris sint, vitam quidem servant, pro mancipiis tamen venduntur. Foemina enim suo ipsius tantum, non alterius crimine luce privatur.

Censentur autem graviora crimina, Violatio legum & edictorum Cæsaris, mala administratio munerum & Præfecturarum, opum & divitiarum Cæsaris suffuratores, monetæ falsæ cufores, incendiorum autores clancularii, constuprationes foeminarum nuptarum &, si violentæ sint, innuptarum, &c. Horum si quid ab aliquo patratum fuit, omnes ejus proximi cognati morti adjudicantur: in ipsum verò sceleris autorem plerunque crudelius statuitur exemplum: pro his quoque apud Cæsarem intercedere lege vetitum est. Annotat Caronius ejus, quod diximus, memorabile exemplum, illo itic locorum præfente factum. Nobilis alicuius regionis circa arcem Jedo à Cæsare præfectus, cogebat agricolas plus tributum solvere, quam constitutum erat à Cæsare, atque hac ratione non exiguas sibi divitias comparaverat. Ceterum cum agricolæ diutius tantum onus sustinere non valerent, conquesti sunt hac de re apud supremum Magistratum. Damnatu est præfectus ad ventrem secandum cum tota cognatione. Erant autem ejus cognati hi, 1. Tres fratres, quorum unus ducentis quadraginta septem miliaribus à Jedo versus Occidentem aberat in regno Fingo, ubi Regi serviebat: reliqui duo erant ex militum Cæsarianorum numero. 2. Avunculus, qui adhuc longius, quam frater de quo dixi, aberat in regno Satsuma, ducentis sexaginta septem miliaribus. 3. Filii tres, quorum unus apud regem Kinocuni stipendia merebat, secundus apud Præfectum arcis Cæsarianæ in Quana, tertius natu minimus non longè ab arce Jedo habitabat, cui dives quidam mercator (Societati Indicæ Belgicæ bene notus propter institutam sæpius cum eo negotiationem) filiam, unicam suam prolem dederat in uxorem. 4. Nepos ex filia, apud Regem provinciæ Maslamme vivens, miliaribus centum & decem ab urbe Jedo versus Orientem. Omnes hi consanguinei & ipse Præfectus, utut à se invicem remoti essent Eurum Zephyrumque versus, ejusdem die eadem horâ mortem obierunt, quod hoc modo procurant. Supputant primò, quot dierum spatium tabellarius ad remotissimum locum ab arce Jedo possit pervenire, nempe in hoc exemplo ad Satsuma, quo mense & mensis die, fuitque in hoc exemplo octavus dies mensis octavi. Juxta hanc supputationem tempus pro reliquis minus distantibus locis constituitur, & Dominis quorum provinciis degunt, mandatur, ut constituto die nempe

mensis octavi die octavo simul ac Sol cœli medium obtinuerit (itaque eadem hora nomine quidem sed non re ipsa) nominatas personas ventrem sibi secare curet & jubeat, quod mandatum accurate observatur. Mercator, cujus memini, Præfecti socer, mœrore animi est extinctus: filia ejus, nupta Præfecti filio, cum hic sibi ventrem secuisset, ipsa quoque sibi mortem consciscere conabatur: sed diligenti custodiâ impedita est quo minus id effectum daret. Certa tamen mori, & vitæ pertæsa, omni cibo potuque abstinere constituit, & undecim post mariti mortem diebus animam exhalavit. Ex quo facile est colligere, quomodo cum reliquis nobilibus & horum consanguineis actum sit. Aliud severi juris exemplum adducit Caronius, ubi tamen poenæ consanguineorum non meminit. Vir quidam, qui ex contractu cum procuratoribus Cæsaris inito certum lignorum & lapidum numerum præbere tenebatur, minorem tradiderat atque inspectores & acceptatores donis corruperat. Quâ fraude palam factâ, cruci affixus est capite deorsum, pedibus sursum, ingenti cruciatu: inspectores verò ad ventrem secandum damnati sunt. Erat Vir ille multis aliis præditus animi dotibus & ideo à Consiliariis Cæsaris & Primoribus aulæ magni æstimabatur. Quanquam autem pro reis talium facinorum non licet intercedere, tamen aulici, viri amore & benevolentia ducti vitam illi à Cæsare impetrare conabantur. Verùm à Cæsare, contra quam putaverant, responsum est in hunc modum: Petitionem vestram haud libens cognovi, unum tamen maxime me angit, quod ex illa vestram prudentiam & mentem imminutam esse colligere mihi videor. Hic enim injustus fraudator non morietur? unde verò vestra hæc petitio? Etiamne vestri animi donis & muneribus occupati sunt? Mutate sententiam nec justitiæ quicquam detrahite. Si quis autem vestrum est, qui pecunias & divitias appetit, ille ad meos thesauros eat, & quantum volet, sumens seipsum satiet: Ite: do vobis plenam ejus faciendi potestatem. Quo responso accepto intercessores nullum verbum rep. fuerunt, sed statim è conspectu Cæsaris se proripuerunt.

Si quis furti accusatus, at non satis convictus sit, hoc instituitur examen: Ferri frustum quadratâ formâ, cujus crassities unius digiti, longitudo quadrantis ulnæ, ignitum reddunt: deinde fervore aliquantulum imminuto donec cæruleus color igneo succedat, imponunt utrique palmæ manus ejus, de quo furti est suspicio, uno tamen vel altero chartæ folio interjecto, in quo malorum Spirituum imagines ad manum illæsam servandam depictæ sunt. Chartâ illico crematâ & ferro rejecto, si manus omnino illæsa mansit, absolvitur reus, si vero leniter saltem ambusta vel semiustulata sit, factum commississe judicatur. Poena ejus est crux, & hunc in modum peragitur: Palum arundinaceum,

ccum, cujus crassitudo brachium æquet, eligunt: huic duo ligna decussatim sive in crucis formam alligant, unum superiori, alterum inferiori parte, super quæ furem imponunt & collum quidem ad palum, brachia verò extensa ad unum transversorum lignorum, pedes ad alterum divaricatos stramineis vinculis vincunt. Hoc facto palum erigunt & hastam cui acuta ferri lamina præfixa sit, in dextrum furis latus adigunt, donec per sinistrum humerum penetret, & iterum in sinistrum latus, donec per dextrum humerum. A quibus perforationibus vel statim, si cor attigerit hasta, moriuntur vel paulò post. Interdum ita tantum agunt: Furem ad palum quendam erectum constituunt, cui etiam collum furis alligant fasciâ ex stramine factâ. Ab utroque latere consistunt, qui brachia furis extensa tenent alligatis ad manum ejus stramineis funibus. Tunc aliquis acinace humerum dextrum juxta collum transverberat, ita ut plaga per sinistrum latus transversè se extendat, quo ictu pectus terè totum dissecant.

In aliis flagitiis varia habent poenarum genera, quibus fontes afficiunt, inter quas sectio ventris frequentissima est & minori cum dedecore conjuncta: nec, quod sciam, huic poenæ apud alias gentes quicquam est simile. Conceditur hæc nobilibus tantum & militibus; aliis verò nequaquam, nisi propter alterius delicta puniantur. Secant sibi ventrem ipsi damnati in crucis plerunque formam, & effluentibus intestinis vitam deserunt: cordatiores verò etiam guttur sibi præscindunt, ut eo citius moriantur.

Reges & Dynastæ in insulam deportantur, raro morte plectuntur. Quatuordecim miliaribus à provincia Jedo versus Ortum sita est in mari Insula, nomine *Faytsionsima*, cujus circuitus, qui est circiter unius miliaris, multis scopulis, petris & procurrentibus promontoriis laborat, ita ut nec anchoræ jaciendæ fundum aptum præbeat, nec locum stationi navium commodum. Hanc insulam primò quidam audaces cælo sereno & quieto mari conscenderunt trahentes secum funes corpori alligatos, altera extremitate in continenti relicta: quorum funium beneficio ligna & alia necessaria in Insulam attraxerunt: quæ postquam nacti sunt, extantes trabes, cum dependentibus funibus & retibus ita aptarunt promontoriis, ut naviculæ appulsæ è mari ad unius orgyæ altitudinem eleventur & suspensæ teneantur per illos funes. Etenim in fallo si relinquerentur, à levi maris commotione ad scopulos illiderentur & frangerentur. Sterilis & petrosa est insula, paucis locis conferi potest: mori quædam nascuntur. In hanc deportantur Reges & Dynastæ celsæ stirpis: & nè cum iis alii ex continenti secretò conferre & consilia agitare queant, vel etiam quædam ad commodiorem vitam præbeant, constituta sunt in

in singulis insulæ procurrentibus angulis stationes & milites. Quolibet mense, si tempestas permittat, novi milites pro excubiis & simul annona pro victu advehitur: sed parçè satis ac duriter aluntur, nempe paucâ oryzâ, radicibus arborum, & aliis ad alimentum non idoneis rebus. Habitant in tuguriolis, quæ ad alimentum non idoneis rebus. Habitant in tuguriolis, quæ nec fervorem solis in æstate nec frigus hyemis arcere possunt: à bombycibus autem sericum colligere tenentur, præparare, in fila torquere & singulis annis aliquot fericeï panni volumina contexere. Sed audiamus jam Massum de poenis ita loquentem: Sontibus, quolibet nomine, haud leviora, quàm exilii, aut proscriptiois, aut capitis supplicia constituta sunt: gladio ferme trucidantur improvidi, nam alioqui se haud inultos cadere patiuntur (idem etiam Linschotus refert.) Quibusdam tamen locis comprehensos latrones, certoque ad ignominiam vehiculî genere per civium ora transvectos, extra urbem cruci, ab ignaris quanta signo illi veneratio debeat, affigi mos est. In seditiones etiam, qui quidem potentes ac principes viri sunt, ex ante condicto interdum animadverti solet in hunc ferè modum: Ædes noxiæ Rex, ubi visum est, milite armato circumdat, eidemque facit liberum aut pugnæ aut mortis arbitrium. Si pugnam optarit, commisso protinus certamine, cum familia planè tota deletur, ac perpetua in omnem posteritatem notatur infamiâ. Sin voluntariam elegerit necem, ultro sibimet ventrem alta plaga in obliquum, nonnulli etiam animosiores duplici in decussim incidunt. Ubi effluere intestina cœpère, parato in idipsum famulo cervices amputandas præbent, & ex amicis præcipui, illatis pariter sibi manibus, supra mortuum corruere sibi gloriosum putant. Atque idem facinus in aliis quoque periculis, præsertim ubi agitur existimatio & fama, valde usitatum est, & obductis densâ caligine mentibus honestissimum ducitur. Quin ipsi interdum pueri vel à parentibus exacerbati vehementius, vel graviore aliqua indignatione concepta, genus id leti palam sibimet ipsi consciscunt. Forensis res nulla propemodum: non juris civilis formulæ, non responsa prudentum, non vadimonia, non carcer, non judicum testiûmve rejectio, non citatio reorum, aut causæ dicendæ potestas. Jus totum in armis aut principum placitis: horum in proceres ducésque, ducum in cives, civium in suam cuique familiam formidabile vitæ pariter ac necis arbitrium: neque ab inferioribus acta pro potestate, à superioribus in cognitionem revocari aut rescindi consuevère.

CAPUT XIX.

De Re Militari.

Fortitudine, reique militaris imprimis armorum conficiendorum peritiâ Japonenses toto Oriente celebres sunt, & omnibus populis palmam præripiunt, ita ut aliarum terrarum reges in Japonensibus militibus præcipuum exercitus robur collocaverint, deinde verò metuentes sibi ab illorum audacia & superbia abdicarint. Rex enim Siamis, ut refert Schoutenius director mercaturæ in illo regno nomine Societatis Belgicæ, anno c1516 xxxvi, inter alios externos milites alebat sexcentos circiter Japonenses milites, quibus maxime confidebat, ita ut hi non tantum à Rege sed etiam finitimis populis propter fortitudinis famam magni æstimarentur: sed ab eo, qui jam rerum potitur, rege, metuente nè illi aliquando sibi suisque regnum ipsum vindicare conarentur, partim necati partim regno ejeti sunt, in quod tamen postea connivente rege redierunt. Et sanè cum in omnibus ferè artibus & studiis ita videamus accidere, ut ibi magis floreat ubi major illis honos habetur, nihil mirum est, si Japonenses ad rei militaris studium reliquis populis magis animentur, cum ordo militaris apud illos multo sit honoratior, quam mercatorum aliorumque civium, & ferè par nobilium classi, ut cap. VIII diximus. Itaque ut à teneris annis armorum studiis assuescant, duodecimo anno præcinguntur illis. Singulis regibus & dynastis assignatus est à Cæsare juxta redituum proportionem, quos in superioribus enumeravimus, certus militum numerus, quem postulante rerum conditione & Cæsare jubente in bellum ducere, illisq; stipendia solvere tenentur, nempe hac conditione, ut pro mille Cockiis sive decem millibus florenis viginti pedites & duos equites alant. Dynasta in Firando, cujus jam aliquoties meminimus, fruitur annuis redditibus sexaginta millium Cockiorum, & ideo mille ducentos pedites & centum viginti equites secundum dictam conditionem alere obligatus est, quod etiam egregiè præstat, non numeratis in hoc numero servis, mancipiis, & aliis ad expeditionem necessariis hominibus.

Institutâ itaque comparatione inter pecuniæ summam quam à Cæsare inter regni proceres distributam esse capite XI dictum est, & inter numerum militum pro mille Cockiis, colligitur, quod ad mandatum Cæsaris exercitus peditum 368000 & equitum 38000 à Regibus & Dynastis colligatur. Præter hos alit Cæsar ad 100000 pedites & 20000 equites, qui partim in arcibus ad præsi-

præsidium & regni defensionem collocati sunt, partim prætorianas cohortes ad Cæsaris tutelam constituunt. Insuper plerique proceres, imprimis illi qui divites possident provincias, stipendiaros duplo plures vel etiam triplo aluat, quam tenentur, cum in hoc unico potentiam & magnificentiam ostentent, certantes inter se invicem, ut tam in aula Cæsaris quam in obortis bellorum tumultibus ita se gerant, ut inde nomini fama & gloria accedat.

Equites omnes cataphracti sunt: pedites verò nulla membra muniunt præterquam caput casside. Arma equitum sunt sclopetum, hastæ breves, sagitta & arcus, acinas. Sagittarios peritissimos esse scribit Xaver. p. 236. Peditum singuli acinaces duos gestant: præter hos sclopetum, hastas longas & quas vocant Nanguinatæ, Mæseus Nanguinatam interpretatur pilum auro argenteo bracteatum, falce præfixum. Porro cum metallis abundet regio, & præcipue quidem argento & ferro, magnopere dediti sunt arti metallicæ, purgando & liquando ferro ad gladios & pugiones conficiendos tam egregiâ chalybis temperaturâ, ut ferrum nostrum acie propemodum illæsa diffindat. Sanè pugione Japonico, qui Prætori Belgarum, Cunio, in India donatus erat, bovem medium uno ictu dissectum esse à fide dignis accepi. Mira quoque dignitas, omni ornatu remoto, nudis gladiatorum laminis certorum opificum, profus uti nonnullæ aureorum quinque circiter millibus æstimentur. Toto Oriente arma Japonica valde expetuntur, sed hodie à Cæsare regno ea exportare vetitum est. Etenim, non ita pridem duo Chineses, pater & filius, cruci affixi sunt, ideo quod pater arma abducere attentasset, & quinque Japonenses, qui illa vendiderant Chinesibus, inscii in quem usum, capite multati sunt. Exteris tamen gladios & pugiones loco splendorum donariorum mittere solent, ut supra de Cunico diximus, & in epistolis Indicis pag. 125 Jesuita Gagus ita loquitur: Bungenium rex proficiscenti mihi (id fuit anno M, D, lx.) dedit eleganti opere gladium, aureaque vaginâ in anguis formam elaborata, mittendum ad regem Lusitanæ, quem esse tenerâ adhuc ætate cognoverat, itémque præclarum Indiæ Pro regi pugionem, quæ omnia in Japonem idcirco remisimus, quod tempestatis injuria nitorem suum atque decorem amiserant.

Neque vero Japonica gens adeo à lucro aliena est, ut non contra Cæsaris interdictum clanculum magnum armorum numerum audeat in alias terras transvehere: unde multis Indiæ locis ea reperiuntur. Tormenta quoque bellica parare, iisque uti norunt, non tamen eâ dexteritate, quâ Europæi. Exercitum per quinarium numerum distinguunt: Quinque militibus unus præest primipilus, cujus dicto audientes esse debent, qui peculiaria arma non gestat nec illos præcedit sed à latere incedit. Quini tales

les primipili subsunt uni Praefecto, ita ut quinque manipuli turmam aliquam constituant. Duæ autem turmae cohortem faciunt quinquaginta militum. Quinque cohortes Ducem habent supremum: & horum quini rursus superiorem atque ita porro ascendendo per quinarium numerum. Equites quidem in exercitu habent, sed eos pugnare equo insidentes non esse morem, legitur in epistolis p. 243. ideo equo descendentes illos pugnare. Nec silentio prætereundum, quod etiam ex illis, qui sacra profitentur & *Bonzi* dicuntur, quidam certus ordo est, qui simul bellica studia tractant, ita ut militiae Rhodiæ quandam speciem referant. Hos aliquando prælio cum regibus decertasse & superiores extitisse narrant epistolæ Indicæ, etsi deinde à Nubunanga anno M D LXX circiter in multis provinciis devicti & coenobia illorum spoliata & combusta sunt, qua de re citatæ epistolæ consulantur.

Ad acuendos & incitandos ad rem bellicam adolescentum animos, singulis annis mense Martio ludos celebri cum certamine agunt detestabiles. Conveniunt post meridiem quibuscunque libuerit, armati, deorümque suorum imaginibus picti humeros. Tum duas in acies divisi, pueri primum lapidibus, deinde cæteri sagittis & sclopis, mox contis, postremo gladiis dimicant, quæ ex pugna semper ferè nonnulli desiderantur, complures vulnerati discedunt, omnibus qui in eo bello quempiam occiderint, aut plagis affecerint, impunitate proposita. Omnino bellicosa est natio: hoc ipsorum studium, hæc est oblectatio. In bello militibus pro numero & dignitate capitum, quæ ex hostibus cæsa retulerint, præmia persolvuntur: cumque ipsi alias nationes fortitudine superent, nil mirum si nunquam externo usi sunt milite. Videas ibi pueros duodecim annorum in humeris scloperum gestantes, virili planè & militari habitu.

Quamquam hoc belli studium in illis non modò non laudare sed maximopere vituperare & detestari debeamus, cum in propria viscera & erga se invicem sæviant. Nunquam enim ab aliis gentibus bello petiti sunt, nec ipsi aliis bellum intulerunt, excepto eo quod ad Coream debellandam supra diximus à Tayckone susceptum. Olim multi Japonenses in variis Indiæ regnis militabant: & anno M D XV, Belgis quoque in expugnando castello quosdam insulæ Bandæ affuerunt, ubi etiam, primi in moenia hostium penetrarunt & vexilla sua defixerunt.

C A P U T XX.

De Virtutibus & vitiis Moralibus Japonensium.

Virtutum moralium in omnibus terræ regnis largam licet metere segetem: sed Virtutum veram & genuinam Ideam, qualem vel Ethici mentis rationisque argumentationibus utentes vel Theologi revelatæ innitentes doctrinæ requirunt, frustra quaeris: speciem tantum & umbras quasdam Virtutum sectantur mortales & admirantur, atque hisce augustum splendidumque Virtutis nomen attribuunt, sibi ipsis vel aliis adulantes. Unde fit, ut in explicandis diversarum gentium moribus Scriptores Virtutis nomen non in angusta illa Philosophorum & Theologorum significatione sed de qualicunque laudabili actione, Virtutum feminibus aut pedisequis accipiant, quod & nos hoc capite imitatur.

Et primò quidem laudem meretur insignis parentum Japonensium in educandis liberis cura, inprimis quod teneris animis gloriae honorisque studium instillare non cessant. Hinc enim consequuntur, ut inde à pueritia in omnibus suis actionibus solam laudem & gloriam tanquam scopum ad quem colliment, præfigant; ideoque talia agant iisque se dent studiis, per quæ voti sui compotes reddantur. Pericula nulla reformidant, exigua fortitudinis & audaciæ discrimine: mortem contemnunt, ac sæpe ipsi sibi per indignationem eam consciscunt: mendacia cane pejus. & angue vitant, quandoquidem magnam huic vitio turpitudinem inesse vident: Cœli, injurias, pluvias, æstum & frigus, vitæque molestias, famem, sitim, vigilias, labores incredibili animi facilitate & contra Orientalium populorum consuetudinem tolerant: voluptatibus, si licet, fruuntur: si non, absque ulla animi ægritudine carere possunt: divitiis non inhiant, quia parvo contenti ut essent didicerunt. Magnus quocunque honos fidelitatis, ita ut alter alterum calumniari & famæ illius detrahere, inter honestiores inprimis, raro deprehendatur. Maxime verò fidem hanc suam demonstrant cum ab aliquo rogati sunt (quod ex consuetudine ejus gentis sæpe fit) hisce verbis: Tuere vitam meam & honestam famam. Sic enim supplices ad extremum vitæ spiritum defendere annuntur, nec vel uxorum suarum liberarumque amore vel periculorum ipsiusque mortis metu à proposito se abduci patiuntur. Adeò præ nominis fama & prædicatione vitam contemnere consueverunt. Nec minus eorum fidelitatem licet perspicere eo casu, quando ex multis, quorum communi consilio & ope scelus aliquod patratum fuit, unus tantum

tum reliquis adhuc delitescantibus, captivus detinetur. Etenim sævissimos torturæ cruciatus potius sufferunt, quam ut criminis socios prodant, præsertim si ita pacti sint inter se invicem, cum maximo sibi fore dedecori existiment, si sodalium ignominia aut mortis autores fuisse dicantur. In persecutone tamen Christianorum, immanitas torturæ vicit omnium ferè constantiam, ut libro de Religione, capite de Relig. Christ. extirp. dicemus.

Verecundiam quoque & pudorem studiosè observant in con-fanguineorum conventibus, singulis sibi benè caventibus, nè vel libidinosos sermones vel de rebus ad matrimonium spectantibus verba instituat. Quod si imprudentiã alicujus tale quid acciderit, juniores statim loco surgent & ex cætu secedent.

Liberi parentes suos magnã habent reverentia & omnium officiorum genere prosequuntur, certo persuasi, quod Dii immortales, ut aiunt, contrarium agentes laud passuri sint impunè abire. Quolibet mense, die eo, quo parentes mortem obierunt, nihil comedunt eorum, quæ animata fuerunt, fructibus tantum telluris victitant. Nec silentio prætereunda est eximia Magnatum prudentia in eo, quod unum vel alterum in aula sua alunt, cujus officium sit, Domini actiones observare & de illis, quæ male vel imprudenter eum fecisse viderit, liberè monere. De gratitudine erga benè meritos ita loquitur Balthasar Gagus Jesuita in epist. libr. III. Sunt Japonii acceptorum beneficiorum adeo memores gratique, ut si modo ipsorum eleemosynas acceperimus, quod illi sibi honoris loco ducunt (non enim dico si eos inviserimus, aut alia quapiam re adjuverimus) eorum primarii ad agendas nobis gratias domum usque contendunt: quod ipsum interdum etiam ethnici eorum cognati faciunt: quod si qui nobis (ut fit) in domesticis ministeriis operam dederint, illam duntaxat mercedem requirunt, ut sub vesperam hilari vultu dicamus: Goxinio de Oniar, h. e. laborãtis egregiè. Id si reticeatur, valde mœsti afflicti que discedunt. Furto adeo detestantur, ut ex omnibus gentibus neque Christianorum, neque barbarorum ullam se nationem à furto magis alienam vidisse referat Xaverius p. 191.

De misericordia eorum erga afflictos Ludovicus Frojus ita scripsit in epistola, quam ex Japonia misit ad socios, cum per aliquot tempus ibi ægrotus decubisset: Ut est gens ad omnem humanitatem ac misericordiam prona, quanquam in summis rei familiaris angustiis, alii ad me contegendum fuisset vestimentis exuere sese, alii in cibum duas tresve cochleas, alii virides cepas, alii denique sylvestre allium afferre; aliquot etiam Firandenses & Facatenses Christiani, qui in eam insulam anno priore migraverant, cocta nobis cibaria septem octove dies è suis domibus misere. Rarò eos jurare notat Xaverius, id tamen quan-

do faciunt, per Solem jurare. Idem quoque hanc eis laudem largitur, quod si contra rationem ostendas ea, quæ peccant, facile assentiantur, & imperio pareant rationes.

Sed audiamus jam Massæum, qui reliqua, quæ dicenda essent, ita descripsit: In universum, acuta, sagax, ac benè à natura informata gens est: judicio, docilitate, memoria non Eois modo, sed etiam Hesperii nationibus antecellit, quæ res in rusticis ac pueris liquidò cernitur: Illi urbanos panè mores, vegetum ingenium ac minimè agrestem indolem præ se ferunt: hi celerius multo, quam Europæi nostri latinas & literas & artes arripiunt. Paupertas dedecori aut probro est nulli: vix etiam in multis agnoscitur, adeo familiarem dispensant rem, & pro sua tenuitate concinni ac nitentes incedunt. Maledicta, furta, impiam temerè jurandi consuetudinem, aleæ genus omne averfantur. Famæ, gloriæque avidissimi, dignitatis verò supra quam credi possit, retinentes æquè summi atque infimi sunt: nullam non modo contumeliæ speciem, sed nè dictum quidem paulò asperius ferunt. Ergo reverentur inter se, præcipue nobiles, certantque officiis & honore verborum. Quin ipsi rerum vilissimarum artifices, quique se in diem locant, comiter appellandi, si eorum uti velis industriã: nam alioquin irritantur, ac spreto lucello, coeptum opus abjiciunt. Constantiam ac decorum ita custodiunt vulgo, ut vel ab imminente ruina sensim ac sine trepidatione ulla recedant, caventque diligenter, nè quid abjectum aut timidum vel in dictis vel in factis appareat, atque ob idipsum animi perturbationes, ægri tudines, impetus, in speciem cohibere atque iræ præsertim notas omnes obruere vel potius in contrarium flectere didicerunt. Tum enim & gradus lentior & frons hilarior est: Intemperantiam verò linguæ maximo animo minimè dignam putant: ac proinde vociferationes ac jurgia, neque inter populares in publico, neque domi inter maritum, uxoremque, parentes, ac liberos, herum ac famulas audiuntur: Sedatè graviterque, quod agendum est agitur: si quid odiosius accidit, internuntii comitant: quin etiam inter ipsas noxiorum pœnas convitia remouentur & verborum acerbitas. Provocationes autem ac rixæ, contra quam apud nos, admodum raræ: ferociam minasque in tempora belli reservant. Jam verò (quæ haud postrema amicitia lex est) mutuis in congressibus domestica incommoda, necessitates, ærumnas, amicis haud temerè impertiunt; tristitiam & curas egregiè condunt: neque alienam pacem & jucunditatem ineptis querimoniis & supervacaneo mœrore sollicitant: ab aliis interrogati, rem totam vel reidentes elevant, vel certè modicã significatione perstringunt: denique asperis in rebus planè incredibilem animi æquitatem ostendunt, ac veluti in gradu perstant, & quicquid evenit, sine gemitu excipiunt: credo ipsa

ipsâ varietate casuum edocti & inconstantiâ rerum humanarum, quæ in iis regionibus vel maximè viget; Infimæ fortis homines ad regiam celsitudinem evehi repente, alios è summo fastigio ad ima præcipitari, pœnè quotidianum est: hac illi vicissitudine scilicet eruditi lætissima quæque sic optant, ut interim difficillima cogitent. Firmus autem est animus, ad quæ diu meditatus ac præparatus accedit. Neque provectæ solum ætatis eæ laudes: in puerorum consuetudine, atque adeo in ipsis lusibus & remissione animorum senilis propè maturitas & moderatio quædam elucet: Imò Linschotus ait; vulgus & agricolas eâ esse humanitate & urbanitate, quasi in aulis educati essent.

De vitiis Japonensium idem Maffeus, postquam falsam eorum religionem notasset, ita loquitur: Indè paulatim Japonii extinctis, quæ Deus indiderat, veritatis igniculis, conscientiæ magistrum exuunt, effractisque pudicitæ claustris, in choreas, ludos, computationes ac Venerem intemperanter effusi, cœci cum cœcis ducibus viatores ad sempiternum interitum præcipiti celeritate festinant. Idem per causam retinendæ gravitatis atque constantiæ, dum animorum sensa motusque à primis annis obtegunt ac celare adsuescunt, facili deflexu prudentia ad astutiam, calliditatem perfidiâque degenerant. Indè pravum simulandi studium & fallendi certamen: uti quemque pessimè oderunt, ita familiarissimis oculis intuentur: bona fides & aperta simplicitas, & candor illuditur. Accedit sævitia morum & immanitas dira: levissimis de causis, & quidem nec opinantes & averfos invadunt homines, unòque aut altero acuti ac ponderosi acinacis ictu conficiunt: dein composito ac securo vultu, quasi facinus ad se nullâ ratione pertineat, ferrum vaginæ reddunt. Insuper nacti occasionem ex tuto, gladii acumen in capite humerisque infantis cujuscumque interdum experiri non dubitant. In bello, captis per vim oppidis aut pagis certum exitum, cuncta ferro flammisque vastantur: non ætati, non sexui parcitur: in prælio victi, si palantes effugiant, nullo discrimine cives hostesque sint; spoliatorum causâ plerunque ab agrestibus opprimuntur. Aliena, ut diximus, furto subducere dedignantur, cædibus rapinisque grassari, non item: terra latronibus, mare piratis vehementer infestum: Prægnantes scemina, partum haud rarò medicamentis abigunt, idque Bonziis auctoribus & magistris: vel etiam editos in lucem infantes, alendi tædio inopiâve crudeliter injecto præfocant pede*. Egentibus ægrotis aut peregrinis publica & gratuita diversoria nulla: sub dio pernoctant, miseramque trahentes animam, deserti ab hominibus vel ipsa die sanantur, vel extincti morbo abjiciuntur in sterquilinum. Eo majore cum approbatione Japonii Christianam caritatem erga destitutos & calamitosos itémque sepulturæ ac funerum instituta

(* Fides sit pedes auctorem.)

miran-

mirantur. Sontibus quolibet nomine haud leuiora quàm exilii aut proscriptionis aut capitis supplicia constituta sunt: gladio ferè trucidantur improvidi, &c. Ipsi autem dynastæ regesve quanquam ab externo ac mercenario milite planè imparati, atque ob id ipsum indigenis vehementer obnoxii, tamen barbaro quodam fastu ut de Sina retulimus, adorari colique se volunt: stipati armatorum caterva difficiles aditus, delicatas præbent aures, adductoque vultu nutibus ferè vel scriptis agunt, sermone gravatè confociant: nil opis habent in populi caritate repositum: regit omnia metus: huic adjunctum est odium: indè crebræ & occultæ conspirationes ac seditiones erumpunt, excubiisque rectore sceptrum ad alios aliòsque in summa rerum omnium perturbatione transfertur. His adde, quod etsi Deos immortales agnoscant, nunquam tamen vel ante cibum assumendum vel post assumptum preces faciant. Claudat vitiorum cumulum, quod à Maffeo omissum miror, grande & stultissimum crimen, Pæderotia, sive vitium Sodomiticum, quâ gens Japonia, ut etiam Chineses & omnes ferè Indi adeo delectantur, ut pro crimine non habeant, sed licitum sit atque ab ipsis Sacerdotibus, qui sceminis abstinere coguntur propter religionem, peragatur. Xaverius p. 191 de illo ita: Bonzii (sacerdotes & monachi Japonenses) nefario libidinis generi usque eò dediti sunt, ut etiam palam id profiteantur. Jamque adeo communis omnium virorum pariter ac mulierum hæc pestis est, ut tam tetri flagitii odium atque horrorem ipsa jam sustulerit consuetudo. In hoc nos nefarium scelus sæpe invehimus, cumque ostendimus quàm scelerati sint, Deoque invisi, qui tantam impuritatem suscipiant; secundis quidem cæterorum auribus atque animis utimur: sed Bonzii ipsi à nobis admoniti, ut à tam fœda libidine sibi temperent, risu ac facetiis objecta elevare conantur. Et quamvis graviter objurgentur, quasi callo ad turpitudinem obducto, etiam ad pudorem obduruerunt. Hæc Xaverius. Porro præter Japonios & Chineses etiam Siamenses & Peguenses isto vitio olim laborarunt, sed à quadam Regina abolitum est. Cum enim illa videret isto stulto amore procreationem hominum impediri, neque subditos suos ab illo aperta ratione posset abducere, astu id effecit. Edictum nempe promulgavit, ut omnes masculi aureum vel argenteum globum intercutem & carnem glandis interponerent.

C A P U T

CAPUT XXI.

De illis, quæ opinione honesta vel turpia censentur.

Multa in vita communi pro indecoris, multa pro decoris habentur, quorum pleraque Ethici docent esse indifferentia, magisque opinione gentium quam juris & æqui principii inniti ostendunt. Unde non immerito honesta & turpia distinguuntur in duo genera, quorum alterum contineat ea, quæ revera talia sunt, & virtutum vitiorumque nominibus appellantur, alterum ea quæ ex consuetudine talia censentur, & apud diversos populos diversa ratione observantur.

De priori genere dictum est præced. cap. itaque de posteriori jam dicendum nobis erit. In hisce verò magnopere à nobis discrepant, quod ideo minus mirum videri debet, cum in opposito fere nobis orbe agant, remotissimique sint omnium Orientalium populorum, etsi antipodes nostri non sint. Tenent apud nos dextram honoratiores, sinistram minus honorati: in Japonia contra, hi dextram, illi sinistram. Nigrum nos colorem tristitiæ luctusque signum habemus, illi album: Versicolore vestem in viris nos ridemus, illi sine dedecore usurpant: nos pallio induimur exeuntes domo, illudque deponimus redeuntes: illi contra, deponunt exeuntes; induuntur, dum in domibus agunt: Sequimur nos funus, istic cognati & amici præcedunt. Scamnis vel sedilibus insidentes capimus cibum, illi genibus pavimento, (quod apud magnates storeis nitilidis, & culcitæ in modum tumentibus sit instratum) innixi & cruribus insidentes: in lecto dormimus, culcitrâ, pulvinaribus, tegminibus corpora nostra foventes; illi, in pavimento super storeas, quas dixi, capitique lapidem supponunt. Magnam nos dotem à sponсарum parentibus petimus, & variis interdum artibus extorquemus: illi, si quid ultro missum sit, remittunt. Saginamus nos boves, sues, oves; illi nullum horum animalium alunt, ferinâ utuntur si carnem appetant. Familiæ nomen nos postponimus proprio; illi præponunt, rationem suæ consuetudinis reddentes non ineptam, nimirum quod majores parentisque idem familiæ nomen gestaverint adeoque priorem jure præponi posteriori, honoratius minus honorato. Neque assumptitia nomina eadem per totam vitam servant, sed pro ratione ætatis mutant ita, ut pueritiæ nomen abjiciant, ubi ad virilem pervenere ætatem, aliudque huic ætati magis conveniens assumant, quod deinde ubi senectutem attigerunt, deponunt, alio assumpto. Multa quoque horum nominum plurimis constant syllabis, ut Sadosienminamo Tonosindelanda, nomen Cæsaris,

faris, qui anno xxvi hujus seculi regnavit. Potentium carpenta apud nos trahunt equi; apud Japonios tauris hic labor cum equis est communis. In tractandis hospitibus & amicis fordidi non sunt. Etenim sive nobilium sive ignobilium ædes accedas, humanis & blandis verbis rogant, ut ingredi, sessumque capere digneris: apponunt mox tabacum & Thiam (de qua postea.) Quod si gratior Domino sit hominis adventus vel amicus sit, vinum quoque propinant, quod in patera uni pedi innitente affertur: nec licet tunc hospiti discedere vino non libato.

Cum servi dominis sacramento fidelitatis se obstringunt, ante idolum stantes sanguinem mittunt è brachio, descriptisque ex eo literis quibusdam, quæ legi non possunt, & ad extremum syngraphæ concremata, hero se fidem servaturos esse, jurejurando promittunt.

Si amicos quosdam peregrè adventare cognoverint, obviam illis procedunt cum multis accensis facibus: Ter inclinato ad terram usque capite advenientes excipiunt. Mos quoque est Japoniorum, cum aliquam pecuniæ summam principibus largiuntur, chirographum illis offerre, ex quo ipsi deinde per suos domesticos eam pecuniam exigant. Anno ineunte, à die nono Lunæ adusque vigesimum, regni proceres & Bonziorum principes ad regem quisque suum salutandum non sine donis accedunt. Ea sunt fere magnus chartæ numerus, aurea flabella, arma affabrè facta, & alia ejusmodi. Atque hæc consuetudo jam inde ab antiquis ducta temporibus præcipuè in aula Cæsaris retinetur, atque idem honos uxori quoque ipsius, matricque tribuitur. Hos autem salutatores Cæsar longo cubiculorum ordine admittit quidem in penetralia, operis eximii peristromatis aureis exornata, sed ad eorum verba salutationisque (ea loci & personæ majestas est) nihil omnino respondet: insignibus tantum Bonziis id habet honoris, ut flabellum quod tenet manibus, paululum inclinet; atque in hunc modum primæ nobilitatis viri inducuntur: nam inferiorum ordinum hominibus, quanquam locupletissimis & pretiosissima dona ferentibus nullo pacto ad eum aditus est. Somno gens non indulget nimis, & Magnates magnam noctis partem vigilare consueverunt. Porro huc referenda videntur ea quæ Massens narrat ita loquens: Credi vix potest, quantopere a nostro victus eorum & cultus abhorreat. In olfactu, suffitus nostros minime ferunt, alia quædam odoramenta succendunt.

In gustu nostras illi epulas; nos vicissim illorum condimenta aspernamur. Aquam nos gelidam; isti calefactam ætate pariter ac hyeme potant. In auditu symphoniam eorum nostræ aures omnino refugiunt. Nobis, dentium in candore; illis, quod mirere, in ipsa nigritie decor est: itaque atro quodam eos pigmento identidem inficiunt. Fœminas in publico viri & cognati præ-

præcedunt, famuli subsequuntur. Equum nos ab læva; illi ab dextra conscendunt. Inter salutandum nos caput; illi perlevi crepidarum seu sandaliorum excussu pedes aperiunt. Adveniendi amico nos adfurgimus; illi subsidunt. Nobis gemmæ, illis fictilia vel ferrea vasa in honore sunt. Jam in curationibus nos dulcia & bene cocta, illi falsa & acria & cruda ægrotis appellant: nos pullos & altilia, illi pisces atque conchylia: pharmacis nos fermè olidis & amaris, illi perquam suavibus & odoratis utuntur: nos crebrò sanguinem, illi nunquam eliciunt. Neque verò cur ita faciant, probabilem plerunque rationem asserere non possunt, ut illa: sidere, quam attolli, majoris venerationis indicium: cujuslibet usus vasa, quam nullius commodi lapides, quantavis mercede sapientius emi: frigidâ comprimi fibras, irritari tussim & pectoris vitia: restingui nativos ignes, fervidâ foveri calorem insitum, laxari meatus, eoque facilius levare sitim; ægro quas appetat natura potiones, non quas horreat, propinari: sanguini, quippe vehiculo vitæ parci oportere defendunt: & alioqui, non minus illis Europæi. quam Europæis illi ridiculi sunt: ac si quando per munditiarum aut elegantia contentionem ut fit, cum illis agatur, par pari nobis egregiè referunt.

C A P U T XXII.

De Urbibus, ædificiis & suppellectile.

EX ligno constant pleræque Japonensium ædes, cujus causam quidam esse volunt terræ motus, quibus Insulæ hæc valde sint obnoxia, cum tamen loca paludosa & medio mari sita ab hoc periculo tuta esse putentur. Quidam lapideis ab imo ædificiis utuntur, elegantia atque arte visendis: magna quoque templa extruunt, & sacerdotum utriusque sexûs ampla & sumptuosa cœnobia. Abundat tellus ubique lignis & quidem variis, ita ut ad ignem domesticum & luculentum focum incolis nunquam desit materia, nec opus habeant matrem suam cremare. Elegancia quoque ad ædificiorum exornationem lignorum genera habent undulata, magnam copiam subflavi & albi, ex quo fiunt in instrumentis musicis clavicymbala, ut vocant: lignum Camphoræ ita magnum ut asseres quidam sint longi decem pedes, lati quatuor. Evenit autem non rarò propter illam ligneam ædificiorum materiam, ut unius vel alterius incuria integræ urbes in cinerem redigantur & frequentia sint incendia, quorum

in epistolis Jesuitarum Indicis sæpius fit mentio: habent autem singulæ domus unum conclave opere cæmentitio constructum & à reliqua domo separatum, quod tutum sit à flammaram violentia; in hoc res suas pretiosiores reponunt & asservant cistis inclusas, quandoquidem malunt eas in securo esse quam cum periculo incendii domum latera exornare. Ad quatuor pedum altitudinem asseribus sunt exstructi parietes ædium, quibus superinjectæ sunt densæ storeæ eleganter inter se aptatæ, atque omnia ita facta ut sibi invicem respondeant: tecta ex lignis ita sectis, ut nostras tegulas lateresve referant, conficiunt. Calcem ignorant, sed pro ea adhibent sabulum. Contignatione, quam unicam habent pleræque ædes, utuntur ad supellectilem minoris pretii reponendam: cubicula & conclavia, in quibus de die agunt & nocte cubant, in domus pavimento sunt, atque ea nitida & munda servant, inprimis primaria, in quæ amicos introducunt aliòsque visitatores, storeas instar culcitrarum tumentes & nitidas (aurea peristromata Cæsaris sunt) internunt conclavium pavimento, super quas cruribus resident, ubi cibum capiunt, nec cubilia separata obtinent, sed super easdem storeas somnum capiunt, lapidem vel tigillum capiti supponentes. Ingressuri cubicula hæc, ne storeas conspurcent, præ foribus sandalia (nam hisce pro calceis utuntur) deponunt, eaque resumunt ubi egrediuntur. Nobilium ædes in duas partes divisæ sunt, dextram & sinistram: ab uno introitus latere uxor habitat, inclusa toto vitæ tempore istic commoratur, nec in aliorum adspectum se profert: ab altero latere maritus tenet conclavia tam ad negotia sua, quam pro recipiendis hospitibus parata.

Parietes conclavium omnes ferè picturis exornant, vel chartam deauratam illis applicant, idque tam aptè, ut chartaceus tantum paries esse videri possit, in extremitatibus firmant eam subscudibus nigro vernice illitis. Illud verò egregium, quod aliquot vicina procestria & conclavia, talibus distinguunt intermediis parietibus vel potius fenestris auratâ chartâ obductis, quæ trasatiles sint & singulari ratione pro libitu aperiri, claudi, aut removeri possint, ut ita amplam quandam aulam ex illis minoribus conclavibus, quando usus id postulat, possint efficere & rursus ex uno magno multa minora.

In postica domo magnatum & divitum Xystus est, ex qua per aliquot gradus descenditur in hortum arboribus semper virentibus constitum & petris quibusdam collibusque ad naturæ imitationem non sine subtili arte conspicuum, atque in hunc ex atrio prospectus datur, cum ei è regione obversus sit.

Ex superiori atrii contignatione dependet picta Tabula, antequam conspiciantur flores in urceo defixi, quandoquidem hi plerumque per totum annum isthic haberi possunt. Januas longè

aliâ, atque apud Europæos formâ esse, legitur in epist. p. 208. In separato quodam conclavi gazam suam reponere incolas, supra diximus: ea autem non sunt gemmæ vel multitudo nummorum sed supellex, vasa necessaria ad conficiendum & asservandum imprimis pulverem Tsia pro potu, de quo dicemus in capite de Cibo & Potu. Magnus quoque honos & dignitas picturis, Scripturis, incurvis gladiis & similibus quarum rerum præstantiâ alter alterum superare certant.

In hoc conclave nemo admittitur exceptis proximis consanguineis vel amicis valde familiaribus aut si quando hospitibus hunc honorem gazam suam inspiciendi habere volunt. Ritus enim est Japoniorum, inquit Frojus in epistolis, qui quidem nobilitate ac divitiis præstant, hospitibus paulò honoratioribus in digressu benevolentia causa præbere spectanda quæ apud sese pretiosissima sunt: id est, omne instrumentum necessarium ad potionem herbæ cujusdam in pulverem redactæ, nempe ollam ferream, figlinum poculum, cochlearia, infundibulum eluendo figlino, tripodem, foculum denique potioni calefaciendæ: quæ sericis tegumentis involuta conduntur arcibus pretiosis. Meaci quidam fuit, qui vasculum fictile ad urceoli magnitudinem in usum ejus potionis, aureorum triginta millibus æstimaverit, etsi multi essent, qui decem millibus cum eo libenter decidissent.

Hic plurima vasa quatuor, quinque, &c. millibus æstimantur. Similia exempla Linschotius refert, atque instrumenta hæc non operis novitate sed vetustate æstimari & celebritate antiqui alicujus artificis. Scalas ex cedro construunt admirabili quodam artificio elaboratas, easdemque ita purgant mundasque esse curant, ut nunquam calcata pedibus esse videantur.

De Cubi palatio idem Frojus ita loquitur: Ædes quasdam Cubi primum adivimus, eximio quodam artificio atque elegantia constructas, oblectationis & animi causâ: Nihil ego nec in Europa, nec in tota India tale conspexi. Iis horti subiecti sunt cum aliis arboribus ignotis in orbe nostro, tum cedro, cupressu, pinu, malis medicis confiti: quæ omnes arbores, varias in figuras artificè manu coactæ, cameras, tintinnabula, turres, aliæque id genus plurima referunt. Jam lili, cyani, rosæ, florumque tanta est copia, tanta colorum odorumque varietas, non solum ut advenas ac peregrinos, verum etiam domesticos ipsos atque cultores cum voluptate atque admiratione retineant: neque horti modo, sed urbs ipsa quoque pulcherrima: viæ latæ ac directæ, foribus arcium instar (quæ res furta & latrocinia maximè prohibet) occluduntur: in iis variarum mercium institores, opifices, ac fellularii, cum aliâ in usus deliciasque mortalium, tum præsertim aurea flabella conficiunt, sericamque cujuslibet operis textrinam exercent. Deinde sumptuosissimas præfecti Meacensis nu-

per

per instauratas ædes adivimus, quibus item horti conjuncti, non modo arborum multitudine, artificiosisque figuris delectant oculos, verum etiam aquæ limpidissimæ copia, quæ a novem circiter passuum millibus excisâ rupe, regali sumptu perducta, lacum in hortis mediis efficit, in quo complures variæ magnitudinis insulæ, ligneis lapideisque perviæ pontibus, usquequaque lætissimis arboribus opacantur.

Meacum metropolis totius regni pro situ loci bifariam est divisa, sic ut altera pars Meaci, superior, altera inferior nominetur: superiorem olim celeberrimam totius Japonis præcipua nobilitas incolebat, sed à Nubunanga tyranno combusta est anno 1591, eoque incendio ædes novies mille circiter conflagraverunt: deinde tamen denuo ædificari cœpta est, sed non eo splendore, quo fuerat prior. Meaci longitudo olim dicitur fuisse passuum unius & viginti millium, novemque latitudo. Montes editissimi eam cingunt: Jesuitæ scribunt eam centum millia ædium habere & olim 1500 millia habuisse, idque ex murorum vastissimo circuitu probari. Exitus ex urbe spatiandi causâ lætissimos esse scribunt epistol. p. 209 Celebris quoque olim Japoniæ fuit urbs Amangutium, cui anno 1595 a rebellibus & conjuratis contra Regem sævum adeo incendium illatum est, ut unius horæ spatio universam flamma absumpserit, cum amplius decem millibus familiarum incoletetur; nec ab illo incendio templum, quod neophyti Christiani condiderant, fuit immune. Non multo post cum ex incendio restauratum esset Amangutium, denuo ab aliis dirutum est: sed nihilominus cives urbem denuo ædificaverunt.

Navam urbem & arcem ita describit Almeida: Navam veni primum, neophyti ad præfectum in arcem deduxere munitissimam, aspectuque pulcherrimam. Collis erat præcelsus è lapide molliori. Eum collem ante quinquennium Dajondonus fabris adhibitis ad justam planitiem ita depressit, ut eadem opera ex ipsomet lapide solidæ turres & propugnacula existerent. In medio autem complures effodit puteos negotio facili, quippe cum ad tertium statim cubitum aquarium copia scaturiret. Tum illic è popularibus suis ditissimum quemque ac fidelissimum evocavit: solum in areas descriptum illis ædificandi causa distribuit. Illi porro certatim ædes exstruxere magnificentissimas, contignationibus multis & more nostro specularibus fenestris instructas. Illud verò præcipue delectat intuentium oculos, quod non privata solum ædificia, sed mœnia etiam ipsa turræque tectorio sunt inductæ levissimo prorsus ac nitidissimo. Nihil in orbe nostro tale conspexi. Calcem quippe non arenâ commista, sed candidissimo quodam chartæ genere subigunt. Nam quid ego de tegulis dicam, quæ duorum digitorum crassitudine nigricantes &

varietate figurarum oculos retinent, & in quingentesimum annum atque eò amplius durare dicuntur? Oeci porro & cubicula cædrina sunt gratissimi odoris, pergulæ omnes ex una duntaxat e-
jusdem materiæ tabula: parietes pretiosè cælati priscis annalium monumentis: quod inter effigies est spatii, totum id inauratum est: columnæ cum epistylis ac spiris ex aurichalco item inauratæ: cælatura magnifica, quibus è mediis eminent ejusdem operis rosæ perimplæ, visûque pulcherrimæ. Jam verò lacunarium aliis commentis opificum, quæ dicendo assequi nequeo, admirabilia, tum verò tabularum juncturis adeò artificiose latentibus, ut quamvis defixos fallant obtutus. Sed mihi inter cætera mirabile visum est cubiculum ulnarum quaqua versus quatuor & semis, è ligno croceo undatim crispante, venustatis eximæ, ita polito ac splendido, ut cum speculorum fulgore certet: quamquam ego dotem eam ipsius materiæ fuisse minimè credidi, quod ad eum modum sine aliquo artis lenocinio radiare vix posset. Huic ædium dignitati horum respondet amœnitas, quibus dici nihil puto posse jucundius, &c. Almeida in epist. p. 103 ita fatetur: Arx in itinere accurrit Hexandoni viri principis, edito in monte posita, omnium, quas in vita videre me memini, & loco & opere munitissima: quippe quam decem ferè propugnacula cingunt, inter se non nisi ponte subductili pervia, magnòque intervallo distantia, fossis ita profundis, ut despicientium oculis caliginem offundant, perpetuo, ut aiunt, silice ferramentis exciso.

Sacajum urbs est copiosissima ac munitissima, ab occidente alluitur mari ab aliis partibus profundissimâ angitur fossâ, & aquis plena perpetuis. Atque etiam intestino omni tumultu ac seditionibus vacant civitates Japoniæ, nec rixæ audiuntur, firmæ. Cum enim urbis viæ suas quæque portas & custodes habeant, statimque, cum opus sit, occludantur; nullus noxiis ad fugam exitus patet, sed statim comprehensi ad tribunalia pertrahuntur. Nangasacque urbs hodie celebris est propter negotiationes Belgarum. Piongon olim celebris fuit Urbs, octodecim à Meaco miliaribus. Sed in bellis Nubunangæ valde devastata: deinde anno M. D. xcvi ejus dimidia pars terræ motu absorpta fuit, reliquum urbis denique crematum est.

Multas alias urbes magnitudine & ædificiorum elegantia conspicuas habet Japonia, quarum in epistolis Jesuitarum mentio fit: sed hæc nostræ descriptioni sufficiunt.

CAPUT

CAPUT XXIII.

De Cibo & Potu Japonensium.

Quemadmodum in omnibus Orientis regionibus & insulis, ita quoque in Japonia communem omnibus cibum præbet oryza, quæ hic mense Septembri metitur: in quibusdam locis triticum etiam invenitur, ejusque messis Maio mense instituitur: Siliginem, hordeumque ignorant. Oryzam autem Japonia largitur totius Orientis præstantissimam, colore candido & in magna copia, ita ut naves multas peregrinorum eâ onerent, cum ab aliis populis avidè expetatur: huic in pretio succedit ea quæ rubri est coloris: nigricans verò, cujus magna copia est in regnis Siam & Pegu, infimo censetur loco. Commune quoque Japoniis est cum tota India & adjacentibus regionibus, quod molitrinis, quibus grana in farinam rediguntur, omnino careant, adeoque panes, ut Europæorum fert consuetudo, non conficiant. Coquunt autem Oryzam in aqua, & quidem vel ad mollitiem tantum granorum, eaque rursus exsiccant, & vocant Oryzam siccam, vel in pulvem seu offam crassam. Ultramque loco nostri panis comedunt: Prior autem confectio, ubi grana integra manent, minus salubris est inassuetis; ita ut non paucis, qui ex his regionibus in Indiam navigant, ventris dolores & tumores creare soleat, propterea, quod fermentatio exigua fiat eo modo, cujus vicem in altera præparatione longa coctio & ebullitio præstat.

Torretur quoque Oryza, postquam cocta est, & in bolos compingitur. Scribit enim Maffeus, Xaverium Jesuitam iter facientem in Japonia habuisse in manicis, semitostæ oryzae bolos, eosque vulgò vocari *avela*. Molæ tamen manuaræ in Indiam à Lusitanis introductæ jam magno reperiuntur numero, & quia mancipiorum suppetit multitudo, fit ut mediocri pretio panes, quales nostri sunt, ibi quoque emi possint.

Sed & peculiaris incolarum instrumenta, quibus incolæ ad separandos folliculos à granis & simul lenem emolitionem utuntur, vocant Belgæ molas, cum tamen nostris molis nequaquam similes sint.

Herbis & pomis plurimi victitant, & quidem ita prosperâ valetudine ad multam usque senectutem agunt, ut facile appareat, quam paucis sit eadem quæ alioquin est insatiabilis, natura nostra contenta: Imò triticum, pisces, poma, cæterosque arborum fructus pro delicatis cibis numerant, ut Xaverius refert.

Ex animantium genere boves, vaccas, oves, porcum, gallinas, anse-